

B. C. C.

57202

ST

OCTAVIAN C. TĂSLĂUANU

Fost Ministru

POLITICA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI, 1930

— CONTRIBUȚIUNI LA REZOLVAREA CRIZEI —

PARTEA III

POLITICA INDUSTRIALĂ

INDUSTRIALIZAREA ROMÂNIEI. — PUNEREA IN VALOARE A BOGĂȚILOR MINIERE.
— RAȚIONALIZAREA ȘI SINDICALIZAREA INDUSTRIILOR. — PROTECȚIONISMUL.

BUCUREȘTI 1931

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI

Cota 57207

Inventar 546985

247113

OCTAVIAN C. TĂSLĂUANU

*Donului P. P. Negulescu, omagiu
20. XII. 1931.
O. C. Tăslăuanu*

POLITICA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI, 1930

— CONTRIBUȚIUNI LA REZOLVAREA CRIZEI —

PARTEA III

POLITICA INDUSTRIALĂ

INDUSTRIALIZAREA ROMÂNIEI. — PUNEREA IN VALOARE A BOGĂȚILOR MINIERE.
— RAȚIONALIZAREA ȘI SINDICALIZAREA INDUSTRIILOR. — PROTECȚIONISMUL.

ATELIERELE GRAFICE
SOCEC & Co., S. A.
BUCUREȘTI, 1931

Biblioteca Centrală Universitară

BUCUREȘTI

57201 Dublet

546 985

Rp 150/02

B.C.U. Bucuresti

C546985

PARTEA A TREIA
POLITICA INDUSTRIALĂ

CAPITOLUL I

INDUSTRIALIZAREA ROMÂNIEI

Industria și agricultura. Spuneam, că întreaga refacere a țării o întemeiem pe crearea, organizarea și reorganizarea întreprinderilor industriale, cari n'au nevoie de export ca să înflorească.

Problema pe care o așezăm la temelia economiei noastre naționale merită câteva lămuriri.

Statele industriale — după expresia unui economist — sunt state aristocratice față de statele agricole, socotite ca plebeiene. Feudalismul, așadar, n'a murit, a îmbrăcat numai alte haine, croite de financiarul Plutus și Vulcan tehnicianul.

Stăruim pentru industrializarea României, nu îndemnați de un aristocratism economic, ci de un principiu mai înalt și de o valoare permanentă, de principiul național. Intre membrii aceleiași națiuni e o solidaritate și o interdependență economică mai strânsă decât între oamenii ce aparțin diferitelor națiuni. Națiunea încheagă interesele producătorilor, comercianților și consumatorilor într'o unitate organică ce activează sub porunca aceleiași legi și toți sunt legați între dânșii de acelaș teritoriu, de acelaș graiu și de aceleași deprinderi cuprinse în coduri scrise sau nescrise. Economia națională e o realitate, în cadrele căreia, prin diviziunea muncii și prin integrarea ei, forțele colective se manifestă armonic, în virtutea legii minimumului de efortare, în toate ramurile de activitate: intelectuale, economice și politice. România nu e încă pe deplin încheagată într'o unitate, întrucât nu toate regiunile ei au intrat în ritmul vieții generale. Deaceea opera concepției naționale nu e încă împlinită.

Economia națională și cea internațională nu numai că nu se exclud, ci sunt forme de colaborare cari se întregesc

una pe alta. Statul național de astăzi e o coordonare a activităților individuale și colective, cari colaborează între ele prin intermediul Statului, cu Statul și în Stat, transformat și el din organism politic ce a fost altădată în organism economic, integrat în economia națională, care trăește pentru el și, în acelaș timp, el pentru ea. Națiunea modernă identificată cu economia națională, intră în legături de colaborare cu alte națiuni și astfel economiilor naționale li se suprapune economia internațională ¹⁾.

Când stăruim să între și România în rândul statelor aristocratice, nu ne gândim deci la o economie națională îngrădită, la o avtarkie, la „statul închis“ a lui Fichte, ci la crearea unei baze largi de colaborare cu streinătatea. Statele industriale au o putere de cumpărare cu mult mai mare ca statele agricole. Industrializarea României însemnează deci sporirea coeficientului de participație la schimbul de mărfuri de pe piața mondială și o contribuție reală la rezolvarea problemei circulației și repartiției bunurilor produse cu ajutorul metodelor tehnice și raționale de astăzi.

Chiar și în cazul ipotetic al înfăptuirii Statelor Unite ale Europei, România nu ar rămâne o țară agricolă. Ea intru-nește toate condițiile de a deveni o țară industrială: materii prime, izvoare de energie, căi de comunicație, mână de lucru ieftină și iscusită, apoi o piață capabilă să absoarbă încă multe mărfuri, dacă va scăpa de figurile crizei. În special combustibilul ieftin și ideal, gazul metan — pe care noi nu l-am știut utiliză — ar atrage o serie de întreprinderi industriale. Am spus-o acum zece ani, că gazul metan poate transforma bazenul Ardealului într'o uzină. Condițiuni favorabile dezvoltării industriilor oferă și regiunile petrolifere de pe versantul Sud-estic al Carpaților.

Unora li se se va părea curioasă străduința noastră de a înzestră România cu industrii, când am arătat că ea nu-și poate industrializă nici agricultura, principala ramură de activitate a majorității locuitorilor, decât într'o măsură destul de restrânsă. Pasul dela statul rural la statul industrial e și nefiresc și greu de făcut. În vechiul regat, dela întemeierea lui, și în cei zece ani dela rășboiu încoace, politica economică a

¹⁾ Brocard, *op. cit.* III, pag. 475.

statului român s'a concentrat în jurul încurajării industriei, dând uitării agricultura, și totuși rezultatele obținute nu sunt mulțumitoare. Criza actuală clatină din temelii cele mai solide și mai mari întreprinderi industriale. Nu se poate prevedea câte dintre ele vor izbuti să scape tefere din purgatoriul de purificare a vremurilor de astăzi. Atunci ce sens mai are industrializarea României?

Nedumerirea e firească și logică. Ea cere un răspuns categoric și convingător, astfel cheltuiala de energie de a pleda pentru industrii se risipește în vorbe de clacă.

Mai întâiu criza de astăzi nu o resimt numai plăpândecele noastre organizații industriale, ci și cele cu un trecut de un secol, cum sunt cele din Anglia. Iată un tablou lămuritor:

Profitul capitalului în diverse industrii¹⁾ 1926 — 1929.

<i>Industrii foarte prospere</i>	<u>1926</u>	<u>1927</u>	<u>1928</u>	<u>1929</u>
Petrol	20,7 ⁰ / ₀	17,4 ⁰ / ₀	11,3 ⁰ / ₀	13,6 ⁰ / ₀
Cauciuc	35	22,7	8,5	7,9
Tutun	19,4	19,7	19,2	18,7
Braserii	15,7	15,3	16,6	15,6
Ceai	42,1	34,8	30,5	27,4
<i>Industrii prospere</i>				
Automobile	10,9	14,2	7,1	21,7
Ciclete	13,7	12,7	10,7	12,6
Marina comercială	13,1	10,1	9,6	9,3
Magazine mari	10,6	11,9	12,5	13,6
<i>Industrii puțin prospere</i>				
Mecanică	5,8	5,3	7,1	8,4
Bumbac	6,5	8,5	11,4	10,7
<i>Industrii în stare de criză gravă</i>				
Cărbunele și industria metalurgică	1,2	0,4	0,8	1,3

Despre rentabilitatea industriilor din România vom vorbi în altă parte.

¹⁾ După *Times Trade Supplement* din 29 Martie 1930, apud A. Siegfried, *op. cit.*, pag. 106—7. Profitul e socotit după scăderea cheltuelilor generale și a amortizărilor statutare. Industria cărbunelui și cea metalurgică e în pierdere, 18 societăți metalurgice, reprezentând un capital de 70 milioane lire st., au pierdut, în 1927, 2½ milioane lire st.

Criza industrială din Apus, în special din Anglia și Germania, a otrăvit întreg organismul de stat cu „șomajul“, cu lipsa de lucru. Această otrăvă n'a atins statul nostru de țărani, dar, în regiunile industriale, a lăsat familii numeroase de lucrători pe drumuri. Industriile noastre atinse de criză și-au redus activitatea și cheltuelile, până se va însenină iar cerul comenzilor.

Starea de criză prin care trec cele mai multe ramuri industriale din lumea întreagă nu poate constitui un criteriu de judecată și de critică asupra însăși activității industriale. Dacă ar fi să ne lăsăm călăuziți în economia națională de stările anormale provocate de crize, ar trebui să renunțăm și la agricultura.

În politica industrială de stat de până acum nu s'a lucrat după un plan bine chibzuit, pe care să-l respecte și să-l execute, desăvârșindu-l, toate guvernele.

Deaceea, când vorbim de industrializarea României, trebuie să fixăm câteva principii călăuzitoare:

1. La temelie orientării noastre în politica industrială trebuie să fie principiul încurajării industriilor cari n'au nevoie de export ca să prospereze, adică acelea a căror producție au asigurată o piață internă de desfacere.

2. Dintre industriile ce au nevoie de export, ca să trăiască, se vor bucura de un larg sprijin de stat, chiar cu jertfe, cele în strânsă legătură cu apărarea națională.

3. Ambele categorii de industrii se vor concentra în unități de producție, neacordându-se nici un avantaj nouilor fundațiuni similare. Unitățile mari de producție să fie descentralizate în uzine dispersate pe spații întinse, întrucât permit procedeele tehnice moderne.

4. În toate ramurile de activitate industrială, capitalului străin i se vor deschide porți largi, fiindcă numai astfel vor fi puse în valoare bogățiile naturale ale țării și munca românească. „La început trebuie să ne mulțumim cu funcțiunea națională a capitalului, fără să-i învidiem veniturile“, cum spunem în lucrarea noastră *Producția*.

5. În cece privește localizarea industriilor, ele se vor îndruma spre regiunile rurale, unde găsesc o populație cu aptitudini și îndemânări pentru mâna de operă necesară între-

prinderilor. Intrucât e posibil, activitatea industrială se va completa cu activitatea agricolă.

Dacă privim industrializarea României prin prisma acestor principii nu găsim nici un dezacord între statul rural și industrie, dimpotrivă vedem o solidaritate între agricultura satelor și marea industrie, solidaritate care sporește venitul național și ridică nivelul de viață al populației ¹⁾.

1) Sub guvernul național-țărănesc s'a întocmit un plan economic-național, apărut, după terminarea lucrării noastre, în *Adevărul* din 29 și 30 Aprilie, 1 și 3 Maiu 1951. În ce privește „Orientarea producției industriale” găsim următoarele puncte: 1. Industria țării va fi încurajată prin politica de stat și anume cu scopul principal de a satisface consumul intern. Când între agricultura și industrie va apare un conflict de interese, se va decide în favoarea acelei soluții care reprezintă cel mai mare spor de venit național. 2. În politica industrială, criteriul decisiv va fi realizarea maximumului de venit național, indiferent dacă acest venit se concretizează sub forma de salarii, de venituri ale capitalului, de impozite sau în altă formă. Apartenența capitalului va fi considerată de importanță secundară, atunci când beneficiul național realizat prin salarii, impozite, etc., va fi considerabil. În acest sens profitul muncii naționale va avea totdeauna precădere asupra profitului capitalului național. 3. În conflictul dintre două industrii, se va da precădere aceleia care reprezintă maximum de venit național și care realizează maximum de productivitate, adică maximum de producție netă pe lucrător. 4. Sarcinile sociale cari apasă astăzi producția industrială nu vor mai fi mărite, urmărindu-se o participare a claselor muncitoare la beneficiul social, în loc de oprirea producției însăși prin prea grele sarcini sociale. 5. Se va urmări raționalizarea industriei, sindicalizarea sau orice altă formă de cooperare industrială în acele ramuri de producție, în cari se poate realiza o concentrare a producției în fabricile cele mai perfecte și în cari este necesar să se oprească investițiile în noi fabrici ce s'ar dovedi inutile și în cari se impune un control al prețurilor. Acordarea pe viitor a avantajilor acordate (sic!) de Stat va fi legată de un program minimal de raționalizare. 6. Se va da stabilitate activității industriale prin modificarea regimului furniturilor publice. 7. Pentru utilizarea rațională a rezervelor de minereu și izvoarelor de forță motrice, se va întocmi un program de raționalizare a industriilor de bază: cărbunele și fierul, în raport cu nevoile generale ale economiei naționale și cu necesitățile speciale ale căilor ferate și apărării naționale. Acest program va fi astfel întocmit, încât să creeze o bază economică industriei naționale de războiu, combinând producția de materiale și munițiuni cu producția articolelor de comerț. Acest program va prevedea punerea în funcțiune a uzinelor dela Cugir și dezvoltarea lor ca fabrici de armament și munițiuni. 8. În același mod se va rezolvă și problema dezvoltării unei industrii chimice, necesare apărării naționale, integrând-o — pe cât condițiunile tehnice îngăduie — într'un sistem de industrie de îngreșă-minte agricole sau alte industrii de pace. 9. Industria petrolului se va dezvoltă pentru mărirea debușului intern prin perfecționarea distribuției asigurate cu colaborarea tuturor rafinărilor sindicalizate. 10. Se va intensifica exploatarea gazului metan organizată legal sub forma unui monopol de Stat, favorizând crearea de industrii noi. În acest sens, se vor atrage capitaliștii străini, asigurându-li-se prin contracte lungi prețuri coborâte mult sub paritatea celorlalte combustibile. Fabricile existente

Asupra solidarității dintre agricultură și industrie vom stăruî mai pe larg, deoarece e singura cale bună spre care trebuie îndrumată economia noastră națională.

Agricultura e legată de legi biologice, cari nu pot fi înălțurate, ci numai ameliorate. Ciclul producției agricole atârnă de anotimpuri, deci de perioade intermitente, pe când ciclul producției industriale e continuu. Din această cauză productivitatea agriculturii nu va atinge niciodată pe cea a industriei. Munca agricolă a câtorva luni trebuie să asigure existența producătorului pe un an întreg. Producătorii agricoli, ca să trăiască, ca să acumuleze averi și ca să fie într'o neîntreruptă activitate, au nevoie de o muncă suplimentară. Munca suplimentară cea mai rentabilă o găsesc în industrii. Aceasta e adevărata problemă de colaborare între agricultură și industrie. Producătorul agricol sporindu-și veniturile cu munca industrială, devine nu numai un mai mare consumator al produselor industriale, ci se deprinde cu spiritul industrial, adevărat învață să-și întrebuinteze timpul și să se deprindă cu mașinile. Aceasta e calea de a introduce mașinismul în agricultură chiar și la țărani noștri. Dela colaborarea între agricultură și industrie atârnă întreaga bună stare a țării.

Industria — după experiențele făcute — tinde spre o descentralizare, spre o difuziune rurală, întemeiată pe fabricațiunea desarticulată și în serii. Acest proces de producție reduce și costul fabricației, fără să-i diminueze calitatea. Unitățile mari de producție, de cari pomeneam, nu trebuie să se înțeleagă că presupun uzini mari și concentrarea lor la orașe, ci numai o conducere unitară a ramurilor industriale.

se vor bucura de un regim special de prețuri pentru cantitățile de gaz aferente producției pentru export. 11. Programul de electrificare a României va fi alcătuit pe baza principiului actual al concesiunilor regionale exclusive, a distribuției către comună și, eventual, în cadrul unei noi legi în care exclusivitatea s'ar întinde până la distribuția la consumator. Se va activă acordarea acestor concesiuni și începerea lucrărilor.

Acest plan economic privitor la industria e cuprins aproape în întregime în lucrarea noastră *Producția*, apărută în 1924. În programul de față accentuăm câteva puncte noi. Criteriul venitului național și al productivității nu pot fi exclusive nici între agricultură și industrie nici între ramurile de industrie. Trebuie aplicat adeseori și criteriul social, care are primatul asupra celorlalte două, întrucât atât venitul național cât și productivitatea sunt subordonate progresului și armoniei sociale. Asupra acestei laturi a activității industriale stăruim în cercetarea noastră.

Astăzi întreprinderile industriale, în ce privește localizarea lor, se îndreaptă spre regiunile cu mână de lucru, spre sate sau târguri, unde găesc avantajii. Multe din industriile ce au fost concentrate în uzine mari la orașe se refugiază la țară, unde se împrăștie în fabrici mai mici și întrebuințează populația locală la muncă, fără să o despartă complet de ocupațiile ei de mai înainte. Unele din ramurile industriale se străduiesc să introducă munca la domiciliu, mulțumindu-se cu integrarea articolelor astfel fabricate.

În unele părți muncitorii industriali săvârșesc și munci agricole, îndrumați de patronii lor.

Am văzut, la noi, întreprinderi industriale cu domenii întinse, cari au clădit locuințe pentru muncitori, dar, în loc să le fi dat pământ, ca membrii familiei lor să poată face și agricultură cât de restrânsă, i-a îngrămadit unii într'alții, limitând venitul lor numai la salariul celui angajat în întreprindere. Am văzut în alte părți, mai ales în regiunile petrolifere, țărani lucrând la întreprinderi, fără să-și părăsească îngrijirea gospodăriei.

Industrializarea României o înțelegem în acest sens, fiindcă numai așa munca agricolă se va putea completa cu munca industrială și invers.

Bineînțeles că aceste norme nu sunt table de legi, fără excepțiuni. Sunt cazuri unde ele nu pot fi aplicate.

Pentru stabilirea unui echilibru între agricultură și industrie se cere înainte de toate o nouă politică a energiei.

La noi se vorbește de introducerea mașinismului în agricultură țărănească și de raționalizare, dar se uită că condiția fundamentală a acestora este energia. Mașina liberează popoarele de sclavie și de mizerie, le sporește productivitatea dacă au la dispoziție energie rațional distribuită și ieftină.

Consumul anual de energie al României este de circa 58,527 miliarde KWO. Generatorii de energie sunt:

Lemnul	15,660	miliarde KWO.	sau	26,76%
Cărbuni îndigeni	18,881	"	"	32,26 "
Derivate petrolifere	12,426	"	"	29,77 "
Gaze naturale	4,810	"	"	8,22 "
Cărbuni importati	1,620	"	"	2,77 "
Energie hidroelectrică	0,130	"	"	0,22 "
Total	58,527	miliarde KWO	sau	100%

Statul român, propovăduitorul din oficiu al mașinismului, aruncă taxe exorbitante asupra derivatelor petrolifere ce pun în funcțiune mașinile. Pe altarul de jertfă al bugetelor deficitare se prefac în scrum toate evangheliile planurilor de îndreptare.

În ceea ce privește energia electrică, statul n'a întocmit și n'a acceptat nici un plan sistematic de a înzestra țara cu uzine electrice, cari să permită descentralizarea și difuziunea rurală a industriilor ¹⁾.

În prefața lucrării noastre *Producția*, spuneam că cercetătorii noștri în domeniul economic, în cele mai multe cazuri sunt niște imitatori ai streinilor, fără să caute a aplica rezultatele investigațiilor la realitățile românești. Același lucru l-am putea spune și despre cei ce întemeiază întreprinderi, precum și despre cei ce alcătuiesc legile privitoare la industrii.

Când se întemeiază o industrie, cei mai mulți se gândesc, cum e și firesc, la rentabilitatea capitalului investit pe care o asigură printr'o producție maximă. Dacă conjunctura pieții li-e favorabilă și beneficiile acopăr prevederile, sunt convinși că au rezolvat problema. Spiritul capitalist obișnuit nici nu le cere să depășească, în calculele lor, hotarele *profitului*, scopul final al oricărei întreprinderi. Când la acest profit participă prin salarii omenești și lucrătorii, prosperitatea se refrânge asupra unui cerc mai larg și întreprinderile industriale nu rezolvă numai o problemă economică, ci și una socială. Sporirea venitului național privită în acest sens poate servi ca criteriu la încurajarea industriilor. La profitul capitalului trebuie să se adauge profitul muncii. Întreprinderile industriale dacă au posibilitatea să ridice nivelul de viață și puterea de consumație a lucrătorilor contribuie la înflorirea

¹⁾ Asupra întrebunțării diferitelor categorii de energie, cf. Dr. Wilhelm Leisse, *Die Energie Wirtschaft der Welt in Zahlen*, Vierteljahrshefte zur Konjunkturforschung, Sonderheft 19/1930. La noi există de vreo cinci ani „Institutul național român pentru studiul amenajării și folosirii izvoarelor de energie (I. R. E.) sub conducerea d-lui Ing. C. Bușilă. Publică o serie de lucrări dintre cari cităm: „*L'électrification de la Roumanie*, Bucarest, 1931, cuprinzând o serie de rapoarte și programe privitoare la electrificarea României. Apoi Ion G. Rarincescu, *Electrificarea României*, Buc. 1930. O lucrare excelentă, din care am citat și noi datele privitoare la consumul de energie.

lor proprie. Când întreprinderile se bucură și de regimul protecționist și de comenzi de stat, obligațiilor lor, în ce privește retribuția muncii, urmează să fie și mai mari.

E greșită, însă, credința că prin legi importate din alte țări sau recomandate de biroul internațional al muncii, se pot crea condițiuni favorabile fie capitalului, fie muncii din întreprinderi. Legea nu reușește să creeze, în realitate, nimic. Sarcinile sociale pe cari trebuie să le suporte industriile, nu trebuie să rezulte din legi, ci din spiritul rațional și din prosperitatea întreprinderilor.

Echilibrul dintre agricultură și industrie trebuie urmărit și din punct de vedere al numărului persoanelor ocupate în diversele ramuri de activitate pentru satisfacerea nevoilor vieții. Scara acestor nevoi ale vieții caracterizează bunăstarea unei țări și începe cu trei elemente de bază: hrana, îmbrăcăminte și locuința fiecărui individ, ca într'un stadiu de civilizație mai înaintată să sporească la infinit, atât în ce privește viața materială cât și cea spirituală. Cantitatea ce o produce fiecare individ determină prosperitatea. Fiecare individ participă la repartitia bunurilor în măsura excedentelor producției. Deaceia se socotește producția pe cap de locuitor.

Cu cât sunt mai mulți indivizi ocupați în producția alimentară, cu atât bunăstarea și gradul de civilizație al unei țări sunt mai reduse. Datele statistice asupra profesiunilor în România lipsesc, dar ca o orientare, putem întrebuința datele din vechiul regat pe 1913, cari trebuiesc privite cu aproximație și provizor. Numai în agricultură — după Anuarul S. N. — erau ocupați 79.5% din populația țării. Ceeace însemnează, că factorul bunăstării poate fi socotit:

$$\frac{100}{79,5} = 1,25$$

Situația nu credem că s'a schimbat simțitor nici în România întregită. Ca termen de comparație, amintim că în Statele Unite ale Americii, factorul bunăstării e 3,45, în Germania, 2,31, iar în Franța, 2,43. Datele sunt din diferite epoci și trebuie luate cu multă aproximație.

Putem să constatăm totuși că în România 80% din venit se consacră alimentației, pe când în Statele Unite ale Ame-

ricii numai 29%, în Germania 43,3% și în Franța 41%. Alimentația populației din România e totuși mult inferioară celei din țările amintite.

Când 80% a venitului e destinat pentru alimentație, pentru traiul de toate zilele, însemnează că structura economică a țării e încă într'o stare primitivă și că nivelul de viață e scăzut.

Intr'o asemenea țară numai industria, care absoarbe abia 8% din activitatea populațiunii, poate să-i sporească factorul bunăstării.

Când proporția dintre indivizii ocupați în agricultură și industrie se va echilibra, abia atunci se vor lumina zorile prosperării și în România.

„Istoria economică arată limpede... că... într'un stat, singurul mijloc de a ridica starea țărănimii, e de a grăbi progresul industriei“¹⁾.

Prosperitatea unei țări atârnă de productivitatea ramurilor de activitate economică. Comparată din acest punct de vedere, agricultura ca exploatare capitalistă cu industria, constatăm că agricultura e inferioară, în medie, de 4,35 ori decât celelalte activități productive. Sau cu alte cuvinte, raportul dintre valorile muncii agricole și valorile muncii industriale este de 1: 4 până la 1: 5, la aceleași unități de producție într'un timp determinat²⁾.

Raportul dintre agricultură și industrie trebuie privit și din punct de vedere al schimbului de valori în interiorul țării și cu streinătatea.

¹⁾ St. Zeletin, *Burghazia română*, originea și rolul ei istoric. Cult. Naț. București, 1925, pag. 118. D-l Zeletin stăruie asupra legăturii organice dintre agricultură și industrie.

²⁾ Cf. lucrarea noastră *Producția* pag. 37. Chestiunea e pe larg tratată de d-l M. Manoilescu, *Théorie du protectionnisme et de l'échange internationale*, Giard, Paris, 1929. Partea I.—III. Etude sur la productivité. Cifra de productivitate de 4,35 e la pag. 61. Altădată d-l M. Manoilescu o socotea la 22, Cf. *Politica producției naționale*, Cult. Naț. București, 1923, pag. 56. „Industria are rolul de a compensa încetineala fatală a producției agricole, rendementul său fiind de cap de om, cum arătăm în capitolul următor, de 22 ori mai mare în mediu decât al agriculturii“. — Chestiunea nu o socotim rezolvată nici de d-l Manoilescu. In lipsa datelor statistice, renunțăm să o cercetăm mai deaproape. Dealțul e asemenea problemă specială nu și-ar găsi locul în cadrul acestui studiu. O latură a problemei a fost subliniată de noi în partea a II-a, la capitolul: „Valorile agricole și valorile industriale“.

Pe piața internă schimbul de valori cu cât e mai intensiv și mai răspândit, cu atât indică o activitate economică mai vie. Cu cât capacitatea de consumație a populației în cercuri largi absoarbe un coeficient cantitativ mai urcat al valorilor produse, cu atât procesul de activitate economică e în continuă ascendență. Schimbul de valori în interior atârnă de mijloacele de comunicație ce cad în sarcina Statului și de organizarea comerțului, opera inițiativei particulare. Fără o utilare tehnică a mijloacelor de comunicație e cu neputință intensificarea și difuziunea schimbului de valori. Industria serviciilor publice, a comunicațiilor, e deci o condiție fundamentală a prosperității economice a țării.

Schimbul de valori cu streinătatea, în esență se reduce la schimbul de valoare egală contra valoare egală, adică a muncii contra muncă. În introducerea lucrării noastre arătam diferența de apreciere a muncii românești și a celei streine pe piața internațională. Mai scoteam în evidență (capitolul „Moneta și volumul afacerilor”) că tona pe care o importăm costă 1.102 fr. elv. iar tona exportată de noi ni se plătește cu 159 fr. elv. Produsele unui lucrător din țările industriale trebuie să le plătim cu produsele a 7 lucrători români sau mărfurile pe cari le importăm sunt de 7 ori mai scumpe decât cele pe cari le exportăm. Apreciem factorul calitativ al muncii și tocmai deaceia credem că e necesar să-l introducem și noi în raporturile de schimb cu streinătatea. Valoarea muncii noastre nu o poate spori decât industria. Pe lângă produsele agricole și miniere trebuie să exportăm și marfă industrială pentru a compensa balanța schimbului de muncă cu streinătatea.

Industrializarea României e cerută atât de raporturile de schimb cu streinătatea cât și de schimbul în interiorul țării.

După aceste lămuriri, vom trece la analiza ramurilor industriale.

Dintre industrii vom alege întâi pe acelea cari n'au nevoie de export ca să prospereze, întrucât producția lor e absorbită de consumația internă. Iar pe urmă vom examina industriile necesare apărării noastre naționale și punerii în valoare a bogățiilor țării.

Industria alimentară. E cea mai bine reprezentată dintre toate industriile. După Anuarul Statistic al României, în 1928, aveau 1153 de fabrici alimentare, cu un capital investit de Lei 11.710.459.000, cu o forță motrică de 129.888 H. P. Industria alimentară reprezintă 46% din activitatea marelui industriei a țării (fără industria minieră și industria serviciilor publice, cari intră în altă categorie).

Majoritatea covârșitoare a țărănimii muncește în ramurile agricole pentru traiul de toate zilele, în care alimentația e principală. În activitatea industrială descoperim, că ramurile de căpetenie sunt destinate tot pentru alimentație, ceea ce indică o bunăstare și o civilizație înapoiată. Când raportul dintre industria alimentară și celelalte industrii se va echilibra, abia atunci se va îmbunătăți situația economică a României.

Industria alimentară găsește un târg interior favorabil, care-i absoarbe aproape întreaga producție, așa că nu e avizată la piața externă.

Industria alimentară descompusă în categorii de producție e următoarea:

	Fabrici	Capital	H.P.	Valoarea producției
Zahăr	15	5.422.206.575	29.945	4.356.246.729
Mori categ. I . . .	110	2.255.665.659	38.014	5.256.628.872
Mori " II . . .	518	1.218.495.606	26.714	5.159.100.000
Spirit	199	1.388.671.148	8.280	569.651.555
Ulei vegetal	139	653.087.866	5.991	924.190.151
Bere	46	1.384.049.148	9.544	1.305.525.571
Malț	5	9.556.950	37	12.747.975
Produse zaharoase	62	401.287.955	5.678	865.842.451
Băuturi spirtoase	45	230.427.580	207	421.307.598
Mezeluri	40	122.769.929	909	265.625.502
Conserve	16	105.600.255	535	175.518.056
Brânzeturi	11	55.844.421	319	127.004.917
Paste făinoase . . .	18	44.651.554	420	96.856.066
Biscuiți	9	25.678.151	157	85.229.958
Surogat de cafea . .	6	32.909.184	159	119.962.956
Oțet	21	42.199.744	81	74.599.011
Brutării mecanice .	22	153.639.668	570	368.650.460
Curățătorii de ce- reale	20	105.411.079	1.968	581.780.109
Ghiață artificială .	24	117.551.961	1.958	24.095.551
Diverse	9	29.157.049	642	41.035.040
Total	1.353	11.710.459.000	129.888	18.605.554.000

Producția sfecele de zahăr și a zahărului, în ultimii zece ani e următoarea:

Sfecla de zahăr

	Suprafața însămânțată în ha.	Media la ha. în kgr.	Producția totală în vagoane	Producția de zahăr în vagoane
1921	23.060	15.220	35.164	5.000
1922	21.805	15.180	35.112	4.174
1925	37.251	17.270	64.286	7.254
1924	55.712	16.260	87.311	8.764
1925	64.510	15.860	98.780	10.560
1926	82.590	15.590	128.482	14.750
1927	84.505	14.850	125.477	13.670
1928	57.153	18.470	105.554	14.580
1929	49.505	18.100	89.267	8.220
1950	48.945	21.050	106.115	16.421

Fiindcă la noi s'a vorbit de limitarea producției de zahăr și de sindicalizarea forțată a fabricelor de zahăr — s'a și întocmit și publicat un anteproiect de lege în *Argus* din 6 Martie 1951 — se impune o cercetare mai de aproape a interesului producătorilor de sfeclă, a rentabilității fabricației de zahăr, a contribuției la care e supus consumatorul și, în fine, a beneficiilor fiscale ale Statului.

Toate interesele mai sus înșirrate fiind în funcțiune de rentabilitatea fabricației de zahăr, o vom examina întâi pe aceasta, după datele ce ne stau la dispoziție.

Costul fabricației unui kgr. de zahăr e următorul:

6.600 kg. sfeclă a lei 1,10 kg.	= Lei 7.260
Transportul acestei sfecele	= " 0.726
0.550 kg. țigeti à 0,56 lei kg.	= " 0.296
0.070 kg. piatră de var nearsă à 1 leu kg.	= " 0.070
0.017 kg. coks à 3 lei kg.	= " 0.051
0.002 kg. diferite materiale la preț mediu de 20 lei kg.	= " 0.040
1/120 zi mâna de lucru à 55 lei ziua.	= " 0.458
Total . . .	Lei 8.901

Administrația, amortizarea etc. soco- tită 3,50/0 asupra totalului de mai sus	Lei 0.295
Taxa la Stat	" 10.000
Total general . . .	Lei 19.194

Fabricile de zahăr mai obțin, în afară de un kgr. zahăr, din materialele înșirate, 0.03 kgr. melasă în valoare de Lei 0,36

și 8.184 kgr. borhot în valoare de lei 1.637. Fabricarea unui kgr. de zahăr costă deci lei 7.201, la care trebuie adăogată taxa de 10 lei către stat.

Cifrele de mai sus, chiar când ar prezintă ușoare variațiuni în plus sau în minus, se pot lua de bază pentru a trage concluziunile urmărite de cercetarea noastră.

Dacă la prețul de cost al unui kgr. de zahăr de circa 8 lei adăugăm un beneficiu al fabricilor de 50%, adică 4 lei, kilogramul de zahăr s'ar putea vinde pe piață, în detail cu circa 12—14 lei — fără taxele către Stat — cam cât ar costă un kgr. de zahăr adus din streinătate, în caz când am lăsa importul liber.

Fabricile de zahăr sunt, însă, la come și încasează un beneficiu de 20 lei de kgr. de zahăr, adică întreitul prețului de cost, ceea ce la o producție medie de zahăr, pe ultimii zece ani, de 101.195.000 kgr. pe an, reprezintă un beneficiu de 2.023.860.000 lei pe an.

La acelaș rezultat ajungem dacă luăm de bază cifrele din Anuarul Statistic al României, referitoare la anul 1928.

Valoarea materiei prime	Lei 1.600.943.084
Valoarea combustibilului	„ 211.632.875
Salarii	„ 251.062.080
Taxe către Stat	„ 441.534.376
Total	Lei 2.485.172.425
Valoarea producției pe 1928 e arătată	Lei 4.536.246.729
Din care scăzând cheltuelile de mai sus	„ 2.485.172.415
Rezultă un beneficiu de	Lei 1.871.074.314

Capitalul investit în fabricile de zahăr e de lei 3.422.206.373. Socotind un beneficiu de circa 2 miliarde anual, însemnează că rentabilitatea capitalului e de circa 70%, ceea ce este exagerat.

Dacă fabricile de zahăr s'ar mulțumi cu un beneficiu de 30%, zahărul s'ar putea vinde cu 20 lei kgr. menținând prețul de astăzi al sfeclei și taxele către stat, ceea ce ar contribui la sporirea consumației și deci a fabricației. Fabricile nu s'ar mai plânge că le rămân stocuri nevândute, pe cari trebuie să le desfacă pe prețuri derizorii în streinătate.

Zahărul se poate deci ieftini cu 50%, fără să se scadă prețurile de astăzi ale sfecei, fără să se diminueze veniturile bugetare, degrevându-se numai consumatorii de un impozit pe care-l plătesc fabricelor de zahăr apărate de protecționism.

Regimul zahărului nu e practic reglementat. Comisiunea mixtă, compusă din reprezentanții cultivatorilor de sfeclă și reprezentanții fabricilor de zahăr, care fixează prețurile sfecei și condițiunile contractului tip și prețul zahărului, e investită numai cu puteri consultative. Deciziunile ei nu sunt obligatorii și nerespectarea lor nu e urmată de nici o sancțiune. Regimul zahărului în realitate e la discreția fabricilor sindicalizate. Fabricile nu recunosc autoritatea comisiunii, cultivă singure sfecla, îi dictează prețul prin bunăînvoială și fixează și prețul zahărului. Fabricile au de fapt privelegiul unui monopol.

Din punct de vedere al economiei naționale această situație nu e tolerabilă.

Capitalul fabricilor de zahăr, față de alte țări, se poate mulțumi cu un beneficiu de 50%. Lucrătorii în număr de 8615 — în cari sunt cuprinși și salariații superiori, mulți streini — cu 251.062.080 lei salarii contribue prea puțin (cu 7% din capital) la venitul național. Compensația o dau cei vreo 300.000 de săteni ocupați cu cultura sfecei, cari încasează peste un miliard lei. Prețul de circa 11 mii lei vagonul de sfeclă e ridicat, deoarece cultura unui hectar de sfeclă nu costă mai mult de 5000—6000 lei, iar un hectar bine îngrijit produce 2—3 vagoane de sfeclă, deci o valoare de 22—35 mii lei. Cu irigații s'ar putea spori producția unui hectar la dublu și la triplu. E în interesul economiei naționale, ca prețurile sfecei să fie menținute și veniturile gospodăriilor țărănești sporite, bineînțelese impunându-li-se condițiuni în ce privește calitatea produselor. Fabricilor nu li se poate de voie să cultive sfeclă. Trebuie să li se impună, însă, obligația ca prin agenți specializați să îndrume pe micii proprietari din regiunea fiecărei fabrici. E în interesul fabricilor, a cultivatorilor și a economiei agricole, ca inițiativă particulară să îndrume cultura sfecei. O economie îndrumată în acest sens credem că ar da cele mai bune rezultate.

Criza industriei zahărului nu se poate rezolvă decât prin sporirea actualei consumații, cam de 6 kgr. de cap de locuitor, prin ieftinirea zahărului. Nu e admisibil ca consumatorul să plătească 41 lei kgr. de zahăr, când pe piața mondială se vinde cu 10 lei. Am arătat că vânzându-se cu 20 lei kgr. interesele tuturor sunt apărute. Și în acest caz consumatorul plătește dublul prețului mondial, ceea ce e suportabil.

Un tablou al consumației pe cap de locuitor într'un an e instructiv (anul 1925—26):

EUROPA

Danemarca	54,0	Ungaria	11,0
Anglia	41,6	Spania	10,8
Elveția	37,9	Portugalia	10,5
Suedia	34,7	Grecia	10,4
Tările de jos	34,7	Polonia	10,1
Austria	29,8	Italia	8,8
Norvegia	29,5	Rusia	7,5
Cehoslovacia	28,6	Yugoslavia	7,2
Belgia	24,7	România	6,6
Franța	24,2	Bulgaria	5,7
Germania	22,6	Turcia	3,7
Finlanda	20,1		

A sporì consumația în România la 10 kgr. de cap de locuitor într'un an e o problemă ușor de rezolvat.

Regimul zahărului trebuie încredințat unei Uniuni a zahărului, investită cu atribuțiuni legale, care să fie organul de îndrumare și de control în toate chestiunile privitoare la zahăr.

Industria zahărului e una dintre industriile cari n'au nevoie de export ca să trăiască și să prospereze. Reorganizată și reglementată, fără ingerințe de stat, ar deveni unul din factorii meniți să contribuie la rezolvarea crizei de care pătimizește România și să înfăptuiască colaborarea dintre agricultură și industrie ¹⁾.

* * *

¹⁾ Asupra industriei zahărului, vezi comunicările făcute la congresul internațional de agricultură și publicate sub titlul: *La situation actuelle et l'avenir de l'industrie sucrière* și în special comunicarea făcută de Ing. A. Theodoroff și A. Frundienescu, *L'industrie sucrière et son état actuel en Roumanie*. Apoi excelentul studiu făcut de Dr. Ing. Vladislav Brdlik, *La crise de production du sucre et ses effets sur la culture de la betterave*. Asupra crizei mondiale a zahărului e o literatură întregă.

A doua ramură importantă din grupul industriei alimentare e morăritul, care trebuie privit și tratat din alte puncte de vedere.

Morăritul în vechiul regat eră înfloritor. După război și după reforma agrară a stagnat, iar în timpul din urmă tânjește. Cauzele sunt multiple, dintre cari merită subliniate: măsurile prohibitive luate de țările importatoare de făină, concurența transoceanică și rusească, apoi calitatea inferioară a făinei produse de morile noastre.

Morile țărănești și morile mixte sunt destinate să lucreze pentru consumul intern, iar morile mari sistematice, reorganizate, pentru o nouă cucerire a pieții externe pierdute.

S'a încercat, în cursul guvernării național-țărănești, o sindicalizare forțată și o reglementare a industriei morăritului și a industriei pâinii, în legătură cu problema capitală a valorificării cerealelor. Proiectul de lege are la bază concepția economiei îndrumate de Stat, ca reprezentant al intereselor colectivității. Acest proiect de lege mai aveà în vedere raționalizarea exportului de cereale și derivatelor lor în legătură cu regimul preferențial propus de Europa orientală în frunte cu România. S'a proiectat înființarea unei Societăți naționale pentru comerțul de produse agricole S. A., și o Uniune a exportatorilor de cereale.

Noi ne-am declarat împotriva intervenționismului de stat în economia privată. Statul, prin legi, poate înlesni sindicalizări și uniuni de orice fel, dar fără participație de capital și fără a se amestecă în conducerea lor. Experiențele au dovedit că statul prin funcționari și prin măsuri coercitive nu reușește să înlocuiască libertatea inițiativei particulare. Statul trebuie să se mărginească la un control și la măsuri cari sprijinesc inițiativa particulară.

Dacă Statul și-ar luà angajamente de a schimbà mărfuri în baza unei contingentări preferențiale, nu se poate gândi nici să le producă el însuș, nici să facă comerț cu aceste mărfuri. Executarea acestor angajamente rămân în sarcina societăților particulare.

Morăritul și industria pâinii trebuie să rămână libere. Morile cari lucrează pentru consumația internă își găsesc rentabilitatea și îndeplinesc o funcțiune indispensabilă în eco-

nomia națională. Ele sunt repartizate în întreaga țară și contribuie la colaborarea dintre agricultură și industrie.

Industria marilor mori sistematice ar putea avea un rol important în caz când s'ar realiza tarifele preferențiale și în convențiile comerciale s'ar prevedea exportul de făină de grâu. În acest caz exportul făinei s'ar putea încredința morilor sistematice. Chestiunea nu e imposibil de realizat deși e grea. Morile noastre nu produc marfă calitativă care să poată suporta concurența. Obiceiul românesc de a păcăli lumea, vânzând o calitate și livrând alta, ne-a făcut să pierdem piețele externe. Dacă morile nu-și apără singure interesele, e o iluzie credința că intervenționismul de stat le poate mântui.

* * *

A treia ramură importantă a industriei alimentare, e industria spiritului, a berei și a băuturilor spirtoase, în care e investit un capital de peste 5 miliarde lei.

Industria alcoolului are și o latură socială. Consumația alcoolului nu e de dorit, întrucât alcoolismul e o plagă a satelor noastre și împotriva lui s'au ridicat atâtea glasuri autorizate.

Înainte de 1925, consumul de alcool era circa de 5000 vagoane pe an. După reformele introduse de atunci încoace a scăzut uimitor, până la 200 vagoane pe an. Industria spiritului astăzi, aproape nu mai există.

Se discută rezolvarea problemei printr'un monopol al fabricațiunii și al vânzării alcoolului. Monopolul fabricațiunii credem că nu e posibil din cauză că cere prea mari investiții de capital și din cauza celor 500.000 de producători rurali, așa numiții țicari.

Monopolul vânzării s'ar putea introduce și concesionă unei societăți particulare, care să garanteze Statului un minimum de venit și o participare progresivă la beneficii.

În bugetul pe 1951, la taxele pe spirt și pe băuturile spirtoase, s'a prevăzut lei 1.250.000.000. Dacă societatea concesionară ar garantă acest venit minim pentru visteria Statului, credem că concesiunea monopolului ar îmbunătăți și calitatea produselor alcoolice.

Spirtul se întrebuițează și ca energie. Consumația în această direcție merită încurajare.

Nu stăruim asupra industriei spirțului, fiindcă ea interesează din nenorocire mai mult din punct de vedere fiscal. Dacă n'ar trebui să acopere nevoile visteriei, producția de spirt ar putea fi redusă simțitor.

Reținem, după Anuarul Statistic al României pe 1929, următoarele date statistice.

Industria spirțului și a berei.

	Spirț		Bere	
	Litri	Taxe încasate L e i	Litri	Taxe încasate L e i
1920—21	11.001.194	197.898.202	16.953.299	8.476.621
1921—22	13.738.575	291.951.428	31.425.668	15.711.906
1922—25	53.046.260	693.722.642	79.214.084	39.607.042
1923 *	32.858.950	720.156.167	78.563.552	39.281.676
1924	48.540.244	1.225.597.802	75.665.414	36.832.707
1925	47.512.658	1.264.403.004	64.215.094	32.106.546
1926	40.147.954	1.248.212.782	87.252.767	77.984.171
1927	24.173.525	1.729.645.672	92.854.287	139.281.432
1928	6.328.562	400.556.349	98.485.302	146.605.337
1929	4.725.884	548.782.322	77.088.162	265.711.176

* pe 9 luni.

În cursul acestor ani, 1920—1929, industria spirțului și a berei a întrebuițat următoarele materii prime: 50.611 vagoane porumb, 312 vagoane grâu, 4896 vagoane orz, 764 vagoane secară, 42.637 vagoane cartofi, 426 vagoane făină de secară, 18.796 vagoane melasă, 19.199 vag. sladuri și 2133 vag. hamei.

Din aceste date se vede clar importanța industriei de spirț pentru producția agriolă, precum și evoluția acestei industrii în România întregită.

* * *

Restul industriilor alimentare vor prospera în măsura creșterii puterii de cumpărare a populației.

Industria textilă și a pielăriei. Aceste industrii satisfac a doua nevoie fundamentală a vieții: îmbrăcăminte.

Populația noastră de țărani cultivă industria casnică textilă într-o largă măsură din vremuri bătrâne. Țesăturile

de tot felul sunt foarte răspândite la sate. Gospodăriile țărănești produc singure aproape toate articolele de îmbrăcăminte. Despre această bogată industrie nu ține nimeni nici o evidență, poate ar fi și cu neputință a culege date statistice, deși ar fi interesante. În timpul din urmă, în unele regiuni, a început să se cultive industria textilă țărănească în vederea comerțului. Cu modernizarea vieții rurale, această ramură industrială va fi tot mai înfloritoare.

Din cauza populației dela sate, care consumă într'o măsură restrânsă articolele de țesătorie, marea industrie textilă e destul de slab reprezentată: 550 de fabrici, cu un capital investit de 5.235.788.000 lei, în 1928 Capacitatea de producție a acestor fabrici acopăr sau chiar întrec nevoile consumului intern. E una din ramurile industriale, cari n'are nevoie de export ca să trăiască, deși avem convingerea că în regiunea gazului metan, cu forță motrică și mână de lucru ieftină, s'ar putea instala și o industrie textilă, care să poată concura produsele streine pe piața Europei centrale.

Situația marelui industrie textile, în 1928, eră următoarea pe categorii de producție:

	Fabrici	Capital investit Lei	H. P.	Val. producției Lei
Țesături de lână	105	2.427.165.000	19.033	3.275.865.000
„ de bumbac și in	99	1.495.612.000	12.164	2.712.338.000
Țesătorii de mătase	34	139.310.000	505	350.898.000
Tricotaje	115	532.495.000	2.549	1.099.248.000
Frânghii, sfoară etc.	26	167.604.000	1.572	202.297.000
Pălării	28	138.788.000	1.178	418.713.000
Confecțiuni	14	34.125.000	143	187.171.000
Vată și pansamente	13	66.952.000	926	102.555.000
Diverse produse textile	98	203.737.000	1.073	376.147.000
Total	550	5.235.788.000	39.143	8.725.230.000

În ultimii ani, 1928—1950, din cauza crizei de consumație s'a redus și capacitatea de producție a fabricilor textile.

Din materiile prime pe cari le întrebunțează industria textilă suntem tributari streinătății cu bumbacul care se importă în valoare de miliarde de lei, deși în bună parte s'ar putea înlocui cu inul, a cărui cultură nu a luat la noi dezvoltarea pe care o merită. Inul ar spori și veniturile gospodăriilor țărănești și ar aduce un beneficiu mai mare și industriilor.

Dintre industriile textile, țesătoriile de mătase au o piață internă bună și ar procura un venit și gospodăriilor țărănești prin cultura viermilor de mătase. Protecționismul de care se bucură mătăsurile — fiind socotite ca articole de lux — ar fi putut da un avânt mai mare industriei indigene. Investițiile de capital în industria mătăsii ar fi remunerate de beneficii permanente.

* * *

Industria pielăriei are o situație relativ precară în întreaga Europă din cauza materiei prime, care e un produs secundar al măcelăriei. În industria pielăriei 60% din cheltuelile de cost le consumă materia primă.

Europa consumă anual circa un milion de tone de piei brute, din cari numai 600.000 tone sunt acoperite de producția europeană. Restul se importă, în special din Argentina, care e cea mai mare producătoare și exportatoare de piei brute grele. Principalele țări europene cari au nevoie de import sunt: Germania, Franța, Anglia, Belgia, Rusia și Cehoslovacia. Țările exportatoare de piei brute sunt: Elveția, Olanda, Danemarca, Grecia, Lituania și Norvegia. Restul țărilor europene își acoperă aproape consumația cu producția proprie ¹⁾.

Industria pielăriei a luat un avânt în întreaga Europă. Țări cari înainte vreme exportau piei brute și le importau prelucrate, acum le prepară singure. Între ele se găsește și România ²⁾.

Industria pielăriei la noi, în 1928, prezintă următoarea situație:

	Fabrici	Capital investit Lei	H. P.	Val. producției Lei
Tăbăcării	175	1.221.397.000	15.736	1.981.877.000
Confecțiuni de piele . .	53	549.826.000	1.449	1.066.140.000

¹⁾ O lucrare amănunțită, cu date statistice și cu o literatură bogată e scrisă de Dr. Rolf Wagenführ, *Bestimmungsgründe der Häute- und Lederpreise* în *Vierteljahrshefte zur Konjunkturforschung*, Sonderheft, 23/1931.

²⁾ După datele cuprinse în lucrarea d-lui I. C. Băicoianu, *Istoria politicii noastre vamale și comerciale*, înainte de 1886 pieile brute din România se trimiteau în Austro-Ungaria, de unde ne veniau înapoi ca fabricate. După 1886 importul pieilor tăbăcite scade cu aproape o treime și la fel a articolelor confecționate din piele. Apud Zeletin, *Burghezia română*.

Populația satelor e o mare consumatoare a articolelor produse de industria pielăriei, care are, prin urmare, cele mai bune sorți de a prospera. E una din ramurile industriale care merită cea mai largă încurajare din partea Statului ¹⁾.

Industria lemnului și a materialelor de construcțiuni. Aceste ramuri industriale satisfac a treia nevoie fundamentală a vieții: locuința.

Industria lemnului e una din industriile de bază ale României destinată exportului, în care erau investiți lei 3.657.613.000 în 1929, dintre cari lei 2.838.446.000 în 484 fabrici de cherestea cu 61.573 H. P., iar restul în tâmplărie, mobile, etc. Capitalul din această industrie e strein, dar munca e națională și din tăierea pădurilor beneficiază locuitorii regiunilor muntoase. Venitul național din această ramură industrială e destul de important și iarăși e una din industriile care se armonizează cu agricultura, întrucât țăranii cari sunt angajați iarna la doborârea pădurilor, nu-și părăsesc ocupațiunile agricole. Lucrătorii angajați în industria lemnului, în 1928, erau 39.742.

Statul beneficiază într'o largă măsură din industria lemnului, atât ca venituri fiscale de drept public, cât și ca proprietar de păduri, asigurându-și venituri de drept privat.

Statul a făcut o greșală când a înființat Casa autonomă a pădurilor, care face exploatare în regie, întrucât Statul nu e

1) In *Adevărul* cu data 13 Sept. 1931, sub titlul: „Situția industriei de pielărie și încălțăminte“ citim prețioasele declarațiuni ale d-lui D. Mociorniță, care confirmă informațiunile noastre. Reținem din aceste declarațiuni următoarele:

„Nu mai importăm, decât în mică cantitate lac subțire și piei de reptile veritabile. Incolo restul pieilor lucrute și a încălțăminte ce se livrează consumului, constituie producție indigenă.

„Folosim acum, numai în fabricile de pielărie 10.000 de lucrători și forță motrică de peste 10.000 H. P. De altfel, această industrie este una din puținele, care scutește țara de nevoia importului.

„Nu mai aducem deloc, de peste graniță nici piei străine brute, așa cum se făcea altădată. Ne limităm exclusiv la consumul pieilor crude aflătoare în interior, al căror preț a scăzut cu aproape 20 la sută“.

D-l D. Mociorniță mai afirmă că fabricanții de pielărie au micșorat, dela 1929 încoace, prețul produselor lor cu 30 %, iar cei de încălțăminte cu 50%, că Statul „de doi ani încoace a încetat aproape de tot cu comenzi pentru nevoile instituțiilor sale“, că oficiul de licitație pune tot felul de piedeci industriei indigene și că tehnica producției industriei de pielărie nu suportă regimul actual al creditelor trimestriale. Avem deci o nouă confirmare că suntem lipsiți de o politică industrială.

chemat să facă concurență întreprinderilor particulare ¹⁾. De aceea această casă autonomă trebuie desființată.

Vechea Casă a pădurilor reorganizată îndeplinește destul de bine rolul de îndrumătoare a valorificării pădurilor de toate categoriile. Regimul silvic și mai ales formalitățile trebuie simplificate, iar controlul exploatărilor intensificat pentru a evita fraudele.

Întreprinderile cari prelucră lemnul au nevoie să fie degrevate de sarcinile fiscale exagerate de astăzi. Ele trebuie reduse cu 50%.

Pădurile Statului, în situația financiară grea în care ne găsim, pot salva visteria, dacă masive întinse s'ar concesiona grupurilor străine, cari nu cer decât garanții de siguranță și de stabilitate.

Industria lemnului e una dintre cele mai importante din câte avem ²⁾.

Producția anuală normală, care corespunde creșterii anuale a pădurilor (în medie 5 mc. pe an și hectar) României ar fi de circa 16 milioane mc. și anume lemne de lucru circa 7 milioane mc. și lemn de foc 9 milioane mc. În realitate se taie o cantitate de lemne cu mult superioară (25 mil. mc. creșterii normale a pădurilor, așa că pădurile de brad și molift în zece ani vor fi epuizate. Prin concesionarea pădurilor s'ar putea introduce și exploatarea mai rațională.

În cursul anilor 1921—1929 s'au exportat următoarele cantități, în mii de tone:

1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
570,8	1968,6	2225	2541,7	2507	2220,9	1776	1844,5	1623

În 1930 a început să se accentueze criza în industria lemnului, care s'a agravat mereu, înregistrând o scădere a prețurilor până la 40%. Din această cauză producătorii s'au gândit la sindicalizare, la limitarea producției și întărirea prețurilor.

¹⁾ Casa autonomă a pădurilor Statului s'a înființat la 1 Mai 1930. În bilanțul pe care-l publică pe 8 luni se arată un beneficiu net de lei 65.932.525 la un capital de lei 17.522.764.178, prin urmare nici ½%.

²⁾ Asupra industriei lemnului a apărut o lucrare a d-lui H. Brauner, intitulată „Lemnul românesc în fața concurenței rusești pe piața Orientului apropiat“.

În 1931 s'a înființat un sindicat româno-jugoslav pentru aprovizionarea statelor mediteraniene. Se tratează sindicalizarea producătorilor din Polonia, Cehoslovacia și România. E vorba să se înființeze chiar un sindicat european al lemnului. Sindicalizarea peste frontierele statelor e singura scăpare din vâltoarea crizei.

* * *

Cu industria materialelor de construcții, în 1928, se ocupau 293 de fabrici, cu un capital investit de lei 2.693.911.000, cu 38.742 H. P. și cu o producție în valoare de lei 1.661.575.000

Industria construcțiilor e o industrie urbană. Ea are nevoie de încurajare pentru ca să poată da alt aspect orașelor noastre și pentru a sporî locuințele în proporția creșterii populației din aceste centre.

* * *

Ar urmă să facem o comparație între industriile cari satisfac nevoile fundamentale ale vieții cu celelalte industrii, să stabilim cu cât contribuie fiecare la venitul național și câți lucrători participă în grupurile de industrii, precum și ce raport există între ele și agricultură. În lipsa datelor statistice suntem siliți să renunțăm la această cercetare.

La noi oficialitatea nu dă destulă atenție serviciului statistic, deși fără statistică dibuim pe întuneric.

Reținem, însă, câteva încheieri rezumative. Dintre ramurile industriale cari satisfac cele trei nevoi fundamentale ale vieții: hrana îmbrăcămintea și locuința, numai două lucrează mai intensiv în vederea exportului: morăritul și che-resteaua, cari transformă în semifabricate materiile prime, lemnul și grâul. Celelalte au mai mult în vedere consumația de pe piața internă, lucrează deci pentru a face față traiului de toate zilele.

Aceste industrii au un rol în ceea ce privește schimbul de valori pe piața mondială, scutind piața internă să apeleze la piața străină, adecă la import. Din punct de vedere al venitului național ele îndeplinesc o funcțiune economică și socială utilă, contribuind la ridicarea nivelului de viață al populației.

Cele mai multe dintre aceste industrii fac parte din categoria industriilor cari n'au nevoie de export ca să înflorească, deaceia sprijinirea lor intră în politica economică preconizată de noi.

Industria chimică. În 1928 erau 330 de fabrici, cu un capital de lei 6.393.218.000, cu 64.745 H.P., întrebuințând 19.728 lucrători și valoarea producției ajungând la lei 11.346.702.000. Din capitalul integral, lei 3.117.976.000 erau investiți în distilării de țitei.

Industria chimică are o deosebită importanță din punct de vedere al apărării naționale.

După instalarea fabricii de explozivi la Făgăraș, făcută în baza unei legi speciale alcătuită de scriitorul acestor rânduri încă în 1920, modificată ulterior, avem posibilitatea de a produce în țară materialul necesar exploatărilor noastre miniere și armatei.

Fabrica „Nitrogen“ din Diciosânmartin, cu o instalație pentru producerea acidului azotic monohidrat, — cum s'a proiectat cu ocazia naționalizării ei — ar completa materialele necesare apărării militare.

Industriile chimice au un coeficient de productivitate important, așa că dau o contribuție însemnată venitului național.

Un viitor și perspective noi de dezvoltare au industriile chimice întemeiate pe prelucrarea gazului metan, ca materie primă.

Prin piroliză, la o temperatură ridicată de 1000—1100 gr. C., metanul se descompune în hidrogen și carbon. Hidrogenul e un gaz important și din metan se poate produce foarte ieftin. Hidrogenul se întrebuințează la încărcarea baloanelor și la sinteza amoniacului cu acidul nitric, așa de important pentru apărarea națională, servind la prepararea explozivilor și pentru îngrășămintele chimice. Al doilea element constitutiv al metanului, carbonul, se întrebuințează la negru de fum pentru cernelile tipografice. În America negrul de fum preparat din metan a luat un avânt nebănuț. De la 23.280 tone în 1920 a crescut la 166.000 tone în 1929. La o temperatură mai scăzută elementele descompuse ale metanu-

lui se unesc din nou formând noi produse: acetilen, etilen propile, etc. parte din hidrogen rămânând liberă. Acetilena (CH_2) se întrebuițează la iluminat și la producerea de noi substanțe organice, din care derivă de ex. acetonul, important pentru apărarea națională. Etilenele servesc pentru extragerea unor substanțe importante, dintre cari amintim etilenglicolul, superior glicerinei; se întrebuițează la producerea dinamitei.

Prin oxidațiune, încălzind cu aburi metanul la 900 gr., în prezența unui catalizator potrivit, rezultă un amestec de monoxid carbonic și hidrogen, din care, la o presiune de 50—200 atmosfere și la o temperatură de 200—400 gr. se obține alcool metilic, „metanolul“, a cărui consumație este în continuă urcare. Din alcool metilic se produce formaldehidul, întrebuițat în prepararea gazelor de rășboiu.

Prin chlorurare, din metan se obține metilchloridul, cu acelaș efect ca și chloroformul, apoi carbonul tetrachlor din care se prepară fosgenul, cel mai puternic gaz asfixiant, întrebuițat în rășboiu.

Numai înșirarea fugitivă și pe scurt — pe care o facem după stadiul unui specialist — a câtorva produse principale ne dovedește marea importanță a metanului ca materie primă în industria chimică.

Iată un ram de activitate industrială cu care ne putem prezintă pe piața mondială, având ca concurentă numai America, înzestrată cu un gaz metan inferior celui dela noi.

O astfel de marfă ar trage greu în balanța schimburilor de valori cu streinătatea în favoarea României.

Statul care găsește fonduri pentru atâtea întreprinderi dubioase și uneori inutile ar fi putut găsi căi și mijloace ca să organizeze industriile chimice având de bază gazul metan.

Industriile chimice sunt destinate, ca pe lângă satisfacerea nevoilor consumației din lăuntrul țării, să lucreze pentru export. Ele trebuiesc întreținute și sprijinite, fiindcă în vremurile de astăzi sunt indispensabile pentru apărarea națională, oricâte conferințe de desarmare s'ar ține.

Industriile chimice ar merita un studiu amănunțit și regretăm că nu-l putem face în lipsa informațiilor suficiente. Vom căuta, însă, să adunăm aceste informații și să tratăm im-

portanța industriei chimice în legătură cu problemele fundamentale ale economiei noastre naționale.

Dar și din cele câteva rânduri pe cari le-am putut închină acestei ramuri de activitate, credem că am isbutit să atragem atențiunea asupra importanței ce o are, atât din punct de vedere al apărării naționale cât și al economiei de schimb.

Industria metalurgică. Altădată spuneam că industria metalurgică trebuie să fie industria de bază a României¹⁾. Unul dintre cei mai de seamă cercetători ai noștri²⁾ scrie: „metalurgia... în faza actuală alcătuiește... coloana vertebrală a dezvoltării industriale“.

Industria metalurgică e departe de a acoperi nevoile consumației interne, totuși nu lucrează cu întreaga ei capacitate de producție. Economia României pătimește de astfel de paradoxe, fiindcă, la noi se lucrează la întâmplare, fără nici un program precis de mai înainte stabilit.

Imperativul național de a nu comandă din străinătate numai ceace nu se poate produce în țară nu a fost respectat nici de Stat, care este principalul consumator.

În cursul anilor 1929—1930 s'au adus din Germania 100 locomotive, s'au comandat 9 mii tone poduri metalice din Polonia și Germania și numai 6 mii tone în țară. Întreaga cantitate s'ar fi putut fabrica în țară. Apoi 20 mii tone șini de cale ferată importate din Franța și Belgia și vreo 20 mii proiectile aduse din Cehoslovacia.

O politică de stat a ferului ar trebui să se îngrijească de comenzi permanente pe o perioadă mai lungă la fabricile indigene și tarifele vamale de încurajare să fie invariabile pe un timp determinat.

Statul, din cauza dificultăților financiare și din cauza legii contabilității n'a inaugurat o politică de continuitate a furniturilor dela întreprinderile din țară, deși s'ar fi putut găsi mijloace și modalități de plată. Tarifele vamale, în ceace

¹⁾ *Producția*, pag. 44.

²⁾ *St. Zeletin, Burghezia română*, pag. 131.

privește mai ales uneltele agricole, au fost mereu revizuite în vederea aprovizionării agricultorilor cu marfă mai ieftină de pe piața străină. Dacă se cercetează rezultatele acestei politici greșite, care a jertfit principiul apărării muncii naționale și principiul maximului de productivitate, se constată că industria metalurgică se desorganizează, iar agricultura a devenit deficitară, deci incapabilă să mai beneficieze de concurența mărfurilor străine față de cele indigene deschisă de generozitatea tarifelor vamale¹⁾.

Industria metalurgică nu s'a bucurat de atențiunea ce o merită, fiindcă nici economiștii nici oamenii de stat nu au privit-o prin prizma intereselor superioare de Stat și n'au căutat să-i determine activitatea pe specialități, căutând să o încadreze în politica europeană a ferului, cum începusem noi să o facem în 1920.

După cum aurul este temelia întregii politici monetare și financiare și condiția fundamentală a refacerii noastre economice, tot așa ferul, industria metalurgică este baza întregii politici industriale și a apărării naționale.

Dacă ne este îngăduită o comparație, ferul e osatura, iar aurul sângele ființei economice a Statului.

Dela întemeierea României întregite, am preconizat atât politica aurului cât și a fierului, fără să se țină seamă de ele, deși au fost stabilite într'un consiliu de miniștri prezidat de Regele Ferdinand.

Nu găsim necesar să repetăm ceea ce am spus mai bine de zece ani, dar vom stărui asupra câtorva probleme în strânsă legătură cu cercetarea de față.

Nu e admisibil ca într'o țară agricolă uneltele și mașinile agricole să fie importate din străinătate, cu excepțiunea acelor cari n'ar fi rentabile să se fabrice în țară.

¹⁾ Industria metalurgică a fost pretutindeni ocrotită de protecționism întrucât ea asigură independența națională. În cursul veacului al XIX-lea și începutul celui de al XX-lea Statele practică un protecționism militar pentru a organiza în permanență țara în vederea conflictelor posibile. Protecțiunea industriei grele, adeseori „se face pe socoteala agriculturii, cum e în țările mediteraniene”, Cf. I. Morini-Comby, *Mercantilisme et protectionnisme*, pag. 127.

Dacă cercetăm tabloul mașinilor importate din Germania în cursul celor patru ani din urmă¹⁾, constatăm următoarele:

	1927		1928		1929		1930	
	100 kg.	1000 m.	100 kg.	1000 m.	100 kg.	1000 m.	100 kg.	1000 m.
Mașini textile	20.107	5.468	25.708	6 082	17.798	4.286	12.556	3.505
Locomotive	59.228	7.277	1.120	152	1.165	149	92.897	14.220
Mașini p. instrumente	19.519	2.590	25.487	4.568	16.978	2.474	15.841	2.158
Mașini agricole . . .	8.712	775	11.685	1.025	19.627	1.799	6.998	741
Mașini diverse și electrice (motoare, pompe, morărit, tipografie, industria lemnului, etc.)	69.152	11.607	79.545	13.810	74.082	13.891	54.140	9.923
Cazane și piese de mașini	40.221	5.816	56.171	6.580	45.054	6.497	28.574	5.078
Total	216.919	33.331	179.715	32.002	172.682	29.096	210.806	35.625

Mașinile agricole reprezintă la import numai din Germania, în cei din urmă patru ani, lei 173.520.000 cari puteau rămâne în țară.

O țară agricolă trebuie să-și fabrice singură uneltele: pluguri, grape, sape, coase, etc. Desigur că tractoarele, combinele și alte mașini vor fi importate din străinătate bucurându-se de toate avantajile.

Materialul de cale ferată, șini, locomotive, etc. precum și podurile metalice, se vor cumpăra exclusiv dela fabricile indigene, rămânând să se comande din străinătate, numai ceea ce nu se produce în țară.

Dificultățile financiare se pot înlătură cu ajutorul băncilor sau se poate creă o bancă a căilor ferate, care ar administra toate fondurile și ar face toate încasările și toate plățile. Această bancă de stat ar ține în evidență și onoră obligațiunile emise de regia autonomă C. F. R. Banca căilor ferate s'ar putea înființa cu un capital de 100 milioane lei în întregime vărsat de stat. Ea ar finanța toate lucrările în legătură cu programul de refacere al drumurilor noastre de fier. Banca căilor ferate ar fi organul de control al întregii gestiuni financiare a C. F. R. Ar plasa obligațiunile emise de regia autonomă a C. F. R., cu garanția Statului, și în baza lor ar prezentă un portofoliu de reescont Băncii Naționale pentru plata tuturor furniturilor și lucrărilor executate, ca industriile și întreprin-

derile particulare să nu aștepte cu anii până când sunt achitate. Aceeaș operație s'ar putea face și cu ajutorul băncilor comerciale, deși e mai grea și mai desavantajoasă atât pentru C. F. R. cât și pentru Banca Națională. Banca căilor ferate ar ajuta Banca Națională să normalizeze circulația fiduciară, deoarece creditele acordate pe această cale ar fi credite de investițiuni productive, cari s'ar amortiza. Iată o cale de a lucra prin noi înșine, fără a recurge mereu la ajutorul străinătății.

Politica industriei metalurgice trebuie integrată în problema apărării naționale, trebuie legată de toate ramurile industriei de războiu: armament, muniții, construcții navale, aeroplane, industrii chimice, etc., așa cum începusem noi să le organizăm în 1920.

Proiectele noastre de atunci au fost înlăturate de nepriecuți sau de interesați, fără să se pună nimic în loc. Fabrica de armament și munițiuni, în care interesasem cele mai mari case de specialitate din Europa, nu există, fabrica de tuburi pentru industria de petrol, a cărei instalare eră proiectată cu ajutorul firmei Mannesmann, pe câmpul de lângă gara Alba-Iulia, a fost zădărnicită, lăsându-ne tributari streinilor. Conjucturile pentru a organiza azi aceste serii de industrii nu mai sunt cele din 1920. Iată o adevărată crimă națională săvârșită de luptele dintre partidele politice.

În legătură cu industria metalurgică s'au făcut o serie de rapoarte și de memorii amănunțite pe cari nu le mai reproducem, deși oficialitatea nu a ținut seama îndeajuns de ele.

Menționăm numai câteva deziderate. Se cere revizuirea regimului transporturilor. Frachțul reprezintă până la 19% din valoarea mărfii transportate. E necesară și revizuirea impozitelor și a sarcinilor sociale, ca să se poată începe raționalizarea producției și ieftinirea prețurilor.

În unul din memorii se spune: „Raționalizarea tehnică, singură și comercială, nu poate avea succes dacă simultan nu începe raționalizarea administrativă și fiscală a Statului, raționalizarea mijloacelor de transport și a tuturor mijloacelor de comunicație, cuprinse fiind și circulația bunurilor, a monetei și a mijloacelor de credit“.

Pentru a inaugura o politică de Stat a fierului, noi am întemeiat Societatea Reșița. Toate bunurile și uzinele, proprietate particulară austriacă, deci conform tratatelor de pace nelichidabile, au fost aduse ca aport în Soc. Reșița pe un preț de nimic (circa 70 milioane lei), iar Societatea pusă sub controlul și influența de Stat. Aceasta e opera noastră pentru care am fost insultați și calomniați în 1920, făcându-ne jefuitorii patrimoniului public și trădători ai intereselor naționale.

Reșița n'a avut, însă, noroc. Politica industriei ferului nu s'a înfăptuit, după cum am arătat. La Reșița s'au instalat oameni streini de problemele superioare de Stat. Reșița, după zece ani de existență, e grevată cu peste un miliard de lei datorie și lucrează cu un sfert din capacitatea ei de producție.

Cu favoritisme, firește, că nu se poate conduce o industrie și nici politica de stat a ferului.

Favoritismele parazitare care tund și mulg industriile de beneficii, în paguba muncitorilor, deci a economiei naționale, trebuiesc curmate oricât de mari supărări ar provoca.

Raționalizarea trebuie să înceapă de sus.

Concluziuni: *Industrializarea României e cerută de economia națională, care e o realitate și o parte componentă a economiei internaționale. Bogățiile naturale și izvoarele de energie ar industrializa România chiar și în cazul ipotetic al realizării federațiunii statelor europene.*

Industrializarea României va urmări crearea de industrii a căror producție poate fi absorbită de consumația internă. Dintre industriile ce lucrează pentru export, se vor încuraja acelea cari au o strânsă legătură în apărarea națională, în special industriile chimice cari întrebuițează gazul metan ca materie primă. Pentru industrializarea României se vor deschide porți largi capitalului străin, abrogând toate îngrădirile cuprinse în legislația noastră. Localizarea industriilor se va îndruma spre regiunile rurale, cu mână de lucru ieftină și aptă. Industria va căuta să colaboreze cu agricultura, completându-se una pe alta. Prin industrializarea României va crește nivelul de viață al populației, se va intensifica circulația bunurilor în interior și schimbul de valori cu străinătatea.

Dintre industriile cari satisfac cele trei nevoi fundamentale ale vieții: alimentația, îmbrăcămintea și locuința, cele mai multe lucrează pentru consumația internă, îndeplinesc, deci, o funcțiune economică și socială utilă.

Industria chimică și cea metalurgică sunt industriile pe cari se reazimă apărarea națională. Prin urmare trebuie să li se dea o largă dezvoltare. Amândouă ramurile industriale vor căută să se încadreze în întreprinderile similare europene. Aceasta e calea de a pregăti România să intre ca factor potențial în economia europeană și cea mondială.

CAPITOLUL II

PUNEREA IN VALOARE A BOGĂȚILOR MINIERE.

Dintre bogățiile miniere ale României, unele sunt destinate numai pentru consumația internă, cum sunt metalele prețioase, gazul metan și cărbunii, iar altele și, în special petrolul, nu pot fi exploatare dacă nu au un debușeu extern.

Dintre bogățiile miniere ne vom ocupa numai cu cele mai de seamă, lăsând la o parte o serie întreagă de o importanță secundară pentru economia națională.

Industria aurului. Asupra rolului pe care îl are aurul în economia națională am stăruit în partea I-a a cercetării noastre. Aurul a avut întotdeauna o deosebită importanță în istoria economică a omenirii, ceea ce ne-a îndemnat să-i închinăm o vastă lucrare, pe care sperăm să o putem termina și publică. La acest loc ne vom restrânge la câteva indicațiuni privitoare la exploatarea aurifere dela noi.

Regiunile mai importante unde se exploatează aurul și argintul sunt trei: 1) Baia-Mare; 2) Zlatna-Roșia și 3) Brad-Săcărâmb. Rezervele de minereu aurifer sunt foarte bogate și rentabilitatea exploatarea asigurată ¹⁾.

Din cele trei regiuni ar trebui să se creeze trei unități de exploatare, ca societăți pe acțiuni, cărora li s'ar concesiona și minele Statului. Eventual pot funcționa mai multe societăți.

În penuria de aur de astăzi, dacă producția de aur a acestor exploatare ar fi cumpărată de Banca Națională, cu

¹⁾ Zăcămintele noastre de aur nici după zece ani nu sunt temeinic studiate. Nu se știe precis — e și greu de constatat — bogăția zăcămintelor noastre aurifere. După o evaluare austriacă dinainte de război — reprodusă în cartea noastră *Producția* — putem admite 45 milioane tone de minereu, cari, cu 7 grame la tonă, ne-ar da 315.000 kgr. de aur fin. Am arătat că noi avem nevoie numai de 120.000 kgr. aur pentru normalizarea circulației noastre fiduciare.

În realitate, zăcămintele noastre de aur sunt mult mai bogate.

un preț mai urcat decât cel mondial, s'ar găsi capitaluri și în țară ca să dea un avânt industriei miniere de aur, introducând sistemele de extragere cele mai raționale și cele mai moderne (flotațiunea).

În Munții Apuseni, locuitorii români trăesc din vechime din exploatarea aurului. Se împart în trei categorii *băeși*, *hurcași* și *gozari*. Cei dintâi au drepturi miniere (șurfuri) și *șteampuri*, în număr de vreo 600, cari se întind pe văile ce se scurg spre Valea Abrudului. Cele două categorii din urmă sunt minerii săraci, cari culeg aurul de prin văi și din resturile de nisip rămase în ierugile șteampurilor¹⁾. Industria minieră a aurului e o industrie țărănească, cu drepturi moștenite din bătrâni. Au fost vremuri, când câte un moș mai fudul purtă cisme cu potcoave de aur, când se ducea la biserică sau ieșea în lume.

A concentră toate aceste întreprinderi țărănești într'o unitate de exploatare, socotim că nu e nici ușor și nici cu-minte. Aceste mici exploatări ar trebui mai curând încurajate și ajutate ca să-și perfecționeze instalațiile și să poată lucra mai intensiv. Pe lângă drepturile lor din mine, li s'ar mai rezervă, spre exploatare, anumite părți din minele. Statului și li s'ar pune la dispoziție explozibile ieftine.

Acești mici exploatatori nu ar putea tulbură unitatea de exploatare pe care o propunem.

Spre a completă cele susținute când ne-am ocupat de politica monetară, vom arătă că în România întregită — deși s'a atras atențiunea asupra ei la timp — n'a existat o politică a aurului.

Sub vechiul regim austro-ungar toată producția de aur a întreprinderilor particulare se cumpără de Stat pe prețul mondial și se plăteă, la prezintare, în numerar. Predările se făceau la oficiile de schimb odată pe săptămână, Sâmbăta. Statul reține din prețul mondial 0,35%, cheltueli pentru to-pirea și rafinarea aurului. Oficiul de schimb există de pe vremea Mariei Tereza.

¹⁾ Aceștia par a fi adevărații urmași ai Dacilor, cari, după Pârvan, n'ajunseseră să extragă aurul prin procedee tehnice, spărgând minereul din stâncă și apoi măcinându-l, ci spălându-l din nisipul râurilor, *Ge-tica*, pag. 596.

Acelaș regim s'a urmat până la desființarea Consiliului dirigent, oficiile de plată fiind finanțate de Banca Albina din Sibiu, care a predat aurul astfel achiziționat Băncii Naționale a României.

După aceea Statul a fixat prețul aurului întâi la 27.000 lei, iar pe urmă, în 1922, la 70.000 lei de kgr., deci mult sub prețul mondial. Timp de doi ani aproape tot aurul produs de minele noastre a trecut granița prin contrabandă. Eră tocmai în epoca încetării împrumuturilor de Stat prin sporirea circulației biletului de bancă și a creșterii portofoliului particular la Banca Națională, deci epoca în care Banca Națională trebuia să cumpere cât mai mult aur.

Dela 1925—1927 aurul s'a plătit cu prețul mondial, dar se rețineă 3,5% pentru topirea și rafinarea aurului. La 1927 s'a rectificat greșala și producția de aur a sporit mereu. Banca Națională a fixat o sumă de 2 milioane pentru cumpărarea aurului și când prețul aurului oferit de producători oficiilor de schimb întreceă această sumă, oficiile de schimb nu aveau cu ce plăti. Cu alte cuvinte Banca Națională limită cumpărarea stocului de aur din minele noastre proprii. E încă una din multele chinezării ale Băncii Naționale în materie monetară.

La topitoriile Statului din Zlatna și Baia-Mare nu se plătesc producătorilor așa numitele *șlicuri* cu lunile. Păreră noastră este că și aceste topitorii trebuiesc concesionate.

Pulberăria dela Bistra, care aprovizionă minele cu explozibil ieftin, s'a desființat și Statul — inconștient — a impus minerilor un explozibil scump.

Iată câteva dovezi că Statul român n'a avut nici un soi de directive în politica aurului.

Nici astăzi, când problema aurului s'a pus la ordinea zilei de criza mondială, Statul român nu s'a gândit să inaugureze o politică a aurului, care cade în sarcina Ministerului de Industrie și Comerț, a Ministerului de Finanțe și a Băncii Naționale.

Dacă Banca Națională, ca singurul cumpărător de aur și de argint, s'ar hotărî să tipărească bilete de bancă pentru a putea cumpără din minele noastre în loc de circa 2500 kgr. aur pe an, 8—10.000 kgr. pe an, cu un preț mai urcat decât cel

mondial, întreaga industrie minieră a aurului ar învia ¹⁾). Capitalurile lichide din băncile noastre sau cele teaurizate s'ar grăbi să-și găsească o rentabilitate în întreprinderile pentru extragerea aurului. N'ar fi nevoie de capitaluri streine, ca societățile concesionare să poată face cele mai moderne instalațiuni. Ne-ar trebui vreo 50—60 de milioane lei. Banca Națională s'ar obliga, prin contract, ca timp de zece ani să cumpere, cu acelaș preț, orice cantitate de aur extras din minele noastre, iar după zece ani ar reveni din nou la prețul mondial al aurului, așa ca întreprinderile să poată continua normal extragerea metalului prețios.

Societățile exploatoare de aur n'ar fi tulburate în activitatea lor de regimul fiscal sălbatic de astăzi. Li s'ar putea crea chiar un regim fiscal special. Trebuie revizuit și regimul minier privitor la explorarea și exploatarea zăcămintelor de aur, făcând toate înlesnirile societăților concesionare.

Statul după minele sale concesionate societăților particulare, pe timp de 25 sau 30 de ani, ar primi o redevență din brut sau din beneficiu, ceea ce pe întreaga perioadă a concesiunii ar reprezenta un stoc important de aur, care s'ar păstra în visteria Statului ca „teaur de război“. Pentru a nu steriliza acest stoc metalic s'ar putea împrumuta Băncii Naționale până la stingerea completă a datoriei de Stat către banca de emisiune.

Iată în liniamente generale politica aurului pe care trebuie să o inaugureze România. E simplă și ușoară, totuși nu s'a făcut ²⁾).

¹⁾ Această industrie a fost vestită pe vremuri. Dacia a avut vârsta ei de aur, în epoca de bronz, când aprovizionă cu aur Europa centrală, Germania și Scandinavia. Arta aurului în Dacia între 1200 și 700 a. Chr., eră de o perfecție tehnică și de o distincție stilistică apreciată. Dacia umplea cu produsele ei de aur centrul și nordul Europei, concurând arta etruscă a bronzului și argintului. Pârvan, *Getica*, pag. 341—2, 558—9 și 597.

Ca să se vadă bogăția aurului în Dacia mai spunem că Traian a ridicat și dus la Roma 165.000 kgr. de aur și 331.000 kgr. de argint, primul în valoare de 555.900.000 fr. aur și al doilea în valoare de 62.200.000 fr. aur. Cf. Iérôme Carcopino, *Les richesses des Daces et le redressement de l'empire romain sous Trajan*, Dacia, I, pag. 33.

²⁾ Intenționam să lămurim într'un adaus criza etalonului aur după căderea lirei sterline. Adaosul pe care l-am fi putut intitula *morbis numericus*, adecă un soi de ciumă monetară, a luat proporții prea vaste, de aceea l-am rezervat pentru alt studiu. Spunem însă, pentru cei mai puțin orientați, că aurul nu va putea fi înlăturat ca

Industria gazului metan. E industria căreia îi dăm o deosebită importanță și o socotim temelie industrializării României. În vederea acestui scop Statul, proprietarul terenurilor de gaz metan din basenul Ardealului, trebuie să aibă o politică precisă a metanului. Timp de zece ani, după cum vom dovedi, nu a avut nici o politică, iar de câtăva vreme se dă o luptă sterilă și dăunătoare în jurul gazului metan din Ardeal.

Asupra gazului metan avem pregătită o întinsă lucrare, cu istoricul și documentele de sub regimul ungar și cu ceea ce s'a făcut sub regimul românesc. În această lucrare se face descrierea geologică a zăcămintelor și se arată importanța și viitorul acestui combustibil ideal. La acest loc ne mărginim să dăm câteva indicațiuni și să stăruim asupra problemei din punct de vedere practic.

Suprafața câmpurilor de gaz e evaluată la 515,5 km², iar cantitatea de gaz la 140 milioane m³ de km², ceea ce reprezintă o cantitate de gaz totală echivalentă cu 20 milioane de vagoane cărbune de Petroșani. În realitate cantitatea de gaz din basenul Ardealului e cu mult superioară, întrucât nici sarmațianul și nici complexul mediteran, la adâncimi de peste 1000 m., n'a fost încă perforat.

Se știe că numai America mai posedă câmpuri de gaz metan, unde adâncimea sondelor e de 1000—1500 m., față de 200—500 m., la noi și debitul lor e de 12—15 ori mai sărac ca al sondelor noastre. În America, centrele consumatoare de gaz sunt situate la 500—700 km. de câmpurile de gaz, pe când ale noastre sunt așezate în mijlocul centrelor urbane și industriale din Ardeal.

etalon monetar. Aurul va rămânea și mai departe stăpânul lumii. După apariția părții întâi a lucrării noastre, în care propuneam monetizarea argintului, Banca Națională a găsit că propunerea noastră e bună și a adoptat-o, bătând piese de argint. În același timp Camera internațională de comerț a propus întrebuințarea argintului pentru certificate de argint acceptate pentru plățile făcute către Stat, păstrând raportul de 1 : 5 față de aur. Baza creditului astfel ar putea fi lărgită. La noi aceste certificate de argint ar putea servi și pentru plata de către Banca Națională a obligațiunilor ce i s'ar lombarda. Certificatele de argint ar fi emise de Banca națională, care ar cumpăra stocurile de argint pe un preț antebelic 1 kg. aur = 15 kg. argint. În acest fel minele de aur ar avea o rentabilitate mult mai mare decât cea de astăzi.

Gazul metan se poate întrebuința ca combustibil și ca materie primă în industria chimică. Noi îi dăm o deosebită importanță ca combustibil, deși recunoaștem că valorificarea cea mai rentabilă o găsește în industria chimică.

Încă în 1920 spuneam că gazul metan poate scuti țara noastră de un protecționism exagerat și poate împacă agricultura cu industria¹⁾. Reluăm problema și stăruim asupra ei.

Gazul metan ca combustibil se întrebuințează în întreprinderilor industriale la cuptoarele cu temperatură înaltă și ca forță motrice, iar în gospodării pentru încălzit și luminat. E cel mai ideal combustibil, întrucât conține 99% metan de 8500 calorii, arde complet fără reziduiuri. Întrebuințarea lui cu ajutorul conductelor e tot așa de ușoară ca și a electricității. În Ardeal se întrebuințează și de săteni.

Exploatarea gazului metan nu trebuie să urmărească beneficii directe. El trebuie să se pună la dispoziția consumatorilor pe prețul de cost, în mod regulat și pe o perioadă de timp mai lungă. Numai o astfel de politică a gazului metan va înlesni crearea de întreprinderi industriale bazate pe un combustibil ieftin și permanent.

Gazul metan se poate vinde cu 10 (zece) bani m³, preț în care sunt cuprinse: amortizarea capitalului, regia și un mic beneficiu, destinat pentru acoperirea eventualelor pierderi neprevăzute.

Acest preț ar constitui un avantaj, care ar permite diminuarea tarifelor protecționiste și s'ar putea utiliza la încheierea convențiilor comerciale. Din aceste motive, Statul trebuie să aibă un cuvânt decisiv în politica gazului metan, care nu se poate lăsa la discreția vânzătorilor de monopoluri private și de câștiguri ilicite, cari vând azi m³ de gaz cu 80 bani.

Exploatarea gazului metan trebuie să fie un monopol de stat și la dispoziția economiei naționale. Industriile ce s'ar creă în baza gazului metan ieftin ar spori venitul național și ar ridică nivelul de viață a populației din întreg basenul Ardealului.

Statul care ar livra gazul metan pe prețul de cost, ar putea participa la industriile ce s'ar creă cu acțiuni de pre-

¹⁾ Producția, pag. 100.

ferință, purtătoare de dobânzi, pe cari le-ar primi gratuit, de pildă 10% din capitalul social al întreprinderii. În acest fel s'ar compensa indirect pentru livrarea metanului pe prețuri de cost. Statul ar mai beneficia din impozitele asupra întreprinderilor nou create și din exportul produselor fabricate.

Anumite ramuri industriale de cari țara are neapărată nevoie, mai ales în legătură cu agricultura, s'ar bucura de protecționismul combustibilului ieftin, fără să fie nevoie a recurge la tarifele vamale, întrucât produsele străine nu ar putea ținea concurența cu industriile indigene chiar dacă ar recurge la dumping.

Gazul metan din această cauză e temelia industrializării României așa cum o concepem noi și cum am arătat-o în capitolul precedent al acestei lucrări.

Un specialist a înfocmit un program amănunțit al punerii în valoare a gazului metan. Reproducem după memoriul acestui specialist părțile privitoare la utilizarea gazului metan în vederea industrializării României.

Din cele 36 câmpuri de gaz, constatate de cercetările geologice, până în 1913, au fost explorate, prin sondajii, cele dela Șarmășel, Moinești, Șincai, Șaroș, Bazna și Copșa-Mică, iar de curând se explorează câmpul dela Nadeș.

Actualmente sunt în exploatare câmpurile dela Șarmășel, Șaroș și Bazna. Din Șarmășel se aprovizionează Turda și Ocna-Mureșului, din Șaroș, Diciosânmartinul și Târgu-Mureș, iar din Bazna, Mediașul.

În afară de aceste exploatări, în viitor se pot aproviziona cu gaz metan localitățile Cluj, Sibiu și Brașov.

Localitățile: Copșa-Mică, Sighișoara, Blajul și Ludoșul de Mureș, cari sunt situate pe linii principale de comunicație, lângă râuri și fiind în apropiere de câmpuri de gaz, necesită conducte scurte cu investiții mici, deci prețul de cost al gazului ar fi redus. Aceste localități sunt menite în primul rând să devină centre de dezvoltare pentru diferite industrii chimice, cari au la bază gazul metan ca materie primă.

Investițiunile necesare pentru exproprierea societăților existente și dezvoltările proiectate, ar fi aproximativ următoarele:

I. Soc. SONAMETAN, prețul de rescumpărare	Lei 70.000.000
II. Soc. U. E. G. prețul de rescum- părare	„ 150.000.000
III. Complectarea conductei de dis- tribuție Tg.-Mureș	„ 20.000.000

IV. Pentru orașul Cluj câmpul de gaz
cel mai potrivit este Moinești,
situat la o distanță de 50 km.
Investițiuni necesare ar fi:

a) Șantierul Moinești cu 5 sonde și clădiri	Lei 25.000.000	
b) Conducta Moinești-Cluj	„ 75.000.000	
c) Conducta de distribuție	„ 120.000.000	
d) Diverse alte cheltueli	„ 10.000.000	„ 230.000.000

V. Orașul Sibiu, aprovizionat din
câmpul de gaz dela Ruși:

a) Șantierul Ruși	Lei 25.000.000	
b) Conducta Ruși-Sibiu, 50 km.	„ 40.000.000	
c) Conducte de distribuție	„ 60.000.000	
d) Diverse cheltueli	„ 7.000.000	„ 152.000.000

VI. Orașul Brașov, aprovizionat din
câmpul dela Daia:

a) Șantierul Daia	Lei 25.000.000	
b) Conducta Daia-Brașov, 95 km.	„ 200.000.000	
c) Conducta de distribuție	„ 70.000.000	
d) Diverse cheltueli	„ 10.000.000	„ 305.000.000

VII. Orașul Sighișoara aprovizionat
din câmpul de gaz dela Nadeș:

a) Șantierul Nadeș	Lei 25.000.000	
b) Conducta Nadeș-Sighișoara, 15 km.	„ 15.000.000	
c) Conducta de distribuție	„ 20.000.000	
d) Diferite cheltueli	„ 4.000.000	„ 64.000.000

VIII. Copșa-Mică:

a) Șantierul Copșa-Mică	Lei 25.000.000	
b) Conducta 5 km	„ 2.000.000	
c) Diverse	„ 2.000.000	„ 29.000.000

IX. Orașul Blaj, aprovizionat din câm-
pul de gaz dela Sânmiclăuș:

a) Șantierul Sânmiclăuș	Lei 25.000.000	
b) Conducta Sânmiclăuș-Blaj 13 km.	„ 13.000.000	
c) Conducta de distribuție	„ 7.000.000	
d) Diferite cheltueli	„ 3.000.000	„ 48.000.000

X. Orașul Ludoșul de Mureș, aprovizionat din câmpul de gaze dela Bogata:

a) Șantierul Bogata	Lei	25.000.000	
b) Conducta Bogata-Ludoș 5 km.	"	5.000.000	
c) Conducta de distribuție	"	7.000.000	
d) Diverse cheltueli	"	5.000.000	" 38.000.000
Totalul investițiilor		Lei	1.086.000.000

La calcularea rentabilității pentru societățile existente *Sonametan* și *U. E. G.*, luăm de bază ca an normal anul 1927, când prețul de vânzare al gazului corespunde prețurilor prevăzute în Legea Monopolului de Gaz Metan și fiindcă consumația eră la fel ca în anii 1926 și 1928, deci se poate consideră normală, pe când în anii 1929 și 1930 consumul de gaz, în urma crizei economice eră mult mai scăzut față de anii precedenți.

Din cantitățile de 250.000.000 metri cubi la ambele societăți, gazul folosit de industrie este de: 200.000.000 metri cubi, iar în gospodărie de 50.000.000 metri cubi.

După datele statistice, un locuitor consumă pe an între 900 și 1000 metri cubi de gaz.

În localitățile, unde se proiectează introducerea gazului metan și unde gazul urmează să fie întrebuințat numai în combustione, ne vom folosi de cifrele statistice de mai sus și de prețurile reduse prin Legea Monopolului Gazului Metan, cari prețuri vor fi cu 20% mai scăzute față de prețurile aplicate în trecut de Societățile *U. E. G.* și *Sonametan*. În ce privește localitățile Sighișoara, Copșa-Mică, Blajul și Ludoșul de Mureș, chemate să devină centre pentru industrie, întrebuințând gazul metan ca materie primă, vom luă o consumație anuală de 300 milioane metri cubi de gaz cu prețul de 10 bani *m. c.*

Astfel vom aveà următoarele încasări.

- I. SONAMETAN a vândut circa 120 milioane *m. c.* de gaz și a realizat un beneficiu net fără amortismente de Lei 60.000.000
- II. U. E. G. a vândut circa 130 milioane *m. c.*, realizând un beneficiu de (diferență față de SONAMETAN din cauza prețurilor scăzute la fabrica Nitrogen) „ 48.000.000

III. Oraşul Târgu-Mureş cu 55.000 locuitori:

a) gaz de menaj 51 milioane m. c. a			
Lei 1,10	Lei	34.500.000	
b) gaz industrial 15 milioane m. c. a			
Lei 0,70	„	10.500.000	„ 45.000.000

VI. Oraşul Cluj cu 95.000 locuitori:

a) gaz de menaj 85 milioane m. c. a			
Lei 1,10	Lei	95.000.000	
b) gaz industrial 5 milioane m. c. a			
Lei 0,70	„	3.500.000	„ 96.500.000

V. Oraşul Sibiu cu 50.000 locuitori:

a) gaz de menaj 45 milioane m. c.	Lei	49.000.000	
b) gaz industrial 10 milioane m. c.	„	7.000.000	„ 56.000.000

VI. Oraşul Braşov cu 60.000 locuitori:

a) gaz de menaj 54 milioane m. c.	Lei	59.500.000	
b) gaz industrial 50 milioane m. c.	„	35.000.000	„ 94.500.000

VII. Oraşul Sighişoara cu 15.000 locuitori:

a) gaz de menaj 15,5 milioane m. c.	Lei	14.000.000	
b) gaz industrial 300 milioane m. c.			
a 0,10 Lei	„	30.000.000	„ 44.000.000

VIII. Copşa Mică:

a) Uzinele Copşa Mică-Cugir 500.000 metri cubi			„ 50.000.000
--	--	--	--------------

IX. Oraşul Blaj cu 5000 locuitori:

a) gaz de menaj 4,5 milioane metri cubi a Lei 1,10	Lei	5.000.000	
b) gaz industrial 300 milioane metri cubi a Lei 0,10	„	30.000.000	„ 35.000.000

X. Oraşul Ludoşul de Mureş cu 5.000 locuitori:

ca sub poziţia IX			„ 55.000.000
Totalul încasărilor			Lei 554.000.000

Pentru a stabili venitul net aproximativ, trebuiesc scăzute cheltuelile generale și de exploatare. La Societățile *U. E. G* și *Sonametan*, în poz. I și II, am arătat numai venitul net, care rezultă după acoperirea cheltuelilor generale și de exploatare. Extinzându-se exploatările asupra localităților proiectate, cheltuelile generale se pot considera aproape pe deplin acoperite prin sumele actualelor cheltueli generale. Cu toate acestea, pentru siguranță vom calcula un plus de:

	Lei 20.000.000.—
Cheltueli de exploatare, luând de fiecare șantier anual o sondă ar fi 9 sonde a 3 milioane	„ 27.000.000
Cheltuelile de întreținere, a conductelor, 3% la valoarea conductelor de 652 milioane	„ 20.000.000
Cheltuelile totale . . .	Lei 67.000.000
Deci beneficiul net, fără amortismente, la noile investițiuni ar fi	Lei 487.000.000

Dacă capitalul necesar ar stă la dispoziție, toate lucrările mai sus arătate s'ar putea executa într'un termen de 5—7 ani.

Durata instalațiunilor se poate socoti la cel puțin 20 de ani, avându-se în vedere că am calculat anual cu 1 sondă de șantier și 3% cheltueli de întreținere la valoarea conductelor. În consecință și planul de amortizare poate fi întocmit pe această durată. Instalațiunile exploatărilor existente cari au o vechime de 17 ani, se află în bună stare de funcționare, deși nu cheltuesc pentru lucrări de întreținere și de exploatare sumele prevăzute de noi.

Recapitulând cifrele de mai sus, rezultă, că pe lângă îndeplinirea aproape integrală a programului de punere în valoare a zăcămintelor de gaz metan s'ar necesita investirea unei sume totale de circa 1,086 milioane lei, care ar produce un venit de 487 milioane lei anual, în care sumă nu intră amortismentele ce trebuiesc făcute și cari anual ar atinge cifra de circa 50 milioane lei.

Rentabilitatea rezultând din executarea acestui program apare în lumina ei adevărată. Statul nu-și asigură în acest caz numai un spor de venituri directe și indirecte, dar va contribui la dezvoltarea unui ram de activitate omenească de cea mai mare importanță atât din punct de vedere al economiei naționale, cât și din punct de vedere al apărării naționale și sociale și ar însemna un pas gigantic pe calea emancipațiunii noastre industriale.

Am reprodus în întregime aceste calcule întocmite de cel mai bun cunoscător a problemei gazului metan, fiindcă le socotim realizabile ¹⁾.

Prin legea regiei monopolului gazului metan din 1930, modificată în 1931, s'au așezat bazele monopolului de stat pentru punerea în valoare a acestui bun minier.

Monopolul privat de astăzi e anticonstituțional (art. 112) și nu e nici o rațiune de a-l menține. Situația Societății U. E. G. nu e încă lichidată.

Gazul metan fiind de o importanță capitală pentru industrializarea României trebuie pus în valoare cu orice jertfe, ca monopol de stat.

Industria Cărbunilor. Calitatea cărbunilor pe cari îi posedă România fiind de o calitate inferioară, cu excepțiunea câtorva zăcăminte neimportante, ei sunt utilizabili numai pentru consumul intern. Pentru export abia contează.

Cele mai importante exploatări sunt cele din Valea Jiului, pe cari încă din 1920 am voit să le constituim într'o singură unitate de exploatare pentru a raționaliza și ieftini producția. Lăcomia unor întreprinderi financiare și îngustiimea orizonturilor de cari s'au lăsat călăuzite în opera de naționalizare a unora dintre minele de pe Valea Jiului, a zădărnicit proiectul nostru, ca acuma, după zece ani pierduți pe cari i-a plătit Statul, adică C. F. R., ca principalul consumator de cărbuni, să recunoască justețea principiilor de cari am fost călăuziți și să le pună în practică prin înțelegeri de cartelare, căroră sperăm că le vor urmă și fuziunile.

Producția de cărbuni, în 1929, a fost:

In vechiul regat	538.205 tone
In Ardeal	2.181.785 „
In Banat	526 037 „
Total	3.046.027 tone

față de 1.587.575 tone, înainte cu zece ani, în 1920.

¹⁾ O lucrare recentă de Marin Ciortea, *Contribuțiuni la studiul valorizării gazului metan*, I. R. E. București, 1931, confirmă cele de mai sus, cu oarecare variante. În acest studiu se face o comparație între prețul gazului metan și celelalte combustibile. Autorul, fiind inginer la Societatea Națională de gaz metan, pledează pentru stabilirea prețului de lei 1,35 de mc. de gaz metan, asimilându-l cu prețul păcurei, deși recunoaște importanța economică a acestui combustibil.

Exploatarea de cărbuni își reazimă existența pe consumația căilor ferate, care reprezintă circa 70% din producția totală. Fără această consumație, producția industriei miniere ar fi mult mai redusă. Cărbunii au, deci, o strânsă legătură cu politica transporturilor. Ei pot scumpi sau iefteni tarifele pe căile ferate, au deci o înrâurire asupra întregii economii naționale. Din această cauză producția cărbunilor nu poate fi lăsată nici la voia întâmplării, nici la cheremul societăților exploatoare. Interesul economiei naționale e ca industria cărbunilor să trăiască, dar fără să constituie o sarcină pentru Stat. Rentabilitatea ei nu poate fi plătită de economia națională prin tarife urcate de transport. Societățile exploatoare trebuie silite să livreze un combustibil ieftin căilor ferate, a cărui preț să fie în proporție cu a celorlalte combustibile. Sindicalizarea și raționalizarea sunt singurele mijloace de a iefteni producția. În cazul exploatarei cărbunilor, interventionismul de stat are o rațiune.

S'ar putea încheia și convențiuni speciale în vederea exportului, în deosebi spre Ungaria. Căile ferate să acorde tarife reduse pentru cărbunii destinați exportului pentru a face și mai rentabile exploatarea.

Industria minieră a cărbunilor, în interesul economiei naționale, trebuie să fie organizată pe unități mari de producție, asigurându-le pe un timp mai îndelungat o consumație statornică din partea Statului. Societățile de exploatare, în baza unui stoc fix anual, pot începe raționalizarea și ieftinirea producției.

Rezervele bogate de cărbuni, evaluate la 2,469 miliarde tone vizibile și probabile, permit o exploatare intensivă, care poate contribui la sporirea venitului național.

Industria Petrolului. E principala ramură a industriei miniere, care contribuie cu 35% din întreg exportul țării. Producția de petrol brut, în curs de zece ani s'a încincit, dela 1.168.414 tone în 1921, a ajuns la 5.744.000 tone în 1930. Valoarea producției s'a urcat dela 1.021.296.259 în 1921 la 15 miliarde în 1930. Din întreaga producție trei sferturi se exportă. Incasările Statului din industria petrolului sunt vreo șase miliarde lei. E, deci, o industrie de o deosebită importanță pentru economia națională.

Cu toate acestea Statul nu a avut o politică a petrolului în cei zece ani din urmă. Principiile fundamentale ale acestei politici de stat trebuiau să fie două, pe cari noi am încercat să le realizăm încă în 1920 și anume:

1. Ca țară producătoare de petrol trebuia să ieftinim acest combustibil pe piața internă, sub prețul mondial. În vederea acestui scop și a sporirii consumației, în 1920 am alcătuit proiectul de lege privitor la comerțul produselor de petrol în România, care a trecut numai prin Adunarea Deputaților, rămânând îngropat în cartoanele Senatului, după cum mi-o profețise regretatul Take Ionescu. Prin acel proiect se desființea un monopol privat și se înlocuia cu un monopol de stat, concesionat unei societăți, în cari Statul participă cu 20%, întreprinderile de petrol cu 50% și consumatorii cu 50%. După zece ani trecuți, distribuția internă a petrolului și a derivatelor sale, nu se poate soluționa decât așa cum o proiectasem noi, ceeace, s'a recunoscut în diferite conferințe compuse din specialiști.

Din nenorocire politica de stat a petrolului, în cursul celor zece ani trecuți, a urmat tocmai calea întoarsă. Produsele petrolifere erau mai scumpe în interior, decât pe piața mondială. E și asta o dovadă, ca și în politica monetară, că cei chemați să conducă politica de stat sau nu cunosc problemele economice fundamentale pe cari trebuie să le îndrume sau sunt orbiți de interese egoiste înguste.

2. Prin politica de stat a petrolului trebuia să ne asigurăm debușee, cari ar fi permis industriei noastre de petrol să înflorească și să nu simtă crizele cum sunt cele de astăzi. În vederea acestui scop am creat *I. R. D. P.*, am întărit situația *Creditului minier* și tot în vederea acestui scop s'a ridicat sechestrul de pe acțiunile *Stelei române*, pe care d-l Ing. Osiceanu a vândut-o streinilor, ca să saboteze politica inaugurată de noi, în loc să o susțină după cum se angajase solemn pe vremuri, când cerea favoruri dela Stat.

Astăzi firește că e greu să se repare greșeala din cursul celor zece ani din urmă, fiindcă am ajuns la legi de încurajare a întreprinderilor producătoare de țiței.

Câteva date lămuritoare înainte de a preciza politica de stat în materie de petrol, care are atâtea laturi și care trebuie să aibă în vedere atâtea interese.

Producția mondială de petrol e în descreștere în cursul anului 1930, din cauza subconsumației. A fost numai de 199,78 milioane de tone, față de 211,05 milioane tone în 1929. Scăderea se datorește aproape în întregime Statelor Unite ale Americii, care și-au restrâns producția dela 141,9 milioane tone în 1929 la 126,6 în 1930. Deși producția a scăzut cu circa 6% în cursul anului 1930, prețurile în loc să se îmbunătățească s'au înrăutățit, provocând o grea criză în industria de petrol.

Singurele țări, cari, în loc să-și restrângă producția au mărit-o, sunt Rusia și România. Rusia dela 14,70 milioane tone, în 1929, a ajuns la 18,70 milioane tone în 1930, depășind cota prevăzută în planul cvincvenal. Concurența rusească a silit România să țină pas, deși cele două trusturi mondiale reprezentate prin Astră și Româno-americană au făcut intervenții pentru „conservarea petrolului“. Producția României cu toate că a crescut cu 916,722 tone în 1930, adecă cu 19% față de 1929, nu reprezintă decât 3% din producția mondială, pe când în 1913 reprezentă 3,72%. E, deci, în regres.

România cu toată sporirea producției n'a reușit să țină pas cu Rusia. În 1926 România producea 40% din totalul producției rusești, în 1930 a produs numai 33%. Rusia extrage 30 tone pe metru săpat, România numai 20 de tone.

Iată câteva cifre concludente. Mai amintim că sporirea producției românești se datorește descoperirii unui zăcământ foarte bogat în meoticul Morenilor, după cum prevedeam în lucrarea noastră „Producția“.

În ceea ce privește ieftenirea produselor petrolifere în interior normele de cari trebuie să fim călăuziți sunt următoarele: prețurile pe cari se desfac în interior să prezinte o rentabilitate pentru întreprinderile de toate categoriile, să nu fie superioare prețurilor mondiale și, întrucât e posibil, să prezinte fluctuațiuni cât mai rare și cât mai mici. Desfacerea produselor petrolifere în interior trebuie să fie un monopol, ca trusturile mondiale să nu poată face o concurență micilor întreprinderi românești și să nu fie nevoie de legi de contingentare.

În situația de astăzi, când, după declarațiile oficiale, benzina ușoară revine la 1.70 lei de kgr., iar taxele către Stat peste 6.70 lei la kgr., logic ar fi, ca Statul să renunțe la fiscalitatea

excesivă, în loc să sporească taxele de consumație asupra derivatelor rezultate din prelucrarea țițeiului. Statul nu-și poate crea venituri din taxe asupra consumației unui combustibil ca petrolul, care are un rol așa de important în viața economică.

Dacă prețul benzinei, de pildă, s'ar scădea la patru lei de kgr. pe piața internă și Statul ar renunța la orice taxe — mulțumindu-se cu impozitul pe venit — n'ar mai fi nevoie de nici o lege de încurajare a întreprinderilor producătoare de țiței. Cu prețul de 4 lei la kgr. producătorii, și-ar găsi o rentabilitate și consumatorii ar scăpa de un impozit. Dintre cei trei factori interesați, producători, consumatori și Stat, acesta din urmă trebuie să renunțe la taxe, deoarece nu poate fi un agent tulburător în procesul economic al producției și circulației bunurilor. E elementar. Totuși la noi s'a procedat invers. Statul și-a menținut drepturile fiscale și ca să salveze pe producători, a pus noi sarcini asupra consumatorilor. E un procedeu antieconomic. Consumul interior reprezintă circa 30% din producția totală de petrol.

Statul nu a avut o politică a petrolului nici pentru cucerirea și asigurarea piețelor externe. În convențiunile comerciale petrolul a ocupat un loc puțin însemnat, deși cum e Franța amică ar putea cumpăra petrol din România în loc să-l cumpere din Texas.

Vom înșira țările cari au cumpărat petrol din România în anul 1930, precum și procentul din totalul importului de petrol în aceste țări.

	Tone din România	% din totalul importului
Anglia	469.523	5,2
Italia	554.825	24,7
Egipt	275.508	49,2
Austria	252.073	82,9
Franța	226.259	6,4
Germania	219.752	6,6
Ungaria	204.749	78,9
Iugoslavia	174.355	94,9
Bulgaria	132.556	89,4
Cehoslovacia	124.180	30,8
Grecia	87.447	54,6
Spania	49.249	7,3
Belgia	46.459	8,6

Austria, Ungaria, Jugoslavia și Bulgaria își acoperă aproape întreg importul cu produse din România, iar Egiptul, Grecia și Cehoslovacia circa jumătate din import. Franța și Germania, mari consumatoare de produse petrolifere, importă o cotă neînsemnată.

Peninsula balcanică și țările din Europa centrală de pe Valea Dunării pot să fie aprovizionate exclusiv de România. E o piață de desfacere întinsă, care în 1930 a consumat aproape un milion de tone produse românești.

În industria petrolului, ca și în alte industrii, Statul nu poate fi călăuzit numai de sporirea veniturilor fiscale, ci de principii economice cari asigură prosperitatea industriilor și sprijinesc producția în ramurile de activitate în legătură cu consumația de petrol.

Politica de petrol a Statului așteaptă să fie inaugurată, îmbrățișând întreaga problemă a energiei, despre care s'a vorbit așa de mult și s'a făcut așa de puțin.

* * *

Nu mai vorbim de alte bunuri miniere, cum e sarea, bauxita, etc., fiindcă scopul nostru este să stăruim numai asupra industriilor miniere mai importante, apte să fie activate în vederea sporirii ventului național și a ridicării nivelului de viață a populației.

Concluziuni: *Bunurile miniere, ca aurul, gazul metan, cărbunii și petrolul, sunt menite să contribuie la refacerea economică a României, dacă Statul va inaugura o politică conștientă în aceste ramuri de activitate industrială.*

CAPITOLUL III.

SINDICALIZAREA ȘI RAȚIONALIZAREA INDUSTRIILOR.

Sindicalizarea și raționalizarea industriilor urmăresc organizarea procesului de producție și ieftenirea mărfurilor. Vor să rezolve așa dar problema fundamentală a unui echilibru între valorile produse de agricultură și cele fabricate de industrie.

Guvernul român, prin Ministerul de Industrie și Comerț, s'a ocupat de această problemă, trimițând, la 11 Decembrie 1930, o adresă Uniunii industriașilor, în care se spune:

„Printre efectele crizei economice de acum, care se deslănțue, în candrul mondial și pe toate terenurile de activitate, este și micșorarea îngrijitoare a puterii de consumațiune.

În fața acestei situații și care are ca efect direct îngreunarea până la încetare a instalațiunilor de producțiune, am găsit de datoria noastră să luăm inițiativa unei acțiuni de examinare a actualelor condițiuni de producțiune industrială precum și a posibilităților de ieftenire a produselor ei“.

Caracteristic și just e răspunsul dat de Uniunea industriașilor, din care reținem un pasagiu mai lung:

„Aceste consultări vă vor dà ocazie, Doamnele Ministru, să faceți constatarea, că marea majoritate a industriilor, în ultimii doi ani, a redus în mod considerabil prețul produselor lor, deși condițiunile de producțiune nu numai că nu s'au îmbunătățit, ci din contra, au devenit și mai nefavorabile.

Nouile sarcini fiscale, urcările de tarife de transport, acoperirea unei părți considerabile a necesităților Statului prin mărfuri importate, înlesnirea prin noul tarif vamal, precum și prin convențiunile comerciale a importului unor anumite mărfuri (bere, hârtie, textile, etc.), unele dispozițiuni de ordin

sanitar, au contribuit cu atât mai mult la înrăutățirea condițiilor de producție industrială, întrucât toate aceste măsuri au fost luate într'o perioadă, când diminuarea puterii de cumpărare a agricultorilor a provocat o scădere continuă a consumului de produse industriale.

Din aceste motive, Uniunea noastră socotește, că o ieftinire mai accentuată a produselor industriale în marea majoritate a cazurilor nu va fi posibilă, fără o revizuire parțială sau totală a măsurilor de ordin economic, sus arătate.

Statul a ajuns în conflict cu industriașii din capul locului. Dreptatea e pe partea industriașilor, după cum am dovedit și noi în expunerile de până acum.

Rentabilitatea industriilor. Înainte de problema ieftinirii mărfurilor industriale, trebuie să cercetăm rentabilitatea capitalurilor investite în întreprinderile industriale, ca să vedem întrucât suportă o ieftinire.

Următorul tablou cuprinde evoluția capitalului, beneficiului, rentabilității și numărul societăților industriale în anii 1920—1929, adică pe zece ani ¹⁾.

Anii	N-rul societăților	Sporul societăților	Capitalul în 1000 lei	Sporul capitalului în 1000 lei	Beneficiul net în 1000 lei	Rentabilitatea %	Media cincinată
1920	447	—	2.767.129	—	644.476	23,29	21,74 ⁰ / ₀
1921	529	82	5.106.690	2.559.562	1.217.581	25,84	
1922	720	191	7.549.070	2.442.580	1.819.187	24,09	
1925	874	154	11.954.854	4.585.765	2.698.766	22,61	
1924	1.014	140	15.652.415	5.697.582	2.526.855	14,88	
1925	1.108	94	19.106.446	5.474.051	2.599.551	13,60	
1926	1.171	65	24.818.627	5.712.181	3.204.595	12,91	10,69 ⁰ / ₀
1927	1.168	— 5	27.892.605	5.075.978	2.649.940	9,50	
1928	1.123	—45	29.962.889	2.070.284	2.627.846	8,77	
1929	1.078	—45	31.435.240	1.472.551	2.729.791	8,68	

Din acest tablou rezultă că până în 1926 — aproximativ până la decretarea plafonului emisiunilor de bilete a Băncii Naționale — numărul și capitalul industriilor e în continuă sporire, iar după această dată, când se accentuează tot mai mult fiscalitatea și răzirea circulației fiduciare, încep să scadă. În ultimii ani numărul industriilor scade cu 90, iar capitalul,

¹⁾ Datele sunt din *Buletinul Statistic al României*, No. 1, Ianuarie-Aprilie 1931.

în 1929, abia sporește cu 1.472 milioane lei, ceea ce reprezintă a 30-a parte din totalitatea capitalului social.

Beneficiul urmează și el aceeaș cale descendentă, dar din 1923, adecă dela introducerea nouilor legi fiscale, dela 1920—1923, rentabilitatea industriilor treceă de 20%, ele erau deci foarte prospere. Față de primii trei ani (1920—1923) cu media rentabilității de 25,74%, ultimii trei ani (1927—1929) prezintă o rentabilitate medie de 8,98%. In aceste condițiuni societățile industriale din înfloritoare au devenit puțin prospere. Cele cari n'au găsit credite și-au încetat activitatea, iar celelalte, plătind dobânzi scumpe, și-au diminuat veniturile. Iată rezultatul economic al politicii de credit și a taxei de scont a Băncii Naționale. Când conturile creditoare ale societăților industriale, în 1929, se urcă la 46,086 milioane lei, adecă la dublul circulației monetare, Banca Națională se plânge că n'are cui împrumută bani și că volumul afacerilor sănătoase, nu întrece volumul circulației monetare.

Dacă comparăm industriile românești cu cele engleze, amintite la începutul acestui studiu, în perioada dela 1926—1929, ajungem la următoarele rezultate.

<i>Industrii foarte prospere</i>	<u>1926</u>	<u>1927</u>	<u>1928</u>	<u>1929</u>
Var și ciment	24,59	25,11	14,68	13,06
Transporturi	14,60	13,83	15,11	14,60
Gaz și electricitate	18,05	18,96	21,29	13,22
Mine și foraj	16,25	15,39	11,07	10,31
<i>Industrii prospere</i>				
Hârtie	11,29	10,57	12,50	11,19
Metalurgie	12,42	10,64	10,90	9,10
Arte grafice	10,64	10,61	10,81	6,48
Textile	10,68	11,68	9,12	8,03
Construcții	12,71	14,10	14,15	11,02
Alimentară	12,86	9,67	9,74	8,61
Chimică	14,78	15,51	9,80	9,93
<i>Industrii puțin prospere</i>				
Petrol	12,75	5,08	5,04	7,34
Sticlărie	9,93	12,50	10,14	5,75
Tăbăcărie	12,25	11,85	7,91	4,71
<i>Industrii în stare de criză</i>				
Morăritul	6,08	4,92	5,17	3,90
Ceramica	8,21	4,96	4,67	4,25

Industriile tinere românești, în ce privește rentabilitatea, țin piept cu vechile industrii engleze. Statul român n'a ajuns să întrețină oameni fără de lucru din cauza crizei producției industriale, cum întreține Statul englez, care astăzi trăește din renta banilor împrumutați streinilor, adecă din munca altora.

Dacă s'ar reduce sarcinile fiscale, dacă s'ar revizui tarifele vamale pentru unele mărfuri și dacă s'ar ieftini transporturile, situația industriilor românești s'ar îmbunătăți și întreaga economie națională ar ieși mai ușor din umbrele eclipsei în care a fost împinsă de criză.

Raționalizarea industriilor. Când am vorbit de agricultură, am arătat că mecanizarea și raționalizarea, în gospodăriile țărănești, nu au mulți sorți de izbândă.

Raționalizarea e o deprindere spirituală, o mentalitate economică care organizează o întreprindere în vederea celei mai mari rentabilități.

Țăranul, cu gospodăria lui, — după cum am spus — nu lucrează pentru câștig în sens capitalist, ci pentru a-și asigura pâinea cea de toate zilele, care țărănimii noastre nu i-a lipsit niciodată. Marea majoritate a populației noastre a avut și va avea pâine. Nu e amenințată deci de foame. Neamul nostru de țărani nu trebuie să muncească pentru export, ca să-și cumpere pâinea din străinătate. I-a dăruit-o pământul țării din belșug, chiar când s'ar spori și ar deveni încăodată așa de numeros. Pâinea, simbolul hranei trupești, dă țărănimii de pe plaiurile noastre echilibrul, armonia și bogăția sufletească pe care nu o întâlnim la multe popoare.

Sunt regiuni unde populația noastră nu are hrană suficientă. Unor streini li se pare că poporul nostru e sub alimentat de veacuri și că din această cauză e lipsit de energie. Faptul nu se poate tăgădui pentru unele ținuturi. El se datorește unei greșite organizațiuni și stări de iobăgie care a durat până de curând. Dar aceste fenomene izolate se pot remedia.

Vijeliile crizelor economice nu pot întuneca orizontul viitorului nostru. Țărănimea e înzestrată cu o putere nesecată de rezistență și ea n'a fost biruită în cursul veacurilor de nici

o furtună, deși s'au deslănțuit potop asupra pământului țării românești.

Acest optimism nu vrea să justifice nici inerția și nici primitivitatea. Nu vrea să pledeze împotriva spiritului vremii, care se caracterizează prin tehnică și știință cu ajutorul că- rora omenirea se emancipează de sub robia naturii. Optimismul nostru e o simplă credință în însușirile de adaptare a neamului nostru la nouile condiții de viață dictată de primatul spiritualității și de legile evoluției progresive.

În activitatea industrială, raționalizarea și mecanizarea nu sunt numai un postulat al rentabilității, ci și al echilibrului între valorile agricole și cele industriale. Cu ajutorul lor țărănimea se va deprinde cu noua mentalitate economică și, cu vremea, tot ele vor armoniza viața satelor cu cea a orașelor.

În cursul cercetării noastre am arătat greșelile pe cari le-a făcut conducerea de stat în politica economică a țării. Am stăruit și asupra câtorva reforme cari trebuiesc introduse în organizația de stat pentru a o așeza pe temeliile durabile ale realitățile românești și pentru a-i da posibilitatea să se desvolte organic în spiritul însușirilor noastre naționale. Pe o clasă țărănească de săteni, cu gospodării familiare sau semicapitaliste, nu se poate clădi o organizație de stat copiată după modele străine. Artificialitatea alcătuirii noastre de stat o observase și geniul lui Eminescu. Poetul s'a ridicat cu strășnicie împotriva ei, nu inspirat de un tradiționalism conservator și romantic, ci de glasul realității.

Raționalizarea trebuie începută dela Stat. Când Statul va fi călăuzit în funcțiunile sale de spiritul capitalist al raționalizării, adecă să presteze, cu minimum de energie umană și de cheltueli bugetare, maximum și optimul de servicii publice, abia atunci va putea începe și intrarea economiei noastre naționale în faza raționalizării, a reorganizării pe baze științifice. Străduințele cetățenilor pentru împământarea raționalizării, la noi trebuie să se concentreze întâi în jurul organizării serviciilor publice și a administrării țării. Fără această condiție fundamentală orice încercare de raționalizare a întreprinderilor în vederea ieftinirii mărfurilor se isbește de inerția Statului, cum a arătat și Uniunea industriașilor din România.

Opera de raționalizare a Statului e o muncă grea și în-
tâmpină mari dificultăți, deoarece deprinderile colective cer
o intervenție neîntreruptă a voinței cârmuită de rațiunea obiș-
nuită cu gândirea științifică, apanagiul celor puțini.

Raționalizarea e o *metodă*, care începe cu o disciplină
sufletească, îndrumată de simțul vieții practice.

Impotriva raționalizării funcțiunilor de stat luptă și fa-
talele intervenții ale organizațiilor politice, cari guvernează
țara sprijinite de o clientelă ce așteaptă răsplata serviciilor
prestate în opoziție. Aceste organizațiuni politice se încad-
rează tot mai mult în realitate și devin organizațiuni profesio-
nale, apărătoare ale intereselor obștești.

Din aceste cauze procesul de raționalizare, în toate ra-
murile de activitate, va fi lent în țara românească.

Raționalizarea e încă un cuvânt vag. Dacă sub raționali-
zare se înțelege concentrarea întreprinderilor în organisme
puternice sau desvoltarea procedeelelor mecanice sau economia
materiei prime, a mânei de lucru, a timpului și a cheltue-
lilor de producție, putem afirma că întreprinderile industriale
particulare din România au început să introducă această me-
todă de lucru și de gospodărie.

Raționalizarea are însă limite, mai ales în utilizarea pro-
cedeelelor mecanice. Vom arăta aspectul economic și aspectul
social al raționalizării mecanice, care urmărește ieftinirea
mărfurilor fabricate și care duce sistemul producției indu-
striale la absurd și la catastrofe.

Când se urmărește ieftinirea mărfurilor industriale, ca-
pitalurile investite pentru a-și asigura rentabilitatea contează
pe o desfacere în masă. Câștigul crește într'o progresiune geo-
metrică la producția și vânzarea mărfurilor în masă. Cu cât
câștigul e mai mic la unitatea produsă, cu atât e nevoie de o
producție mai mare și de o desfacere mai largă. Prin mij-
loacele tehnice producția e relativ ilimitată, pe când puterea
de absorbțiune a consumației e limitată. Deaceia ieftinirea
vieții prin raționalizarea mecanică duce fatal la prăbușirea
industriilor. Ori metoda raționalizării nu poate urmări acest
rezultat antieconomic și absurd.

Problema mai are o latură socială. Desfacerea în masă
a mărfurilor se reazimă pe puterea de cumpărare a consuma-

torilor. Mașinismul perfecționat și mecanizat reduce, însă, numărul muncitorilor, deci a consumatorilor. Cu cât producția e mai mecanizată, mai automată, cu atât sporește stocul de mărfuri și scade puterea de absorbție a populației înlăturată dela beneficiul procesului de producție în formă de salariu. E un paradox.

Raționalizarea nu poate urmări ieftinirea continuă a mărfurilor prin mijloace tehnice, lăsând munca umană neutilizată și nesalarizată. O astfel de raționalizare a industriilor ar diminua venitul național nu numai în formă de salarii, ci și în formă de beneficii a capitalului și în formă de impozite. O asemenea raționalizare ar însemna falimentul industriilor și a organizației de stat capitalistă.

Raționalizarea și mecanizarea trebuie să aibă limite, ca tot ce e omenesc. Spiritul uman nu a inventat știința, ca să distrugă omenirea, ci ca să o ducă pe calea progresului, înlăturând inegalitățile naturale dintre diferitele regiuni ale globului, deosebiri etnice și culturale dintre popoare și creând bazele unei colaborări între cei slabi și cei tari. Cu un cuvânt pentru a coborî pacea și justiția pe pământ, propovăduite de sufletele de Mesia cărora li s'a revelat tainele ceriului. Viața economică trebuie să țină seama și de postulate etice.

Limitele raționalizării industriale sunt impuse de echilibrul între produsele celor două ramuri principale ale activității umane, între agricultură și industrie, și de capacitatea de consumație a piețelor naționale și internaționale.

Aceste limite nu se vor putea fixa decât printr'o colaborare și cooperare internațională.

Sindicalizarea industriilor. Pentru a asigura regularitatea și stabilitatea producției se practică înțelegeri internaționale sub diferite forme. Cele mai cunoscute sunt cartelurile și trusturile. Aceste asociații particulare sunt, de fapt, monopoli cu caracter privat, împotriva cărora, într'o vreme, s'au luat măsuri din partea politice de stat. Acest monopol pe piața națională de regulă e o condiție esențială pentru a intra în asociațiuni internaționale.

Formațiunile cartelurilor și trusturilor continentale sau internaționale, conduse de institutele financiare, pot mai ușor

reglementă, raționaliză și distribuie producția, pot deci stabili un echilibru între producție și consumație, apărând atât rentabilitatea întreprinderilor cât și interesele consumatorilor.

În unele ramuri industriale s'au stabilit asemenea înțelegeri și au dat rezultate satisfăcătoare.

Cooperarea dintre producătorii aceleiași industrii simplifică tratativele convențiilor comerciale. Înainte de războiu erau o serie de carteli internaționale¹⁾ cari au fost zădărnice de războiu. Încetul cu încetul, după restabilirea păcii, au început din nou să se înșghebeze, în industria aluminiului, a petrolului, a cuprului, a ferului, a fontei, a porcelanului, a chibriturilor, a potasei, a colorilor, a filaturilor de lână și de in, a lămpilor incandescente, a transporturilor maritime și fluviale, etc.²⁾.

Cartelurile sunt călăuzite de idea de a creă prețuri îndrumate, cari să permită a feri industriile de fluctuațiuni prea mari³⁾. Când industriile de aceeaș categorie fuzionează — cum s'a făcut în Statele Unite ale Americii — se nasc trusturile, cari reglementează și producția și dictează și prețurile.

În criza actuală, organizarea sindicatelor de producție și de desfacere a mărfurilor a devenit actuală și cele mai autorizate glasuri pledează pentru constituirea unui număr cât mai mare de carteli internaționale, cari corespund principiului concentrării. Înălăturarea rivalităților și concurenței dintre industriile diferitelor țări, cu alte cuvinte pacificarea economică a lumii, nu se poate obține decât prin organizarea internațională a producției și a desfacerii mărfurilor. Sindicatele constitue o limitare a liberei concurențe și reglementarea ei. Se impune, însă, și un control public al lor la fixarea prețurilor.

România numai organizând ramurile industriale în unități mari de producție și căutând înțelegeri cu industriile similare europene, va putea să intre ca factor potențial în economia mondială.

¹⁾ C. Bernhard Harms, *Volkswirtschaft und Weltwirtschaft: Versuch der Begründung einer Weltwirtschaftslehre*, Iena, 1912.

²⁾ E. Grossmann, *Systèmes de rapprochement économique*, Genève, 1926, pag. 53.

³⁾ Cf. D. H. Mac Gregor, *Les cartels internationaux*, S. N. Genève, 1927.

Sindicatul de producție și de vânzare constituie baza noului politici economice spre care trebuie îndrumată și România.

Nu împărtășim, însă, metoda de a crea asemenea sindicate prin constrângere, cum s'a încercat, ci prin avantajii și prin persuasiune. Asemenea sindicate nu se pot constitui decât în anumite ramuri de producție, în cari cooperarea dintre producători e ușoară și posibilă.

Intr'un proiect de lege privitor la sindicalizarea forțată a industriilor ¹⁾ se preciză scopul sindicatelor precum urmează:

a) De a oprî risipa capitalului național prin investiții cari nu s'ar putea utiliza pentru producție; b) de a raționaliza producția articolelor industriale, împărțind cantitatea articolelor, cari urmează a fi fabricate pentru consumul intern, în cote de participare, denumite contingente; c) de a favoriză specializarea fabricilor în anumite articole industriale și concentrarea producției în anumite fabrici, în scopul realizării producției în serie cu minimum de cost; d) de a standardiză producția, reducând la minimum tipurile de articole industriale; e) de a favoriză atunci când materiile prime respective sunt plante industriale, dezvoltarea și ameliorarea culturii acestora, adaptarea suprafețelor cultivate la capacitatea de producție reală a industriilor respective, precum și îmbunătățirea prețului produselor agricole respective; f) de a organiză aprovizionarea în comun a materiilor prime, evitând cumpărările inoportune și a transporturilor neraționale; g) de a distribuî în mod rațional articolele industriale pe piața internă, organizând desfacerea lor la consumatori, cu minimum de cheltueli și minimum de beneficii în vederea realizării unui preț de vânzare cât mai mic la consumator; h) de a împiedecă înmulțirea nerațională a fabricilor și risipa produsă prin suprainvestiții inutile; i) de a înlesni aprovizionarea regulată și ieftină a tuturor instituțiilor publice; j) de a facilita încasarea tuturor impozitelor indirecte, taxe de consumație, impozitul pe cifra de afaceri, etc. datorită Statului și instituțiilor publice; k) de a organiză și înlesni finanțarea în comun, prin credite ieftine, aprovizionarea fabricilor și a desfacerii

¹⁾ *Argus*, 6 Febr. 1951.

articolelor fabricate; l) de a uniformiza condițiile de plată și de credit, acordate cumpărătorilor articolelor industriale; m) de a încuraja în comun cercetările științifice și tehnice, menite să îmbunătățească producția atât a articolelor industriale cât și a materiilor prime agricole sau miniere respective.

În scopul urmărit de sindicalizarea industriilor înțelegerea cu sindicatele similare străine nu e prevăzut, deși e un punct esențial.

Sindicalizarea în unele ramuri de producție, cum e de pildă în industria zahărului, e realizată, dar cum am arătat în dauna consumatorilor și chiar a economiei naționale. Producția și desfacerea zahărului în România e un monopol privat, care nu poate fi tolerat, dacă nu se încadrează în politica economică urmărită de Stat.

Asupra necesității unei legi a sindicatelor, noi am stăruit încă în 1920¹⁾. Au trecut zece ani fără ca să se realizeze, ceea ce e o dovadă că am dibuit în neștire. Abia când a năvălit valul crizei mondiale peste noi am făcut câteva încercări neisbutite.

Concluziuni: *Sindicalizarea industriilor naționale în vederea colaborării lor cu industriile similare continentale sau mondiale, e singura soluție pentru realizarea echilibrului dintre producție și consumație, între cerere și ofertă. Numai prin sindicalizare se poate ajunge la o raționalizare, la o rentabilitate permanentă și la o colaborare între agricultură și industrie. Capitalismul trebuie să devină un mijloc pentru organizarea cât mai bună și mai dreaptă a societății umane, înlăturând inegalitățile, nivelând deosebirile și uniformizând formele vieții. Capitalismul nu mai poate avea alt scop decât colaborarea dintre sat și oraș, dintre țări și popoare.*

1) *Producția*, pag. 37—38, și pag. 213 sq.

CAPITOLUL IV. PROTECȚIONISMUL.

În calea înțelegerilor continentale sau mondiale se așterne politica vamală protecționistă, care în cursul veacului nostru în loc să fie tot mai atenuată a devenit tot mai accentuată. Nu e numai o întâmplare, că în ultimii ani s'a dat din partea științei economice o atențiune specială protecționismului, căutând să-l înalțe la rangul de doctrină economică.

Asistăm la un fenomen paradoxal dela încheierea păcii încoace. Începând dela vestitele porunci ale lui Wilson și până la cele din urmă conferințe și convenții ale Societății Națiunilor se predică libertatea comerțului, libera circulație a mărfurilor și a bunurilor între popoare și, în realitate, se practică cele mai exagerate restricțiuni protecționiste din partea tuturor. Națiunile când se întrunesc la Geneva pledează pentru desarmare, dar întoarse acasă continuă războiul, căci protecționismul și prohibițiunile întrețin războiul economic dintre națiuni. Dacă acest războiu e îndreptățit sau nu, e o altă chestiune. Fapt este că întreaga planetă azi e pe picior de războiu economic, rupând și destrămând firele solidarității umane și a interdependenței internaționale. Gesturile de colaborare, de sprijin mutual, sunt acte de disperare, făcute în ceasul al doisprezecelea, prin urmare aproape prea târziu.

Indată după încheierea păcii, în 1920, I. M. Keynes atrăgea atențiunea lumii asupra consecințelor economice ale tratatelor de pace ¹⁾. După economistul englez au stăruit și alții asupra imposibilității de a face față reparațiilor prevăzute de

¹⁾ Cf. *Les conséquences économiques de la Paix*, Nouvelle Revue Française, Paris, 1920. Există și o traducere în românește. Apoi *Nouvelles considérations sur les conséquences de la Paix*. Librairie Stock, Paris, 1922.

tratate. Statele Unite ale Americii, cari au propus înființarea Societății Națiunilor, n'au voit să participe la ea, izolându-se în mantaua orgolioasă și calculată a vechei doctrine Monroe. Totuși s'a amestecat în treburile europene, cu planul Dawes și Young, cu pactul Kellog, iar acum însuș președintele Hoover — după krahul financiar american — a încercat să sară în ajutorul Europei, gata să se prăbușească sub povara datoriilor de războiu.

Criza economică și războiul economic, purtat cu vrăj-mășie crâncenă după încheierea păcii, au izolat națiunile unele de altele și au distrus încrederea reciprocă, temelia oricărei colaborări omenești. Deaceea unele dintre marile națiuni s'au gândit la o avtarkie, la o economie închisă. În fruntea lor sunt Statele Unite ale Americii și Rusia sovietică, cele mai protecționiste din lume. În Rusia, unde s'a statificat și economia, comerțul cu streinătatea e monopol de Stat. Statele Unite ale Americii absorb aproape tot ce produc și au avantajul că procesul producției e neatârnat de alte țări. După cele două mari națiuni, s'au îngrădit și celelalte națiuni, străduindu-se fiecare să încurajeze fie industria, fie agricultura, fie pe amândouă prin tarife vamale tot mai urcate. În această epocă de protecționism exagerat, România a făcut greșala, în 1929, sub guvernul național-țărănesc, de a reduce tariful vamal pentru o serie de articole industriale, fără să fi înlesnit agricultura. Greșala a fost cu atât mai mare, cu cât tarifele reduse pentru importul articolelor industriale nu se mai puteau bucură de compensații în tratativele pentru încheierea convențiunilor comerciale cu Statele industriale, cari aveau tarife urcate la importul produselor agricole.

Astăzi, în realitate, nu mai e nici o țară liber schim-bistă.

În Statele Unite ale Americii protecționismul e un obicei, o pază față de necunoscut, cum spune un autor ¹⁾. La unele articole, de pildă la textile, America se apără cu tarife dela 40—60% ad valorem.

¹⁾ André Siegfried, *Les Etats-Unis d'Aujourd'hui*, Colin, Paris, 1929. „C'est surtout enfin parce que l'on préfère toujours être protégé, même si cela ne fait pas bien, quand cela ne fait pas ou ne paraît pas faire de mal”, pag. 183.

În Anglia, liber schimbismul are și are o rațiune, deoarece ea e avizată la restul lumii, ea nu poate trăi singură ca Statele Unite ale Americii. Baza de existență a Angliei e internațională. Trei pătrimi din traficul ei comercial e legat de țările în afară de cadrele imperiului. Totuși protecționismul s'a infiltrat și în structura imperiului britanic¹). În timpul din urmă s'a propus iar *Imperial free trade*, un Zollverein imperial, un liber schimbism imperial, sinonim cu o uniune vamală. Protecționismul britanic e prea interesant ca să nu stăruim asupra lui.

Liber schimbismul, în 1914 — după cum am spus — era încă intact. În 1915 se taxează automobilele, bicicletele, instrumentele muzicale, ceasornicile, filmurile de cinematograf, nu cu scop protecționist împotriva concurenței streine, ci pentru a restrânge importul articolelor de lux și pentru a apăra lira sterlină de o balanță comercială anormal deficitară.

Acesta a fost primul pas serios spre un protecționism nemărturisit, căruia i-au urmat, în 1921 și 1925, alte măsuri de apărare împotriva dumpingului. Principiul salvagărdării industriilor naționale împotriva concurenței „injuste“ a țărilor cu valută depreciată și cu salarii scăzute s'a completat în mentalitatea engleză, mai ales a tinerelor generațiuni, cu principiul intervenționist. Ambele constituie un omagiu oferit de viciul protecționist virtuții liberale.

Spiritul protecționist ia, însă, forme și mai concrete în Anglia. *Trade-Unions Congress*, în ședința din 26 Iunie 1930 a consiliului său s'a pronunțat pe față pentru o politică imperială care să renunțe la liber schimbism. *Federation of British Industries*, printr'un referendum, în Octombrie 1930, a cerut, cu o majoritate de 96%, o schimbare a actualei politici vamale, adică introducerea unui tarif oarecare. Nici un grup industrial din sânul federațiunii nu s'a pronunțat în majoritate pentru continuarea liberului schimb. Camera de comerț din Manchester, metropola liberalismului economic, în Iulie 1930, a întrunit 1736 voturi protecționiste, 607 voturi liber schimbiste și 1600 abțineri. Manifestul bancherilor din

¹) După A. Siegfried, *La crise britannique au XX-e Siècle*, Colin, Paris, 1931, capitolul II: *Laissez — faire ou intèrvention, libre — échange ou protection*.

City, fortăreața libertății schimbului, din 4 Iulie 1930, stăruie ca Anglia să pună taxe vamale asupra tuturor produselor de proveniență streină. Ideile lui Iosif Chamberlain din 1903, autorul ideii unității economice și politice a imperiului britanic, încep să cucerească teren în Anglia. În viața politică cei cari susțin protecționismul sunt conservatorii. Baldwin ezită să ia o atitudine categorică și fățișă, din cauza scumpirii vieții, dar Neville Chamberlain ¹⁾ e un protecționist hotărît, gata să ferece Anglia într'un sistem închis. A. Siegfried crede, că imperiul închis e o utopie. Anglia probabil nu se va închide în limitele largi ale imperiului britanic. Spiritul englez s'a caracterizat întotdeauna printr'o putere nesecată de adaptare și de viață.

Regimul vamal britanic astăzi se prezintă sub forma unui tarif cu trei etaje: imperial pentru Anglia și Imperiu, intermediar pentru țările cari îi dau avantajii pe bază de reciprocitate și general pentru ceilalți ²⁾.

* * *

Economia națională e liber schimbistă în interior și apărată de tarifele vamale protecționiste față de celelalte economii naționale. Azi e unanim recunoscut, că libertatea comercială e un privilegiu a celor tari. O economie națională cu cât e mai tânără cu atât e mai sensibilă concurenței internaționale. În special statele agrare au nevoie să fie protejate împotriva superiorității zdrobitoare a lumii industriale. Protecționismul apără industria și munca națională împotriva concurenței streine. În vremea din urmă și agricultura se bucură de ocrotirea regimului protecționist în toate țările industriale. E tendința de îngrădire a economiilor naționale despre care am amintit.

Protecționismul nu e practicat numai de interese economice, ci adeseori și de nevoi fiscale. Uneori tarifele de import sau de export — cum am văzut la noi în România — nu puteau avea altă justificare decât fiscalitatea.

¹⁾ În guvernul de concentrare sub prezidenția d. MacDonald a deținut la început portofoliul igienei, iar, după alegeri, a luat portofoliul finanțelor.

²⁾ Siegfried, *op. cit.*, pag. 159.

Protecționismul mai are și o latură politică. Majoritatea unei națiuni din care e alcătuită și masa electorală, în regimul democratic, nu poate fi sacrificată unei minorități de consumatori puri cari sunt sau funcționari sau rentieri. Producătorii au nevoie de un regim protecționist și între ei se numără și proletarii socialiști, cari cer o ocrotire a muncii. Se poate spune chiar, că armatura protecționistă a epocii noastre, rezistența la tendințele liberale, cari se susțin la Geneva, sunt mai mult de esență socialistă decât naționalistă¹⁾.

Protecționismul, după cum am arătat, nu e îmbrățișat numai de națiunile mici și tinere, ci de imperii uriașe, ca cel britanic și ca cel american. Și iată de ce. Producția în mare cere o bază solidă, care e târgul național. Cu cât clientela interioară e mai puternică, cu atât producția și progresul economic e mai asigurat. Exportul nu e decât o supapă, un regulator și la, nevoie, se poate face și cu pierdere. Protecționismul apără procesul producției naționale de concurență streină și stocurile ce prisosesc, ca să nu apese asupra beneficiilor și, ca să nu împiedece sporirea progresivă și perfecționată a producției, se vând cu pierdere. Dumpingul e decretat ca practică economică.

Proporția dintre vânzările pe piețele naționale și cele streine se poate vedeà din următoarele cifre: vânzările în streinătate sunt de 38% din total în Norvegia, 29%—30% în Cehoslovacia și Canada, de 24—25% în Franța și în Marea Britanie, de 20—21% în Japonia, în Germania și în Italia, de 14—17% în Polonia, în România și în Ungaria, de 7% în Statele Unite ale Americii și de 4% în Rusia. Pentru țările cu teritorii restrânse, cum e Belgia și Danemarca, vânzările în streinătate ating cifra de 51%. Oricât ar fi de aproximative aceste calcule, ele sunt caracteristice²⁾.

În legătură cu volumul afacerilor și circulația monetară de care ne-am ocupat în prima parte a lucrării noastre, reținem o constatare a lui Lucien Brocard: cea mai mare parte a produselor naționale livrate consumatorilor naționali dau naștere la o serie de operațiuni de schimb între producătorii

¹⁾ Marini-Comby, *op. cit.* pag. 94, 108 și 109, nota 3, pag. 106 și 113.

²⁾ *Les forces productives du monde*, Ed. fr. Berlin, 1930, tableau No. 3, apud Brocard, *op. cit.* III, pag. 6.

și comercianții naționali, operațiuni de schimb cari nu se pot demonstra cu ajutorul statisticii, pe când fiecare produs vândut în streinătate trece printr'o singură operațiune de schimb¹⁾). Din punct de vedere al venitului național operațiunile de schimb dintre naționali sunt mult mai importante ca cele cu streinătatea.

Protecționismul se datorește și monometalismului aur, al cărui părinte este însuș liberalismul economic practicat de Anglia. Propovăduitorii liberului schimb au pregătit fără să-și dea seama, prăbușirea sistemului manchesterian. Înălțurarea argintului ca etalon monetar din epoca deflațiunii, ca și emisiunile biletelor de hârtie fără acoperire metalică din vremea inflațiunii au sprijinit protecționismul și au împins la economiile închise²⁾).

Iată cauzele pentru cari a triumfat pretutindeni protecționismul.

Doctrinarul protecționismului, la noi, d-l M. Manoilescu, ajunge la următoarele concluziuni: „Protecționismul, favorizând procesul de descentralizare industrială, împinge la industrializarea progresivă a lumii și această industrializare progresivă accelerează tendința spre egalizare.

„Marele merit a protecțiunii este, așadar, această dublă operă de nivelare pe care o săvârșește în lume.

„Pe de o parte răspândește geograficește binefacerile dezvoltării industriale asupra tuturor țărilor din lume; pe de altă parte ajută să se astupe prăpastia care mai există între productivitatea industriei și cea a agriculturii. Această din urmă nivelare reprezintă, în acelaș timp, și o nivelare a „Standard of Life“ și „nivelarea plăcerilor“ pentru diferite națiuni.

„Liberul schimb dimpotrivă, întârziind acest proces, accentuiază diferențele între nivelul de viață a diferitelor țări.

„Iată pentru ce protecționismul apare, într'o privință, ca un fel de Socialism al Națiunilor“³⁾).

¹⁾ *Op. cit.* III, pag. 7, nota.

²⁾ Cf. R. Gonnard, *op. cit.*, pag 184 și 186.

³⁾ M. Manoilescu, *Théorie du protectionnisme et de l'échange international*. Giard, Paris, 1929, pag. 318—319.

Păreră d-lui Manoilescu e confirmată și în Apus. În prefața cărții *Empire britannique et Société des Nations* de A. Zimmern, d-l B. Lavergne

Protecționismul fără îndoială că a fost și mai este util omenirii grupată în națiuni. Cearta dintre protecționism și liberul schimb e învechită, cum spune d-l A. Zimmermann în prefața cărții d-lui J. Morini-Comby. Ea și-a dat duhul ca și individualismul din epoca victoriană sau ca și primul socialism care a fost o reacțiune exagerată împotriva acestui individualism.

Inrudirea dintre mercantilism și protecționism e luminos și săvânt arătată de d-l J. Morini-Comby. Doctrina amândurora se întemeiază pe productivism și pe industrializare. Doctrina protecționistă se rezumă: „națiunea este intermediară între individ și umanitate. Economia schimburilor trebuie privită prin unghiul național, națiunea fiind cadrul tip a diviziunii muncii. Națiunea este un fapt politic și considerațiunile de acest ordin au firește întâietate asupra preceptelor rezultate dintr'o viziune pur economică în ceea ce privește raporturile de schimb între oameni. Mai mult, există factori morali cărora uneori trebuie jertfite interesele materiale. Statul are așadar dreptul de a interveni în schimbul internațional.

„...Economia națională este o devenire, acțiunea sa este utilă pentru orientarea activității spre o dezvoltare complexă, garanția temeiniciei și neatârării politice. Ea e necesară țărilor în care industrializarea e întârziată chiar în interesul bogăției agricole. Activitatea comerțului interior primează asupra schimburilor cu streinătatea. Intensificarea schimburilor nu e utilă și nu poate fi lăsată liberă numai când cei ce fac schimburile au ajuns la acelaș grad de dezvoltare economică, altfel ar consolidă inegalitățile istorice și tehnice, pe cari o sforțare le poate înlătura“¹⁾.

Economia națională fiind o realitate rămâne temelia economiei internaționale. Problema capitală, care preocupă astăzi omenirea, e stabilirea normelor de colaborare între națiuni, e

scrie: „Protecțiunea vamală, întrucât a reușit să dea de lucru populațiilor naționale, să mântuiască popoarele de marile suferințe colective, este, cu condiția să fie moderată, un puternic factor de echilibru și de pace... Invers, liberul schimb, întrucât aduce popoarele la o situație economică inferioară, la mizerie și la depopulare, chiar la supușenie politică, le împinge la disperare, la revoltă, scurt la războiu“. Brocard, *op. cit.*, III, pag. 528.

¹⁾ Morini-Comby, *op. cit.* pag. 191—2.

înlăturarea războiului vamal dintre ele prin diminuarea tarifelor și prin încheierea de convențiuni contractuale plurilaterale pe regiuni. Sindicalizarea despre care am vorbit pregătește și netezește terenul spre încheierea acestor convențiuni de colaborare.

În cercetarea noastră, la temelia refacerii noastre economice am așezat activitatea industrială, menită să intensifice operațiunile de schimb în interiorul țării. Am dovedit că această activitate o putem organiza în covârșitoarea ei majoritate cu puterile noastre proprii fără să apelăm prea stăruiitor la colaborarea capitalului din afară. Când am preconizat aceste directive în activitatea economică am rămas pe terenul realităților date și în spiritul vremii în care trăim. Nici realitățile nici spiritul vremii nu le putem schimba noi. Ceeace putem și suntem datori să facem e să ne adaptăm lor și să pregătim terenul pentru colaborarea economică europeană, care se desbata cu atâta pasiune și generozitate în sânul Societății Națiunilor.

List spune, că cea mai bună carte asupra politicii economice este viața. Realitățile vieții ne povățuesc să nu ne priponim activitatea de rigiditatea unui sistem, ci să fim mlădioși, să urmăm căile cari ne duc mai repede la scop. Scopul activității economice e bunăstarea, e răsplătirea muncii de orice categorie. Inflorirea economiilor particulare și a gospodăriei de stat e ținta pe care o urmărește orice economie națională.

Economia noastră națională nu poate trăi, dacă nu e apărată de granițe vamale protecționiste. Am amintit greșala pe care am făcut-o când am redus tarifele la anumite articole. Un partid politic, cel național-țărănesc, care se intitulează democrat, a crezut că face o faptă țărănească înlesnind importul unor mașini pe cari le fabricau la noi industriile burgheze ale orașenilor. A uitat, însă, că tarifele vamale protecționiste apără și munca națională, munca celor fără de pământ sau cu pământ puțin. Apărarea acestei munci e cea dintâi poruncă a democrației.

Am indicat cu ajutorul căror mijloace putem ieftinî produsele industriale în interior și cum putem moderă însuș protecționismul, activând mecanismul producției capitaliste,

respectând, dar controlând și îndrumând inițiativa particulară și limitând rolul Statului ca factor component al economiei naționale.

Nu împărtășim părerea celor ce cred că economia viitorului e economia capitalistă de stat. Astăzi economia națională se identifică cu statul și statul cu economia națională. Rolul statului credem, că nu trebuie înțeles în sensul ca el să se substituie inițiativei private în activitatea de producțiune, de circulațiune și de repartizare a bunurilor, ci ca regulator al raportului dintre forțele economice și sociale în funcțiunea lor creatoare. Cum spuneam, în 1920, în lucrarea *Producția*: „Intervenționismul de stat nu trebuie conceput ca o înfrânare a libertății forțelor individuale productive, ci ca o armonizare a intereselor individuale cu cele colective, ca o înlănțuire undulatoare ascendentă a activității generațiilor cu viața eternă a națiunii“.

Etatismul economic, în timpul din urmă, a fost practicat și la noi, dar nici o încercare nu a dat rezultate. Pățim de boala reformelor și reorganizărilor prin măsuri legislative. Avem răul obicei de a nu respecta nici realitatea și nici trecutul, închipuindu-ne, că prin legi putem crea o viață nouă. La noi se lansează orice idee cu o ușurință vinovată și uneori se încearcă a pune în practică ideile ori teoriile, de obicei importate, făcând experiențe pe spinarea țării.

În epoca federațiilor, nu putem să nu accentuăm și la acest loc necesitatea înțelegerilor regionale. Revenim la propunerea noastră privitoare la confederația Statelor Orientului, care s'ar compune din Polonia cu țările baltice (Lituania, Letonia, Estonia), țările dunărene: Austria, Cehoslovacia, Ungaria și România, țările peninsulei balcanice: Jugoslavia, Albania, Bulgaria, Grecia și, în Asia minoră, Turcia. Pe un teritoriu de 2½ milioane km. pătrați, cu o populație de circa 120 milioane locuitori, s'ar crea o uniune politică și economică puternică, având suficiente materii prime, articole alimentare și industriale, ca să constituie o forță de sine stătătoare. Ar reînvia viața în strâmtoarele Dardanelor și pe Dunăre, reluând traficul cu Apusul, cu Rusia și cu Asia. Protecționismul de astăzi între țările confederației ar dispărea, oficiile vamale naționale reducându-se la simple birouri statistice. În sânul con-

federației ar fi liberul schimb de mărfuri și de oameni, s'ar constitui puternice sindicate de producție și de desfacere a produselor, și astfel criza de care suferim ar încetă fără să ne sacrificăm economia națională.

Una din viitoarele noastre lucrări va relua problema Statelor Unite ale Orientului, tratată de noi, în 1924, făcând propuneri concrete pentru realizarea lor, fiindcă astăzi a încetat să mai fie o utopie, oricâte dificultăți s'ar așterne în calea constituirii lor.

* * *

În legătură cu protecționismul trebuie să amintim și de politica comercială a României, fără să intrăm în amănunte, deși ar merita să fie pe larg tratată.

În partea a doua a studiului nostru spuneam, că politica economică a României nu e încă încadrată în sistemul de alianțe politice încheiate după războiu. Nu e nevoie să recurgem la date statistice ca să dovedim, că nu țările aliate politicește sunt acelea cu cari avem schimbul de mărfuri cel mai frecvent și cel mai intensiv. Agravarea crizei economice dela noi se datorește și acestui fapt, asupra căruia nu s'au oprit nici guvernele ce s'au perindat dela unire încoace, nici presa și nici asociațiile profesionale interesate. Și încă unui fapt, tot atât de important. Piețele financiare aliate, înțelegem pe marii aliați, au ridicat în calea împrumuturilor românești barierele unor condițiuni coloniale. Țările învinse s'au bucurat de ocrotirea generoasă chiar a Societății Naționalelor, pe când României îi se puneau tot felul de piedeci în calea colaborării capitalurilor din Apus. Desigur purtăm și noi o vină că nu am deschis larg porțile capitalurilor streine. Adevărul e, însă, că adeseori aceste capitaluri ne considerau ca o țară de haram. Am avut prilejul să auzim personal oferte pentru cumpărarea întregului subsol al Ardealului, iar când le-am atras atențiunea ofertanților, cari erau bancheri și parlamentari, că poate îi interesează numai anumite bogății miniere, ca de pildă: aurul, cărbunii sau gazul metan, ni-au răspuns cu o trufie de cuceritori: „Nu, întreg subsolul“. Cea mai elementară și cea mai modestă mândrie și demnitate națională e greu să colaboreze cu capitalurile ce au o astfel de

mentalitate. Dealtfel împărțirea României în zone de influențe (San-Remo, 1920), eră o indicație precisă, că la spatele amicitiei politice se intenționa exploatarea noastră colonială.

În asemenea împrejurări eră și greu să încadrăm interesele noastre economice în sistemul de alianțe politice. La primul gest care s'a făcut de a lucra independent pentru îndrumarea politicii noastre economice s'a deslănțuit o campanie de ponegrire în presa marilor state care ne bănuiau că vrem să dăm altă orientare politicii noastre externe.

Vina cea mare a politicii noastre economice este că a pierdut zece ani, înfeodată la jugul leal al politicii noastre externe, pe care — cum am spus — nu o putem părăsi nici în viitor, dar nici nu ne putem sinucide economicește din cauza ei. Nu e în interesul marilor noștri aliați, ca aici, la marginea civilizației capitaliste europene și în vecinătatea comunismului, să se razime pe o țară ruinată economicește. Ce forță mai reprezintă o asemenea țară și ce valoare mai are alianța ei? Cu modesta noastră pricepere, n'am înțeles cum au putut marii aliați neglija, timp de zece ani, o țară ca România, oricâte păcate ar avea? România și Polonia, întărite și alimentate cu capitaluri, în condițiuni normale sau chiar de favoare, reprezintă digul de apărare al Europei împotriva bolșevismului ofensiv pe toate fronturile. Slăbirea acestui front oriental european însemnează slăbirea marilor aliați, reprezentanții forței capitaliste în bătrânul nostru continent.

Lăsați fără sprijinul aliaților politici din Apus, noi am stat cu brațele încrucișate, pierzându-ne, rând pe rând, debușeele pe cari le-am avut înainte de războiu și cari au dat un avânt economic țării noastre. Greșala de neiertat ce am făcut-o este că nu ne-am asigurat prin convenții comerciale desfacerea principalelor noastre articole de export, cum sunt cerealele, lemnul și petrolul. Piața Orientului apropiat eră o bună consumatoare a lemnului și a derivatelor noastre petrolifere. Pentru aceste din urmă, după războiu, puteam cuceri întreaga piață a Europei centrale.

În 1920, noi făcusem un modest început, încheind cu Austria un contract de schimburi de mărfuri pentru care am fost atacați chiar de oameni cari erau datori să vadă mai departe în viitor. Ne referim mereu la activitatea noastră din

1920, ca ministru de industrie și comerț, fiindcă acea activitate n'a fost recunoscută decât de foarte puțină lume competentă. A fost criticată chiar de cei ce au profitat pe urma ei. Am fost acuzați și calomniați, că am făcut afaceri. Ținem să spunem încăodată, că afacerile le-au făcut alții, uneori abuzând de încrederea noastră, iar altele de situația pe care o aveau, cum a fost cazul cu contractul încheiat cu Austria, după cum am aflat ulterior. Dovada o face de altfel faptul, că foștii colaboratori din timpul ministeriatului nostru, din oameni săraci sunt toți cu palate, pe când cel calomniat colindă și astăzi, ca un nomad, din chirie în chirie, luptând cu cele mai grele nevoi ale vieții de toate zilele.

Politica comercială a unei țări nu poate fi lăsată la voia întâmplării, și nici nu poate fi călăuzită numai de forța inerției. Ea s'a activat din partea Statului abia în anii din urmă, când norii de primejdie ai crizei au început să întunece și cerul economic al României. În situația de astăzi, firește, încheierea tuturor convențiilor comerciale întâmpină dificultăți, create de vremurile anormale prin care trecem.

Cu țările cu cari avem interese speciale de a ne plasa principalele noastre mărfuri trebuie să încheiem convenții pe termene lungi, singurele cari pot garanta o stabilitate.

Ne mărginim la aceste câteva constatări, deși în legătură cu politica comercială ar trebui să tratăm și politica tarifelor vamale; cari, în curs de zece ani, s'a schimbat de vreo patru ori.

Sperăm, însă, să revenim asupra acestei părți a economiei noastre naționale cu altă ocazie.

Concluziuni: *În războiul economic de astăzi protecționismul e o necesitate pentru Statul nostru agricol și pentru țânăra noastră economie națională, până când vom ajunge și noi la acelaș grad de dezvoltare ca țările industriale. Baza refacerii noastre economice fiind industrializarea țării, protecționismul e o condiție fundamentală pentru apărarea muncii naționale și pentru ridicarea nivelului general de viață.*

Protecționismul nu l-am putea sacrifica decât pe altarul „Statelor Unite ale Orientului“.

În legătură cu protecționismul trebuie să inaugurăm o nouă politică comercială.

INCHEIERE

INCHEIERE

I

1. In cele trei părți ale cercetării noastre am analizat complexul problemelor economice din punct de vedere național și internațional. O serie de probleme au rămas neatinse, fiindcă nu putem da o întindere prea mare lucrării noastre. Unele aspecte teoretice ale problemelor tratate au rămas în penumbră, deoarece nu se puteau încadra în metoda noastră descriptivă ce urmăreă realizări practice într'un domeniu în care nici știința nu e încă cristalizată în legi definitive, după cum se poate vedeă din lucrarea recentă a economistului Werner Sombart¹⁾.

Cercetările pe cari le-am făcut sunt suficiente pentru a le îmmănușchiă în câteva concluziuni generale.

Mai întâi reținem două fapte îmbucurătoare: 1) criza din România e un fenomen general pentru toate țările de pe suprafața pământului; 2) criza din România nu e mai acută decât în alte țări. Poporul nostru de țărani, mici proprietari rurali, o suportă mai ușor decât popoarele industriale, bătute de molima lipsei de lucru, de șomaj.

Aceste constatări nu e îngăduit să ne adoarmă sufletul cu morfina optimismului și să ne întunece vederea în fața realității, care cere o acțiune încordată, conștientă și metodică pentru a preîntâmpină greutățile ce se pot transforma ușor în dezastre, cu tot alaiul lor de suferințe.

2. In faza de astăzi a vieții economice, unitățile mari cu teritorii compacte, cum sunt Statele Unite ale Americii și

¹⁾ *Die drei Nationalökonomien*, Düncker & Humblot, München, 1930.

Rusia, conduc politica economică a omenirii, fiecare după concepții deosebite, plămădite de cultura europeană, transplantate și adaptate mentalității și condițiilor specifice din cele două părți ale lumii. Atât americanismul cât și bolșevismul nu au ieșit încă din stadiul experienței.

Americanismul sacrifică personalitatea pe care civilizația europeană o cultivă, cu grijă aristocratică, dela Greci până în zilele noastre. Privilegiile și autonomia individului sunt jertfite pe altarul dinamismului social, care prefăce individul într'o unealtă auxiliară a mașinii, în vederea unei producții în masă, în serii și standardizată. Omul e standardizat ca și marfa pe care o produce. Viața e uniformizată și automatizată. Aceste jertfe ale personalității individuale sunt compensate prin participarea tuturor la consumație. E o concepție pur materială a vieții. Bogăția e scopul ei. În locul individului creator din Europa, în America apare societatea admirabil organizată în vederea celui mai mare randament material. Tirania colectivă e suportată fără cârtiri. Omul nu mai e un scop în sine, ci un agent al producției și al progresului. Cei ce propagă în Europa americanismul se pare că uită partea spirituală a vieții, care a fost și este mândria vechiului continent.

Bolșevismul e o încercare de a introduce într'o societate patriarhală și primitivă americanismul printr'o organizație capitalistă de stat. Tirania, care colectivizează cu forța procesul producției, e exercitată de o mână de oameni adăpați la teoriile învechite ale lui Karl Marx. În Rusia individul e atrofiat și înjugat cu deasila la carul vieții comuniste, fără să aibă cel puțin avantajile materiale ale individului american.

Între capitalismul Statelor Unite și cel din Rusia e o deosebire fundamentală: proprietatea privată și inițiativa particulară. În America, producția socializată e a întreprinderilor particulare, organizate în carteluri sau trusturi, în Rusia întreaga economie e o întreprindere a Statului. În America națiunea admite ierarhii plutocratice, în Rusia, întreaga națiune e proletarizată.

Care din cele două concepții va învinge?

Între aceste două unități mari, cu teritorii compacte, se așterne uriașul imperiu britanic, dispersat pe întreaga suprafață a pământului, care a scăpat din mână frânele egemoniei financiare și maritime a lumii.

Comunitatea națiunilor britanice nu are decât slabe legături economice și politice. Coeziunea națiunilor e mai mult de ordin tradițional și sentimental. Singura forță reală care le ține împreună e flota. Imperiul britanic trece printr'o grea criză, lovit de concurența americană și subminat de propaganda bolșevică.

Europa, vechea vatră a civilizației umane, e fărâmițată în state mărunte, despărțite de ziduri vamale, de dușmănie și de revanșe. În loc să prospere, coboară încet spre sărăcie. Nu i-a mai rămas, decât aureola prestigiului cultural, cultul personalității și al libertății spirituale.

Asia apare ca un haos și ca o enigmă, redusă la neagra mizerie.

3. În asemenea împrejurări mondiale, o țară mică aruncată de soarte în vecinătatea Rusiei comuniste, ce poate face? Ce puncte de orientare poate găsi România noastră, locuită de țărani și de o minoritate de orașeni? Agricultură, principala ei ramură de export sub regimul mării proprietăți, azi e distrusă de întinsele culturi transoceanice și rusești, iar industriile miniere și de manufactură abia rentează.

Pentru cei înzestrați cu luminile discernământului e clar că organizația socială a lumii, întemeiată pe capitalismul de origine europeană, trece printr'o perioadă de prefacere și nimeni nu poate prevedea ce forme va lua și pe ce căi va apuca viitoarea organizație a societății umane. Cine poate profeti, dacă va triumfa vechea concepție europeană a autonomiei spirituale a personalității, încadrată și restrânsă poate ca factor funcțional în legi sociale, sau concepția tânără americană a societății organizate în vederea progresului și a bogăției materiale sau concepția rusească de a organiza lumea pe bază comunistă sau, în sfârșit, concepția britanică de a organiza națiunile într'o comunitate, cu depline libertăți, care își găsește un început de realizare în Societatea Națiunilor? Sau, poate, nu va reuși nici una, ci se vor găsi forme noi cari

vor stabili un echilibru între concepția spirituală și cea materială, între plutocrați și muncitori, între agricultură și industrie și între producție și consumație.

Fără să fim înfrânați de spiritul conservator și fără să fim refractarii ideilor chiar revoluționare în evoluția progresivă a omenirii, credem că o țară mică, cum e România, trebuie să se ferească de salturi, de experiențe cari îi pot mai mult strică decât folosi. Nici economia îndrumată și nici capitalismul de Stat sau alte formule cari circulă prin aer nu pot fi adoptate de oamenii politici cu scaun la cap.

Noi nu ne putem șterge nici trecutul milenar, nu putem reformă, prin legi și prin silnicie, nici deprinderile majorității covârșitoare a populației noastre de țărani. Trebuie să rămânem pe tărâmul solid al realităților noastre. Arta de a guvernă se reduce să știi legă trecutul de prezent în vederea viitorului, fără să năpăstuești țara cu grindini de reforme împrumutate din toate colțurile lumii.

4. Iată ce scrie un învățat, ce sfaturi dă:

„La lumina experienței și a istoriei, ceea ce vedem limpede e că nu știm nimic absolut cert. Călătorim în noapte sau în penumbră, împinși de necesități tehnice ineluctabile, călăuziți de aspirațiuni ideale, sănătoase sau nesănătoase, de stele sau de flăcări pâlpăitoare, pe cari nu le distingem întotdeauna bine una de alta. Lipsiți de o lumină completă pentru a ne călăuzi, trebuie să ne adaptăm sforțările noastre demiobscurității în care trăim, adecă să renunțăm la scopurile noastre ambițioase, la concepțiile doctrinare, la construcțiile sistematice, să nu distrugem și nici să nu dăm foc edificiului pe care îl locuim, în nădejdea, poate înșelătoare, de a-l înlocui cu altul mult mai confortabil, să nu dărâăm decât construind sau după ce am construit, să progresăm treaptă cu treaptă“...¹⁾).

¹⁾ Brocard, *op. cit.*, III, pag. 495.

D-l N. Titulescu în discursul cu care și-a ocupat scaunul prezidențial la Societatea Națiunilor, în Septembrie 1931, a spus ceva asemănător. Reținem pasagiul:

„Trecem printr'o epocă dificilă. Tranziția, dela o formă de viață colectivă la alta, este manifestă. Multe din adevărurile vechi sunt moarte. Cele noi nu sunt destul de clare ca să se poată transformă în forțe sesizante. În aceste condiții, nu putem rămâne înfipși în formulele tre-

Rar se pot citi vorbe mai înțelepte ca ale economistului care a analizat pentru întâia oară în mod științific, în trei volume mari, aspectele economiei naționale și internaționale. Ce deosebire între această minte așezată și modestă și între reformatorii noștri cari sunt convinși că au furat focul din ceriu, ca să mântuiască țara românească, de câte ori au plagiat sau au pastîșat vreo reformă din lumea largă.

5. Fiindcă trăim în epoca unităților mari cu teritorii compacte, ne-am lăsat și noi ispitiți de o aspirațiune ideală: *Statele Unite ale Orientului*, în care România ar putea avea un rol important nu numai economic, ci și politic. Această construcție federativă ar avea și o temelie istorică, imperiul bizantin și otoman. Un imperiu federativ al Orientului ar constitui o forță nouă, de echilibru, între Rusia Sovietică și imperiul britanic, între Asia haotică și Europa apuseană.

Dar aceste sunt visuri, nu realități, deaceia nu putem construi nimic durabil răzimându-ne pe ele.

Criza în care ne sbatem ne chiamă la realitatea noastră îngustă și modestă.

II.

6. Din cercetarea noastră destul de întinsă și destul de amănunțită rezultă că Statul românesc e un Stat rural, alcătuit în covârșitoarea lui majoritate din gospodării țărănești, cari lucrează prea puțin pentru economia de schimb, națională și internațională. Aceasta e realitatea primordială, pe care se reazimă întreaga economie națională și întreg edificiul de stat.

Pe lângă gospodăriile țărănești familiare mai avem marile întreprinderi agricole capitaliste, într'un număr destul de restrâns, cari produc marfă pentru export.

Atât gospodăriile țărănești cât și cele ale marilor proprietari sunt deficitare și grevate de datorii. Intreaga economie

cutului, dar nu am putea nici face un salt în necunoscut, în numele viitorului. În actuala situație, să păstrăm, cu gelozie, tot ce a fost încercat de experiența trecutului și să preparăm, cu grije, cu răbdare, viitoarele noastre pozițiuni, pe cari să nu le ocupăm decât în mod gradat și cu bună știință".

rurală nu mai prezintă nici o rentabilitate și însuș fondul fonciar al proprietății e depreciat și ruinat.

Alături de această economie rurală agricolă există industriile miniere, alimentare și de manufactură, cari lucrează pentru consumația internă și pentru export. Starea lor din înfloritoare a ajuns să fie puțin prosperă.

În vârful piramidei economiei particulare rezimată pe baza largă a agriculturii sunt instituttele financiare, în frunte cu Banca centrală de emisiune, cari cu ajutorul capitalurilor în formă de monedă și substituttele ei, pe lângă stimularea producției, înlesnesc, prin intermediul comerțului, să pună în circulație bunurile fie pe piața internă, fie pe cea externă. Aceste organe leagă economia națională de cea internațională prin mișcarea capitalurilor. Atât institutul de emisiune cât și instituttele bancare particulare sunt într'o strânsă colaborare cu instituttele similare din străinătate. În situația actuală organizațiunile financiare sunt cele mai expuse catastrofelor rezultate din perpetuarea crizei economice. Prăbușirea lor sguđuie întreg edificiul capitalist al țării.

7. Cauzele acestei stări economice și financiare a României se pot reduce la trei mai principale — după un economist, tipice pentru toate țările — și anume:

a) Produsele cu cari ne prezintăm pe piața mondială au suferit o importantă scădere a prețurilor din cauza augmentării producției corespunzătoare a altor țări, augmentare datorită tehnicei introdusă în procesul producției și sporirii suprafețelor de cultură;

b) Ingrădirea economiilor naționale cu tarife protecționiste și restrângerea liberului schimb al mărfurilor; instabilitatea și nesiguranța angajamentelor;

c) Legislația fiscală și socială internă care a scumpit producția, a slăbit puterea de concurență a țării pe piața externă și a împiedecat formarea capitalurilor naționale; instabilitatea și nesiguranța politică, factor de o importanță primordială.

Cele două dintâi, de ordin extern, nu stă în puterea noastră să le înlăturăm, ci trebuie să căutăm a ne adapta lor. Instabilitatea și nesiguranța angajamentelor se pot remedia.

E cea dintâi poruncă a legilor economice în raporturile de schimb cu streinătatea.

Cea din urmă e în funcțiune de situația finanțelor publice ale țării, de gospodăria Statului, care ea însăși e deficitară și silită să-și reducă încontinuu cheltuelile, slăbind întreaga organizație de stat, fără să reușească a ajunge, cu toate acestea, la bugete echilibrate. Pentru ușurarea situației finanțelor publice s'a recurs la expedientul împrumuturilor, care a împovărat economia națională cu noi sarcini, cu plata intereselor și a amortismentelor. Reducerea sarcinilor fiscale se isbește de această dificultate.

Instabilitatea și nesiguranța politică numai iubitorii de aventuri nu le apreciază.

8. În asemenea situație ce putem face? Ce măsuri să luăm ca să putem ieși din vâltoarele crizei care ne flutură pe dinaintea ochilor umbrele pieirii?

În astfel de împrejurări grele și tulburi, oamenii își pierd ușor capul și încep să recurgă la cele mai abracadabrante soluții date de specialiști, de tehnicieni și de dictatori. Se uită că viața e fragmentată numai în cabinetele de lucru ale specialiștilor și că nu se lasă terorizată de dorințele cesariene ale dictatorilor, fie ei cu cămăși negre, fie cu bonete roșii. Viața e o unitate, care în diferitele ei aspecte poate fi scindată de cercetările specialiștilor, dar soluțiunile lor urmează să fie integrate în sinteza faptelor reale, cari nu cunosc liniile de demarcațiune ale disciplinelor specializate.

Dacă măsurile ce se iau rămân acte izolate și nu se completează și nu se coordonează între ele nu sunt ducătoare la scop. Ele accentuiază în loc să ușureze starea de criză.

Guvernele României, dacă vreau să părăsească politica empirică a antereului lui Arvinte, trebuie să se hotărească să ia un complex de măsuri, cari să se sprijinească și să se întrească una pe alta. Sistemul de a legifera pe rând în materie economică e cel mai dăunător, întrucât cu toate ședințele delegației economice, ale consiliului de miniștri și ale comisiunilor parlamentare, legile prezintate de diferitele departamente nu se armonizează între ele și nu au la bază o concepție unitară, iar fără această condiție esențială efectele în

viața practică sau se pierd sau se anihilează. Cel ce conduce politica economică a unui guvern, pe lângă cunoștinți în diferitele specialități, trebuie să aibă vederi de ansamblu și să prevadă până în cele mai mici amănunte rezultatele la care vrea să ajungă. Legile economice, menite să ușureze și să înlătore criza trebuie să formeze un tot și să fie deodată depuse pe birourile Corpurilor legiuitoare, votate în aceeași sesiune și aplicate în același timp.

Vom înșiră legile principale cari credem că ar trebui să facă parte din acest cod economic, în ordinea pe cari le-am tratat în studiul de față. Statutul monetar cu anexele privitoare la sporirea stocului de aur. Legea regimului bancar. Legile privitoare la impozitele directe și indirecte. Legile privitoare la monopoliuri. Legile privitoare la exploatarea bunurilor Statului. Legile privitoare la încurajarea agriculturii. Legile privitoare la sindicalizarea producătorilor și a comercianților. Legile privitoare la încurajarea industriilor naționale. Legea energiei. Legile privitoare la regimul creditelor agricole și industriale. Tarifal vamal. Unele dintre legile existente trebuiesc revizuite, iar altele abrogate. Aceste legiuiri au nevoie să fie completate prin unele măsuri administrative.

9. După crearea cadrului juridic al activității economice, care e o muncă uriașă și care trebuie să aibă la bază concepția unitară de a ridica nivelul de viață în interiorul țării, de a spori capacitatea de consumație a populației, de a intensifica volumul afacerilor înăuntrul țării, de a reduce la minimum importul și de a trimite pe piața externă, pe lângă materii prime, marfă industrializată, urmează munca și mai grea a organizării acestei activități, cu ajutorul specialiștilor — aici începe rolul specialiștilor și al tehnicienilor — și cu ajutorul creditelor.

În practică poate că concepția noastră apare ca o economie închisă, care vrea să trăiască din puterile ei proprii și să reducă la minimum relațiunile de schimb cu streinătatea. Realitatea de astăzi este că schimbul de mărfuri dintre națiuni stagnează și că fiecare gospodărie națională trebuie să conteze pe puterile ei proprii. Noi nu facem altceva decât ne adaptăm realităților date, căutând să ne plătim, cu munca noastră, datoriile contractate și să ne refacem și gospodăria.

La temelia refacerii noastre economice am așezat industrializarea țării și anume începând cu ramurile industriale cari nu au nevoie de export ca să înflorească. E singurul mijloc de a activa viața economică.

Cum o putem face fără capitaluri, fără împrumuturi? Iată întrebarea chinuitoare de care se isbesc toate planurile de refacere.

III.

10. În partea privitoare la politica monetară a cercetării noastre am arătat pe larg necesitatea și posibilitatea de a înnaugură o nouă politică de credite cu puterile noastre proprii.

Temelia acestei politici de credit e aurul pe care trebuie să-l scoatem din munții noștri.

Aurul va rămâne etalonul sistemelor monetare oricât ar fi de învechit și oricâte scăderi ar avea. Se vor face desigur revizuri în ceea ce privește proporția acoperirii metalice a circulației fiduciare și a volumului de credit și se va revizui și organizarea băncilor de emisiune, fiindcă creditul și moneda unei țări nu sunt determinate și măsurate numai de stocul de aur disponibil.

Țările agricole, a căror produse exportabile sunt expuse la variațiuni, îndeosebi când aceste țări mai sunt împovărate și cu importante datorii, au nevoie de o cantitate mai importantă de aur, decât țările industriale cari, de regulă, sunt și creditoarele altora.

Țările cari sunt într'un declin economic, a căror produse sunt depreciate și a căror putere de cumpărare e slăbită au o balanță de plăți defavorabilă, cu solduri deficitare.

Trebuind să facă față obligațiunilor fixe ce le au în străinătate, fie sub forma anuităților împrumuturilor contractate fie sub forma de comenzi de mărfuri din trecut, fie sub formă de servicii, aceste țări sunt silite să exporte devize și aur. Vânzarea de devize și de aur impune diminuarea volumului monetei în circulație și restrângerea forțată a creditului. Aceasta e legea etalonului aur și e o condiție fundamentală pentru întoarcerea țărilor la bună stare și la înflorire economică.

Soldul balanțelor de plăți e hotărîtor în raporturile de schimb internațional.

Credem că acum înțelege toată lumea, de ce Banca Națională a României, când își vede stocul de devize scăzut cu câteva miliarde, diminuează volumul monetei în circulație și restrânge creditele, provocând crizele bancare. Dacă Banca Națională ar menține neschimbat volumul monetei și volumul creditului și după diminuarea stocului de devize sau de aur, s'ar abate dela sistemul etalonului aur și ar recurge la măsuri artificiale echivalente cu inflațiunea, iar moneda națională ar cădea sub limitele „gold point”-ului și stabilitatea ei ar fi periclitată.

Când o țară, cum e România, poate produce aur și își poate crea rezerve de aur peste minimul de acoperire, pe care în cazuri de criză îl poate exporta, fără să fie silită a reduce volumul monetar și volumul de credit, credem că e elementar să ne gândim, înainte de toate, la exploatarea mai intensivă a zăcămintelor noastre de aur.

Iată de ce am așezat aurul munților noștri la temelia refacerii economice a României.

Exploatarea intensivă a aurului ne pune la adăpost de criza de numerar și de credit, contribuie la îndreptarea și echilibrarea balanței de plăți, ieftinește reescontul, deci și producția, remunerează munca și capitalul, ajută formarea de noi capitaluri și deci dă noi posibilități de avânt economic, care, la rândul lui, sporește veniturile Statului și echilibrează bugetele. Aurul e temelia pe care se clădește noul edificiu economic și care ridică nivelul de viață al populației.

11. Unii caută izvorul refacerii noastre economice în împrumuturi pe piețele financiare din streinătate. Când am vorbit de datoria publică a României, am arătat că am ajuns la limita împrumuturilor mărunte și oneroase. Admiteam un mare împrumut pe termen lung și în condițiuni ușoare, care să ne permită realizarea unui program de ansamblu. De atunci situația financiară mondială s'a înrăutățit așa de mult, încât devine tot mai problematic, poate chiar imposibil de realizat în scurtă vreme. Nu vedem decât o singură posibilitate asupra căreia vom stărui.

Însuș planul economic național, întocmit sub guvernul național-țărănesc, contă pe un mare împrumut; „se bazează în întregime pe creditul României și pe colaborarea capitalurilor externe“.

Ca să vedem de ce sume am avea nevoie pentru activarea economiei noastre naționale vom utiliza cifrele din planul național.

Agricultură:

1. Investiții în curs dela 2—10 ani	Lei 1.582.000.000
Irigații pentru 100.000 ha. dacă e posibil . . .	„ 1.000.000.000
2. Instituțiile de credit agricol și B-ca centr. coop.	„ 5.600.000.000
3. Pentru utilajul tehnic necesar valorificării producției agricole	„ 827.000.000
Total . . .	Lei 9.009.000.000

Industrie:

1. Investiții dela 2—10 ani	Lei 1.135.000.000
2. Creditul industrial	„ 1.000.000.000
Total . . .	Lei 2.135.000.000

Transporturi:

1. Drumuri de stat	Lei 9.315.000.000
2. Porturi și navigație	„ 2.900.000.000
3. Căi ferate (program minimal)	„ 7.600.000.000
Total . . .	Lei 19.815.000.000

Acesta e un program minimal, pentru a cărui realizare e nevoie în total de suma rotundă de 31 miliarde de lei.

Planul economic național eră întocmit cu intenția de a-l supune debaterii Societății Națiunilor spre a-i cere sprijinul material, deaceea se dă o deosebită atențiune specializării în agricultură, neglijând industria. Noi dăm aceeaș atențiune și industriei, întemeiem chiar întreaga refacere economică pe industrializarea țării, deaceea trebuie să prevedem în special pentru crearea industriilor chimice, întemeiate pe gazul metan, cel puțin un miliard lei, iar pentru începutul electricității țării cel puțin 2 miliarde lei. Prin urmare avem nevoie de circa 34 miliarde de lei în total; cât bugetul României.

De această sumă nu putem dispune și de altfel nici nu avem nevoie de ea, decât succesiv, în măsura realizării programului.

Programul de realizări se poate împărți pe zece ani, prevăzând în fiecare an câte 3 miliarde de lei, cari eventual dacă situația s'ar îmbunătăți s'ar putea spori din alte surse decât cele pe cari le vom indica noi.

12. Dacă s'ar contracta un împrumut pe piața externă ar intra devize, adică aur în țară, pe care ne-am obliga să-l restituim împreună cu dobânzile stabilite. Aceste devize ar spori stocul metalic de acoperire al Băncii Naționale, în baza căruia s'ar mări volumul monetei în circulație și volumul creditului.

Aceeaș operație se poate face intensificând producția minelor noastre de aur. În loc de 3 mii de kgr. pe an cât producem astăzi putem ajunge la o producție anuală de 10 mii kgr. Presupunând că am reuși să atingem și să menținem producția anuală de zece mii kgr., în curs de zece ani am avea un stoc de 100.000 kgr., care ne-ar permite o sporire a circulației monetare cu 30 miliarde, aproximativ suma prevăzută de planul economic național.

Banca Națională ar cumpăra aur din țară cu bilete. Devizele care ar intra din exportul de mărfuri, le-ar întrebuința pentru plățile externe. Dacă schimbul de mărfuri cu streinătatea s'ar intensifica și ne-ar da balanțe comerciale și de plăți excedentare, excedentele s'ar adăuga la aurul extras din minele noastre, în baza cărora s'ar putea face un nou spor de monete în circulație și de credite. Dacă schimbul de mărfuri cu streinătatea ar stagna sau s'ar diminua, aurul munților noștri, ne-ar apăra de catastrofe.

Industria minieră a aurului ar face să înflorească și o regiune întreagă a țării și am spori veniturile și puterea ei de cumpărare. Extragerea aurului, oricât ne-ar costa, rămâne un beneficiu pentru economia noastră națională.

Banca Națională, ne mai având nici un interes de a atrage aurul strein în țară, neavând teamă de evadarea capitalurilor indigene în streinătate și nefiind silită să comprime creditele, ar putea să reducă reescontul și să ieftinească chiria banului. Prin reducerea reescontului ar face mai ieftină și mai rentabilă producția și întreaga economie ar lua un avânt, cum am spus la punctul 10. Ar iefteni și viața. Reducerea rees-

contului Băncii Naționale e o condiție fundamentală a refacerii economice.

Dar de unde și-ar procura industria minieră a aurului capitalurile necesare pentru intensificarea producției? Capitalul necesar investițiilor — care reprezintă o sumă destul de modestă — s'ar subscrie cu ușurință chiar și în actuala criză, întrucât e vorba de o industrie rentabilă, iar fondul de rulment l-ar pune la dispoziție Banca Națională.

Producțiunea firește că nu s'ar putea sporî din primul an dela 3 la 10 mii kgr. In curs de trei ani însă cantitatea de 10 mii kgr. pe an ar putea fi atinsă sau chiar întrecută.

In cei dintâi trei ani se poate conta pe o extracție anuală medie de 6 mii kgr., în baza căroră Banca Națională ar putea sporî volumul creditului cu 2 miliarde lei pe an¹⁾.

Cui s'ar da aceste credite?

Numai institutelor bancare sau întreprinderilor particulare solide, institutelor de credit agricol și industrial, apoi institutului de finanțare a regiilor publice comerciale. Nu și Statului. Acesta își va crea venituri din concesiuni. Cu sumele realizate din concesiuni va participa la realizarea planului economic național.

Iată cum își poate crea România mijloacele de credit necesare pentru refacerea economiei sale fără împrumuturi. Refacerea va fi, firește, mai lentă, dar cu atât mai sănătoasă.

Dacă situația economică și financiară mondială s'ar ameliora — ceace nu e de așteptat în scurtă vreme — și ni s'ar oferă colaborări de capitaluri streine, li se vor deschide porțile mari și largi, asigurându-le o ocrotire frățească.

13. Ca Banca Națională să poată realiza politica de credite, în baza producției noastre de aur, se impune un nou regim al băncilor comerciale, al institutelor de credit privat cari înlesnesc și activează crearea și circulația bunurilor. Asociația băncilor române a și adunat materialul necesar pentru

¹⁾ D-1 Ing. I. Gigârtu, directorul general al Soc. Mica, în niște lămuriri apărute în „Indreptarea” din 12 Sept. 1951 susține:

„Intensificarea lucrărilor pe baza investițiilor actuale va duce ușor la o producție de 5000 kgr. anual”. Proiectul și calculele noastre sunt deci confirmate de un specialist. Dacă s'ar face noi investițiuni, dublarea celor 5000 kgr. e ușor de realizat. Zăcămintele noastre de aur sunt cu mult mai bogate decât se evaluează. Dovada o fac exploatările Soc. Mica.

întocmirea legislației bancare¹⁾ care trebuie să cuprindă condițiunile întemeierii și funcționării băncilor și anume: minimul de capital în raport cu numărul locuitorilor unde funcționează, fixarea unei proporțiuni între capitalul social și depozite, limitarea operațiunilor, lichiditatea fondurilor de rezervă, etc. În legătură cu aceste dispoziții trebuie revizuit și unificat codul comercial și în special capitolul privitor la obligațiuni.

Se mai cere revizuirea legilor privitoare la întemeierea și funcționarea institutelor ipotecare, Creditul ipotecar agricol, Creditele funciare rurale, Casa rurală, Banca Agriculturii românești, Creditele urbane și Creditul industrial.

Institutede de credit ipotecar agricol se vor specializa după natura operațiunilor. Banca Agriculturii românești va lichida datoriile din trecut, Casa rurală se va ocupa cu transferările de pământ, Creditele funciare rurale își vor restrânge operațiunile la marea proprietate, iar Creditul ipotecar agricol va fi instituția centrală, care va îmbrățișa întreaga problemă agricolă și, prin Banca Centrală cooperativă și prin alte institute speciale (Banca pentru creșterea animalelor, Banca viticolă, etc.), va face finanțarea micilor cultivatori. Creditul ipotecar agricol se va încadra în cel inițiat de Societatea Națiunilor și astfel va asigura plasarea unor importante stocuri de obligațiuni ipotecare.

Se va revizui și legea privitoare la Creditul industrial, înființându-se secții pentru industriile mărunte, cum e de pildă industria casnică.

Din sumele azi disponibile, deodată cu promulgarea legilor privitoare la aceste credite, se vor pune în funcțiune institutetele mai sus înșirate, cari sunt numai în stare de proiect.

14. Refacerea economiei noastre naționale s'ar face cu mult mai ușor, dacă am reuși să contractăm un mare împrumut, chiar și prin mijlocirea Societății Națiunilor, idee susținută de d-l Titulescu și respinsă de conducătorii Statului român dintr'un orgoliu național.

¹⁾ Cf. Gheron Netta, Regimul bancar în Europa, Cart. Rom. București, 1928.

Marele împrumut ne-ar pune la adăpost de surprize, la cari, în situația tulbure de astăzi, ne putem aștepta și ne-ar permite să atacăm programul refacerii noastre economice în ansamblul lui și într'un ritm mai accelerat.

Împrumutul s'ar putea face în bare de aur. Dacă amica noastră Franța ar voi, ar putea să ne pună la dispoziție 100 (una sută) mii kgr. aur, în baza căroră Banca Națională a României ar putea sporî circulația fiduciară cu 30 de miliarde lei, fără să facă inflație.

Aurul împrumutat efectiv de Franța ar fi garantat de exploatarea minelor de aur pe cari le avem, iar dobânzile de 3% după acest aur împrumutat s'ar plăti tot în aur.

Împrumutul s'ar face pe 20 de ani. Anuitatea anuală ce ar trebui să o plătim după acest împrumut ar fi de 6720 kgr. aur anual.

În acest fel s'ar rezolvă și distribuția aurului destinat etalonului monetar.

Împrumutul nu atârână, însă, numai de noi, deaceia în socotelile noastre nu putem clădi pe el. Aceasta e greșala planului economic național întocmit de partidul național-țărănesc.

Dacă nu reușim să facem marele împrumut, nu urmează să stăm cu brațele încrucișate și să ne așteptăm pieirea.

Propunerea susținută de noi arată calea de mântuire prin noi înșine, care e mai spinoasă, mai înceată și mai modestă, dar posibilă de realizat printr'o încordare a energiilor naționale.

15. Am accentuat dorința de a colabora cu capitalul strein, care până acum nu s'a prea revărsat asupra României din cauze pe cari nu mai e necesar să le pomenim. În expunerea noastră am arătat că o parte din vină o poartă și mentalitatea capitalului strein.

Astăzi situația e cu desăvârșire schimbată. Naționalismul nostru economic, cu metodele fățarniciei xenofile, s'a dovedit că a fost o rătăcire.

Astăzi trebuie, suntem siliți să primim capitalul strein care ar vrea să lucreze la noi cu brațele deschise, încadrându-l în sfera de interese vitale a însăș economiei noastre naționale și aplicându-i acelaș regim și acelaș tratament ca și capitalului

național. Toate legile care i-ar stânjeni libertatea de mișcare urmează să fie abrogate.

Țara noastră oferă un imens teren investițiilor și punerilor în valoare a bunurilor naturale, asigurând o rentabilitate indiscutabilă capitalului strein, iar noi trebuie să ne mulțumim cu funcțiunea națională a acestui capital.

În întreaga Europă orientală se pot face întreprinderi și lucrări de ansamblu, cari să scape cele două Europe — cum s'a numit cea apuseană și cea răsăriteană — de criză. Nu lipsește de cât îndrăzneala inițiativei și curajul încrederii.

Concepția economiei închise de care pomeneam în punctul 9, nu e izvorâtă deci dintr'o xenofobie, ci dintr'o realitate care am dorî să nu dăinuiască.

IV.

16. Politica stabilității monetare și noua politică de credite a Băncii Naționale, care urmărește activarea producției și a circulației bunurilor în interior, nu poate avea rezultate fără o revizuire radicală a politicii fiscale.

O reformă fiscală trebuie să reducă veniturile de drept public ale Statului, mai ales acele cari împiedecă producția și circulația bunurilor. Veniturile de drept public ale Statului nu vor întrece 20 la sută din venitul național.

Noua reformă fiscală va lichida și restanțele impozitelor din trecut.

Taxele de export și cele cari apasă circulația internă a mărfurilor vor fi complet desființate. Taxele de import vor avea în vedere numai interesele economice, nu și cele fiscale.

Cum își va acoperi atunci Statul cheltuelile?

Prin sporirea simțitoare a veniturilor de drept privat, prin concesiuni și prin monopoliuri.

Casele și regiile publice comerciale se vor organiza așa fel ca să producă venituri, cu excepțiunea celor ce îndeplinesc servicii publice. Nu se va menține nici o regie publică pe baze comerciale neproducătoare de venit. Nu se va admite ca regiile publice să facă concurență întreprinderilor particulare, cum e de pildă C. A. P. S.

Bunurile cari nu se pot comercializa, se vor concesiona fie întreprinderilor naționale, fie celor streine. Concesiuniile,

în limitele Constituției, vor urmări realizări de venituri imediate.

Desfacerea alcoolului, a zahărului și a derivatelor petrolifere se vor monopoliza. Casa autonomă a monopolurilor împreună cu aceste trei vor asigura, cu veniturile lor, în primul rând plata anuităților datoriiilor externe.

Serviciile Statului se vor raționaliza și se vor reduce la strictul necesar, făcându-se economii importante la personal. Elementele bune concediate se vor plasa fie la regiile comerciale, fie la întreprinderile particulare.

Statul va face, prin regiile comerciale sau societățile concesiionare, noi investiții pentru întreținerea și desăvârșirea serviciilor publice, reducând tarifele. Fără această condiție, procesul producției și circulației bunurilor în interior și, deci, a refacerii noastre economice e cu neputință.

Statul nu va mai lua asupra sa nici o sarcină nouă, fie sub formă de împrumuturi mărunte externe, fie de degrevări a portofoliilor imobilizate ale întreprinderilor particulare. Tot ce a luat până acum asupra sa din aceste portofolii va fi triat și trecut până acum asupra institutelor speciale de credit înșirate la punctul 13. Statul va da, însă, în anumite cazuri și în anumite condițiuni, garanția sa pentru emiterea obligațiunilor destinate să degrevezze economia privată de sarcinile cari o apasă.

Grija de căpetenie a Statului trebuie să fie echilibrarea bugetului. Într'o perioadă de tranziție, mai ales în primul an cu reducerile importante a impozitelor, nu va atinge acest scop. Deficitele rezultate din datorii către economia privată le va înlătură prin emiterea unei rente speciale, pe cinci ani, cu dobânda scontului Băncii Naționale. După refacerea economiei private va apela la împrumuturi interne pentru a repartiza acoperirea pierderilor bugetare pe o serie mai lungă de ani.

17. Acum trebuie să lămurim tehnica operațiunilor financiare, cheia întregii noastre construcțiuni întemeiată pe noua politică de credit a Băncii Naționale și pe puterile proprii. Fără a intra în amănunte, vom spune esențialul.

Problema se prezintă sub trei aspecte: a) degrevările trecutului, atât ale Statului cât și ale particularilor; b) activarea

economiei naționale în prezent fără pierdere de timp și c) lichidarea angajamentelor luate. Le vom trata pe rând.

a) Cel dintâi care trebuie degrevat e Statul, întrucât economia particulară e în strânsă colaborare cu economia publică; ele trebuie să meargă mână în mână. Am amintit că Statul pentru toate datoriile lui către întreprinderile particulare va emite o rentă sau bonuri pe cinci ani, cari vor avea o dobândă egală cu media anuală a scontului Băncii Naționale. Aceste bonuri la purtător se vor putea lombardă la Casa de Depuneri cu 50% din valoarea lor nominală, vor fi primite, cu valoarea nominală, la plata impozitelor de orice natură și ca garanții la licitații.

Statul trebuie să lichideze definitiv și despăgubirile de războiu. Sumele mici până la una sută mii lei se vor plăti toate în numerar. Pentru sumele peste 100.000 lei se vor emite bonuri în condițiunile amintite mai sus.

Pe urmă se va face degrevarea economiei particulare. La punctul 13 am înșirat instituttele cari vor fi puse în funcțiune cu orice capital inițial pe lângă cele existente.

Chinuitoarea problemă a datoriilor agricole e cea dintâi care cere o soluționare. Statul călăuzit de datoria de a păzi ordinea publică și cea socială va interveni pentru a le aranja. Printr'o lege se va stabili că a) nu se va consolidă nici o datorie agricolă care trece peste 5 mii de lei de hectar, capital inițial împrumutat; b) creditorii vor fi obligați să renunțe la dobânzi pe anii 1928, 1929, 1930 și 1931, iar dobânzile până la 1928 se vor reduce la 10 la sută pe an. De acest regim vor beneficia și datoriile în curs de urmărire sau cu sentințe definitive neexecutate. Se vor suspenda pe trei luni toate execuțiile silite.

Pentru a simplifica și accelera procedura, se va da un termen de o lună, ca debitorii și creditorii să cadă de acord prin bună învoială, încheind o transacție autenticată privitoare la aranjarea datoriei. În baza acestei transacții debitorii vor plăti pe creditori cu titluri de conversiune emise de Banca Agriculturii românești, care se va substitui în drepturile ipotecare ale creditorilor. Operațiunea va fi supravegheată și controlată de autorități...

Datoriile agricole sunt evaluate la circa 30—40 miliarde lei, dintre cari vreo 60% sunt la bănci. După scăderea dobân-

zilor și după eliminarea datoriilor neasanabile, credem că cifra datoriilor asanabile nu va întrece suma de 10—12 miliarde lei. Banca Agriculturii românești, care va funcționa în fiecare capitală de județ, va emite titluri de conversiune în valoare de 10—12 miliarde lei, titluri cari vor fi acoperite cu o ipotecă maximă de 5 mii de lei de hectar. Titlurile fiind garantate de Stat nu vor avea nici un raport cu capitalul social al Băncii Agriculturii. Titlurile se vor emite pe 30 de ani al pari, cu o dobândă de 6% pe an. Statul va garantă plata efectivă a cuponului. Portofoliul agricol imobilizat va fi trecut dela Stat la Banca Agriculturii românești.

Titlurile de conversiune emise de Banca Agriculturii românești se vor putea lombardă la Banca Națională și la Creditul ipotecar agricol, primind 50% din valoarea lor nominală cu o dobândă de 3½% pe an. În ce măsură va face Banca Națională operațiunea de lombardare vom arăta mai la vale. Creditul ipotecar agricol, în baza acestor titluri, va putea emite obligațiuni, așa că operațiunea de lombardare va fi în funcțiune de posibilitățile de plasare a acestor obligațiuni în străinătate.

În caz când debitorii și creditorii nu vor cădea de acord prin bună învoială, oricare din părți va putea cere, după o lună, intervenția justiției, care se va pronunța, în curs de două luni, conform legii. Sentința primei instanțe devine executorie, fără a împiedica asupra dreptului de apel și recurs.

După expirarea celor trei luni debitorii neasanabile, vor fi executați, dar la licitație se va prezenta obligator și din oficiu și Casa rurală, reprezentată fie de consilierul agricol, fie de alt organ al său. Casa rurală va avea dreptul de a plăti prețul ieșit la licitație cu bonuri, fără dobândă, emise de dânsa pe un an, cu garanția Statului. Scopul urmărit este de a se redă, în marginile posibilității, pământul scos în licitație foștilor proprietari și de a forța pe creditorii să renunțe la execuția silită, alegând calea transacției și asanării prin Banca Agriculturii românești. După un an bonurile Casei rurale vor fi înlocuite fie prin numerar, fie prin titluri de ale Băncii Agriculturii românești, fie parte în numerar, parte în titluri.

Datoriile agricole din trecut cari nu se vor aranja, în baza legii speciale, devin nule. Scopul este să se lichideze trecutul.

În acest fel credem că se pot aranja mai ușor datoriile agricole cari trebuie odată lichidate. Legea va specifică procedura operațiunilor în amănunte și după speța cazurilor.

Deodată cu agricultura se va asană și industria. Creditul Industrial reorganizat va selecționă industriile vrednice de asanat, respectând condițiunile stabilite de părți. Obligațiunile emise pe zece ani de Creditul industrial, pe lângă garanția întregului activ al întreprinderilor, se vor bucură și de garanția Statului. Obligațiunile vor purtă o dobândă de 8% pe an. Lombardarea la Banca Națională se va face cu 50% din valoarea lor nominală și cu o dobândă de 4½% pe an. Scopul urmărit de deosebirea dintre titlurile agricole și obligațiunile industriale este absorbirea capitalului particular din partea acestora din urmă și reducerea la minimum a lombardării lor la Banca Națională.

Statul va trece asupra Creditului Industrial întreg portofoliul industrial imobilizat pe care l-a luat asupra sa.

Aceste degrevări ale datoriilor din trecut sunt necesare ca economia privată să poată respiră și să poată începe o nouă activitate.

Creditorii trebuie să facă un sacrificiu, fiindcă altfel își riscă și capitalul împrumutat și împing la ruină economia națională. Sacrificiul de a renunța la dobânzi pe ultimii patru ani e cerut de spiritul de justiție. Dobânzile uzurare din cei zece ani din urmă au contribuit și ele la starea de anemie letargică a economiei naționale.

b) Activarea economiei naționale va urmări, în primul rând, îndrumarea producției în vederea consumației interne și a ridicării nivelului de viață a populației.

Cel dintâi care trebuie să ajute activarea economiei naționale e Statul. Pe lângă măsurile amintite la punctul 16, Statul va căută să obțină o amânare a plăților externe pe 5 ani, adecă până la 1937, în cadrele propunerilor Hoover și a raportului Sir Walter Layton. Trebuie cerută și amânarea plății anuităților pentru Statele Europei orientale nu numai a Germaniei. Problema moratoriului și a reducerii datoriilor de războiu e de ordin mondial. Nu o punem noi, ci o cer imperativ realitățile economice internaționale.

Dacă se obține amânarea și eventual diminuarea anuităților după datoria noastră externă — și va trebui să se obțină — miliardele rămase disponibile nu se vor întrebuința numai pentru acoperirea golurilor bugetare, pentru plata datoriilor interne, ci 50% din sumele disponibile se vor destina pentru investițiuni și pentru lucrări publice.

Dar și fără această amânare de plăți, Statul nu poate rămâne pasiv față de activarea economiei naționale. Prin Casele autonome va deschide conturi curente la Banca Națională pentru investiții și lucrări producătoare de venit. Casele autonome vor emite și obligațiuni garantate de Stat mai ales pentru comenzile de mașini și de materiale aduse din străinătate. Investițiile și lucrările făcute de Casele autonome vor privi îndeosebi căile și mijloacele de comunicație, apoi utilizarea tehnică a valorificării producției.

Pentru activarea economiei private se cer noi mijloace financiare.

După degrevarea agriculturii de datoriile din trecut, ea va respira și cu toată conjunctura defavorabilă a prețurilor de pe piața mondială, va începe o nouă activitate.

În partea a II-a a lucrării noastre am arătat că gospodăriile țărănești vor lucra mai ales pentru consumația internă și numai unele regiuni, specializate în creșterea animalelor, și pentru export. Aceste gospodării vor fi finanțate prin Banca centrală cooperativă. Spre acest scop Statul le va pune la dispoziție un credit până la un miliard lei.

Întreprinderile capitaliste agricole, marea proprietate va fi finanțată de „Creditul funciar rural” prin emisiunea de noi scrisuri, pe cari Banca Națională va fi obligată a le primi în lombard, cu 75% din cursul pieței și cu dobânda scontului, până la suma de 500 milioane lei anual. Aceste scrisuri vor căuta plasamente și în străinătate fie direct, fie prin intermediul Creditului ipotecar agricol.

Creditul ipotecar agricol, ca institut central, va îmbrățișa complexul ramurilor de activitate agricolă, dar în special va finanța însămânțările și exportul marilor întreprinderi agricole. În caz când cu ajutorul obligațiunilor nu-și va putea procura sumele necesare, Statul îi va pune la dispoziție un credit până la concurența sumei de două miliarde lei.

Nu se vor acorda credite proprietăților grevate cu 5 mii de lei de hectar. Scopul urmărit este constrângerea proprietărilor asanați să plătească parțial datoriile la Banca Agriculturii românești.

Obligațiunile emise de institutul central, adică de Creditul ipotecar agricol, cu garanția Statului, se vor plasa prin institutul similar creat de Societatea Națiunilor. Din sumele realizate, fie din aceste obligațiuni, fie din creditul obținut dela Stat, o parte vor servi pentru a înlesni lombardarea titlurilor Băncii Agriculturii omânești în condițiunile arătate la a).

Deodată cu activarea agriculturii se vor lua măsuri și pentru activarea industriei, care se poate face tot în cadrele Creditului Industrial cu ajutorul Băncii Naționale.

Creditul Industrial va emite o nouă serie de obligațiuni pe zece ani, garantate cu averea întreprinderilor și de Stat și cu o dobândă de 8% pe an. Aceste obligațiuni vor putea fi lombardate la Banca Națională cu 70% din valoarea lor nominală. Vor fi sprijinite numai industriile menite să ridice nivelul de viață al populației.

Industriile mari vor deschide direct conturi curente la Banca Națională. Industriile sindicalizate vor căuta mijloace financiare și în streinătate.

Toate obligațiunile, atât cele agricole cât și cele industriale, vor fi primite la Casele Statului, la fondurile județelor și comunelor. Vor fi scutite de orice impozit. Cupoanele vor fi plătite prin Banca Națională, Creditul ipotecar agricol și Creditul Industrial.

c) Lichidarea acestor angajamente se va face treptat. Bonurile sau rentele de Stat emise pe 5 ani se vor amortiza în majoritatea lor singure fiind primite ca impozite. Dobânzile nu vor conta pentru bugetul Statului, urcându-se numai la câteva sute de milioane.

Titlurile de conversiune ale Băncii Agriculturii românești urmează să fie amortizate de debitori. Presupunând că Banca Agriculturii românești nu ar putea plăti cupoanele în primii ani, urmează să le achite Statul, ceea ce ar greva bugetul cu o sumă de circa 500 milioane lei. Titlurile fiind emise pe 30 de ani, amortizarea lor prin tragere la sorți nu

va începe decât după 5 ani. În acest timp Banca Agriculturii românești va putea încasa sume suficiente ca să poată face față plății cuponului și să scutească Statul de sacrificii. Deținătorii de titluri, putându-le lombarda la Banca Națională până la 50% din valoarea lor nominală, vor reuși să dispună de numerar în vederea unei noi activități.

Obligațiunile agricole și industriale își vor urma calea normală de amortizare.

Din titlurile și obligațiunile trase la sortii, se vor reține zece la sută pentru sporirea capitalului institutelor de credit, liberându-se deținătorilor contra valoarea în acțiuni. Excepțiune fac, bineînțeles, obligațiunile plasate pe piețele din streinătate.

Dacă Statul va reuși să facă împrumuturi în streinătate sau va realiză sume mai importante din concesiuni, își va consolida situația, achitându-și datoriile către Banca Națională și rentele sau bonurile emise pentru amânarea plăților către întreprinderile particulare. În cazul unui împrumut va mai execută o serie de lucrări cari să înlesnească întreprinderilor particulare o intensificare a muncii și o sporire a beneficiilor.

În legătură cu tehnica acestor operațiuni mai sunt o seamă de chestiuni de amănunt importante, cari nu pot fi înșirate aici.

18. Ca aceste operațiuni să reușească trebuie organizată piața internă pentru scrisuri fonciare și industriale.

Banca Națională ne mai având interes să atragă aurul din streinătate, să se mai teamă de evadarea capitalurilor în streinătate și să comprime creditul, va scădea scontul la 5—6 la sută. *Aceasta este condiția fundamentală ca emisiunile de titluri și de obligațiuni să-și găsească cumpărători.* Prin scăderea scontului Băncii Naționale, vor scădea dobânzile la depuneri și capitalul lichid va căută plasamente în obligațiunile rentabile. Prin scăderea scontului Băncii Naționale se menține și cursul emisiunilor în jurul valorii nominale. Fără această condițiune operațiunea întemeiată pe obligațiuni nu poate reuși.

Astăzi circulă pe piață diferite titluri cu 5%, 10%, etc. Institutele ce emit obligațiuni noi trebuie să creeze un singur tip de obligațiuni cu aceeaș dobândă.

Emisiunile de obligațiuni, în fond, se reduc la un împrumut. La titlurile de conversiune se face sub presiunea autorității de stat ca legiuitor, derivată din primatul spiritului de justiție și din imperativul de a restabili un echilibru între forțele economice și sociale. Deținătorii titlurilor de conversiune vor reuși să le lichideze mai ușor pe acestea, decât creanțele dubii de astăzi, cari sugrumă orice posibilitate de respirație economică.

Obligațiunile și bonurile vor întregi volumul circulației fiduciare anormale până când volumul afacerilor și acoperirea metalică vor permite Băncii Naționale să normalizeze volumul monetar.

Am prevăzut că o parte a obligațiunilor, titlurilor, etc., vor putea fi lombardate la Banca Națională, adică vor putea fi făcute lichide în proporția de 50%—70% din valoarea lor nominală, cu scop de a servi la noi operațiuni și investițiuni.

Banca Națională nu va putea face aceste operațiuni de lombardare, decât în proporția în care va putea spori circulațiunea fiduciară în baza stocului metalic disponibil, rezultat fie din exploatarea minelor noastre de aur, fie din devizele procurate de schimbul de mărfuri cu streinătatea. La început, pentru a înlesni operațiunile financiare, Banca Națională va putea coborî acoperirea metalică până la limita prevăzută de legea monetară.

Banca Națională, în urma modificării art. 20 din statutele sale, poate intra în înțelegeri cu băncile de emisiune și cu Banca reglementărilor internaționale, fie pentru a plasa un stoc de obligațiuni din portofoliul său, fie pentru deschiderea unor conturi curente în vederea operațiunilor de finanțare a economiei naționale.

Banca Națională nu va face inflație de credite, prin operațiunile ce le propunem, deoarece nu va depăși volumul circulației fiduciare impus de stocul metalic. Va rămâne deci credincioasă sistemului etalonului aur.

19. Statul nu se va încărcă cu nici o datorie nouă, întrucât garanția ce o dă pentru obligațiuni va fi acoperită de active

reale. Statul nu pune la dispoziția economiei particulare decât creditul său, îndeplinindu-și rolul de regulator al raportului dintre forțele economice și sociale în funcțiunea lor creatoare.

Incercările de a amestecă direct Statul în procesul de producție și de circulație a bunurilor — cu excepțiunea monopolurilor și a serviciilor publice — au dat greș. Etatismul economic n'a cules nicăiri roade.

Dar nici economia particulară nu poate avea pretenția de a se pune la adăpostul intervenției de stat de câte ori se ruinează. Statul reprezintă principiul conservării intereselor colective ale națiunii, deaceea trebuie identificat cu interesele vitale ale tuturor ramurilor de activitate economică.

Intervenționismul de stat, în anumite cazuri și în anumite condițiuni, nu e numai admisibil, ci imperativ pentru îndrumarea economiei naționale.

Obiecțiunile ce se vor ridica împotriva acestor propuneri, le prevedem. Deaceea vom răspunde la ele chiar înainte de a se formula.

Obligațiunile ce se emit creează valori fictive, inexistente, din această cauză ele nu pot avea o înrâurire sănătoasă asupra economiei naționale. Pletora de obligațiuni ce se vor arunca pe piață, nu vor găsi cumpărători și vor deprecia obligațiunile existente. Garanția Statului nu le va putea salva, fiindcă Statul nu poate face față nici cheltuelilor actuale și e silit mereu să reducă bugetul și aparatul administrativ.

Obiecțiunea că obligațiunile ce s'ar emite ar constitui valori fictive o credem neîndreptățită, întrucât pământul și activul întreprinderilor ce ar garantă aceste obligațiuni reprezintă valori producătoare de venit. Dacă aceste valori astăzi sunt depreciate nu urmează că în viitorul apropiat nu-și vor redobândi valoarea pierdută și că nu-și vor spori și veniturile. Emiterea obligațiunilor au în vedere tocmai acest scop.

Am arătat în studiul nostru, că insuficiența instrumentului de schimb, a monetei, împiedică circulația bunurilor și normalizarea vieții economice. Obligațiunile îndeplinesc rolul de a activa capitalurile leneșe și de a spori circulația fiduciară a Băncii Naționale prin volumul afacerilor și nivelarea prețurilor.

Lipsa de încredere în Stat nu e o obiecțiune admisibilă, fiindcă în acest caz ne declarăm incapabili de o activitate colectivă. Ne subscriem singuri actul de deces.

Fără încredere în puterile proprii și în viitorul nostru național, constituit în stat, firește că e greu să ieșim din impas. În acest caz ar urmă să renunțăm de bunăvoie la suveranitatea și independența noastră națională.

V.

20. Deodată cu măsurile privitoare la asanarea monetară, a creditului și a finanțelor publice, se vor luă măsuri pentru activarea armonică a celor două ramuri de producție: agricultura și industria.

În partea a II-a a acestei lucrări am arătat amănunțit cum vedem noi problema agricolă. Ne mărginim a da aici câteva scurte indicațiuni.

Gospodăriile țărănești vor sporî venitul național dacă vor fi îndrumate și ajutate să se specializeze în cultura plantelor de nutreț, a plantelor industriale și mai ales în cultura vitelor și a produselor lor. Prisosul producției agricole țărănești va fi destinat consumației interne.

Mecanizarea și raționalizarea agriculturii se va aplica numai proprietăților mari și fermelor Statului. Ele sunt chemate să participe pe piața internațională cu marfă standardizată și de calitate superioară. În vederea acestui scop se vor face utilările tehnice necesare.

Sindicalizarea marilor producători agricoli pe regiuni, în vederea standardizării producției și a organizării desfacerii succesive a produselor agricole, cu ajutorul financiar al institutelor de credit agricol, e singura salvare a exportului de cereale a țării românești.

Sindicatele marilor producători, sprijiniți de stat, trebuie să lupte pentru recucerirea situației de altădată.

21. Statul român nu-și poate sacrifica economia națională pe altarul alianțelor politice. Printr'o politică comercială chibzuită va căută să-și recucerească debușeele pierdute pentru produsele agricole.

22. Închegarea Statelor Europei centrale și sudestice într'un bloc economic, le-ar apăra pe toate de concurența trans-oceanică și sovietică.

23. Agricultură noastră se va răzimi în viitor pe sporierea consumației interne, care nu se poate obține decât prin industrializarea țării, singura în stare să ridice nivelul general de viață al populației. Exportul va întâmpina dificultăți tot mai mari, dacă nu va fi pus pe bazele indicate la punctul 20.

VI.

24. Refacerea economică o întemeiem pe industrializarea țării, călăuzită de următoarele norme: se vor încuraja industriile a căror producție n'au nevoie de export ca să înflorească; dintre cele avizate la export se vor sprijini, chiar cu jertfe, cele în strânsă legătură cu apărarea națională; ambele categorii se vor concentra în unități mari de producție dispersate pe spațiiuri întinse și localizate în regiunile rurale; întrucât e posibil activitatea industrială a muncitorilor se va completa cu activitatea agricolă.

Aceasta e calea de a pregăti România să intre ca factor potențial în economia europeană și cea mondială.

25. Bunurile miniere, ca aurul, gazul metan, cărbunii și petrolul vor completa activitatea industrială și refacerea economică. Exploatarea aurului am așezat-o la temelia economiei monetare și de credit.

26. Una din condițiile fundamentale pentru industrializarea țării e energia rațional distribuită și ieftină. Gazul metan trebuie să fie exploatat ca monopol de stat și vândut pe prețul de cost. O nouă politică a energiei electrice va sprijini difuziunea rurală a industriilor. Investițiunile de stat vor avea în vedere gazul metan și instalațiunile de uzine electrice.

27. Sindicalizarea industriilor naționale în vederea colaborării lor cu industriile similare continentale sau mondiale poate contribui la realizarea echilibrului dintre producție și

consumație. Sindicalizarea trebuie extinsă și asupra agriculturii și mai ales a comerțului, căci numai cu ajutorul ei se poate ajunge la o raționalizare, la o rentabilitate permanentă și la o colaborare între agricultură și industrie. Echilibrul dintre aceste două ramuri de producție impun și limitele raționalizării și mecanizării. Sindicalizarea e mijlocul de pacificare a lumii.

28. În războiul economic de astăzi Statul nostru agricol și tânăra noastră economie națională nu poate trăi fără protecționism, cerut îndeosebi de industrializarea țării dela care atârnă refacerea noastră economică.

29. Capitalismul trebuie să devină un mijloc pentru organizarea cât mai bună și cât mai dreaptă a societății umane, înlăturând inegalitățile, nivelând deosebiriile și uniformizând formele vieții, respectând însă ierarhia valorilor individuale. Capitalismul nu poate urmări alt scop decât colaborarea dintre sat și oraș, dintre țări și popoare.

VII.

30. În punctele 12 și 17 am indicat finanțarea refacerii noastre economice și credem că nu am depășit limitele posibilităților. Am arătat că măsurile ce se vor lua trebuie să fie concomitente și să se sprijinească una pe alta, ca să ducă la rezultatele dorite.

Mai este un factor de o covârșitoare importanță asupra căruia am vrea să stăruim de încheiere.

Toate planurile și toate străduințele cele mai frumoase și cele mai generoase se risipesc în vânt dacă lipsește *încrederea*. *Încrederea e etalonul sistemului economic capitalist*. Spiritul de criticism ieftin și nechemat dela noi, precum și alarmismul primitiv ce trage în neștire clopotele într'o dungă, la ivirea celui mai mic nouaș de primejdie, zădărnicesc adevăratele inițiativele bine studiate și cu adevărat utile.

Încrederea individuală dă un prestigiu și o autoritate Statului, chemat să supravegheze și să sprijinească activitatea economică a naționalilor.

31. Ca un organism economic național să fie sănătos, diferitele ramuri de activitate trebuie să se armonizeze. Acelaș principiu e valabil și pentru economia mondială.

La noi s'au făcut greșeli mari când s'au ocrotit, pe rând, fie industria, fie agricultura, fie organizația bancară, fie nevoile fiscale ale Statului, lezând unele interesele celorlalte. Din această cauză întreaga armatură economică a țării a slăbit până la extenuare.

După expropriere și după inflațiune, cea dintâi confiscând capitalul imobiliar, iar cea de a doua capitalul imobiliar, politica economică a României se caracterizează prin lipsa de directive, fiind prada unui empirism dibuitor.

Astăzi, printr'o muncă încordată și metodică, se mai pot repara multe din greșelile trecutului.

32. Am spus că criza economică se datorește mai mult desordinelor politice. Acest factor a fost indicat de noi, fără să fie cercetat după importanța primordială pe care o are. Recunoaștem că e o lacună fundamentală a acestei lucrări, ca a tuturor cercetărilor cari despart politica economică a unei țări și politica economică mondială de ritmul vieții sub toate aspectele ei.

Dacă cercetarea noastră cuprindeă și analiza evenimentelor politice propriu zise, lucrarea ar fi luat proporții prea întinse. Am evitat să stăruim și asupra vieții politice interne, deoarece ar fi trebuit să spunem adevăruri crude și supărătoare, a căror pleasnă de foc ar fi atins fețe simandicoase. Am preferat să nu tulburăm cu umbre și cu văpăi icoana vieții economice, pe care am încercat să o zugrăvim cu migăloasă grijă de seninătate.

La noi s'au adus învinuiri partidelor politice și, într'un regim democratic tânăr, e firesc ca aceste instrumente de guvernare să fie imperfecte. Imperfecțiunea, cu întreaga ei suită de scăderi, nu explică și nu justifică o serie de fapte, cari urmăresc desființarea și nu desăvârșirea partidelor politice. Când uzanțele și prescripțiunile constituționale nu sunt păzite cu sfințenie de autoritatea monarhică, deschizându-se drum liber experiențelor, firește că nu suferă numai viața politică propriu zisă, ci și viața economică.

Criza economică din România s'a accentuat în cursul anului 1931, cum s'a agravat în toate părțile lumii, dar politica internă în loc să se fi consolidat pentru întâmpinarea dificultăților, a alunecat spre povârnișul arbitrarului, sporind dificultățile. În asemenea situație soluțiile, oricât ar fi de ingenioase și de ducătoare la o îmbunătățire, devin problematice. Temelia oricărei acțiuni economice e stabilitatea politică. Fluctuațiunile politice dau naștere haosului economic.

33. Ne-am străduit să dăm nu numai o icoană reală a situației economice a României la sfârșitul anului 1930, care încheie un deceniu de existență a Statului nostru întregit, dar am căutat să indicăm și o serie de soluții de îndreptare. Le-am formulat având adâncă convingere că ele, aplicate de energii pricepute și îndemânatice, vor ajuta țara noastră să iasă din atmosfera sufocantă a crizelor.

Expunerea noastră poate să aibă insuficiențe sau chiar greșeli, dar cine poate avea pretenția de a tronă în împărăția perfecțiunii.

Ca în toată viața, ne-am îndeplinit o simplă datorie. În puterea noastră nu stă să facem mai mult.

CUPRINSUL:

Partea I-a: Politica financiară

	<u>Pag.</u>
INTRODUCERE	3
CAPITOLUL I. Politica monetară	19
Stabilizare	20
Moneta și populația	22
Moneta și bugetul	25
Moneta și volumul afacerilor	29
Moneta și nivelul prețurilor	38
Etalonul monetar	48
Soluțiuni	64
CAPITOLUL II. Politica bugetară	70
Reformele finaciare	71
Bugetul pe anul 1931	74
Bilanțul de Stat	77
Regimul impozitelor	77
Casele autonome și regiile publice co- merciale	83
Rectificarea bugetului pe 1931	85
CAPITOLUL III. Datoria politică a României	88
Soluțiuni la part. I: Politica financiară	92
Balanța plăților României	94

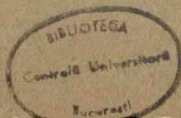
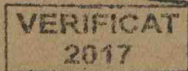
Partea a II-a: Politica agrară

CAPITOLUL I. Cultura agricolă	101
Revoluția mecanică în agricultura . .	102
România e un stat rural	105

	Pag.
Valorile agricole și valorile industriale	114
Producția agricolă a României	119
Sarcinile agriculturii în România	132
Comerțul produselor agricole	139
Tehnica și țărănimea	154
Concluziuni	161
CAPITOLUL II. Creditul agricol	164
Istoric	164
Criza de credit agricol în România	165
Politica de credit în agricultură	167
Comasarea și cadastrarea proprietății	173
Concluziuni	173
CAPITOLUL III. Documente privitoare la conferințele grâului și la criza economică	175
Soluțiuni la partea II: Politica agrară	187

Partea a III-a: Politica industrială

CAPITOLUL I. Industrializarea României	197
Industria și agricultura	197
Industria alimentară	208
industria zahărului	209
„ morăritului	214
„ alcoolului	215
Industria textilă și a pielăriei	216
Industria lemnului și a materialelor de construcțiuni	219
Industria chimică	222
Industria metalurgică	224
Concluziuni	228
CAPITOLUL II. Punerea în valoare a bogățiilor miniere	230
Industria aurului	230
Industria gazului metan	234
Industria cărbunilor	241
Industria petrolului	242
Concluziuni	246

	<u>Pag.</u>
CAPITOLUL III. Sindicalizarea și raționalizarea industriilor	247
Rentabilitatea industriilor	248
Raționalizarea industriilor	250
Sindicalizarea industriilor	253
Concluziuni	256
CAPITOLUL IV. Protecționismul	257
Politica comercială	266
Concluziuni	268
Incheiere	271
